

[illegible]

S a d r ť a j:

I NAŠA JE HERCEGOVINA SUDJELovala U JUBILARNOM HODOČAŠĆU U RIM U BRANIMIROVOJ GODINI	67
NASTAVAK JUBILARNIH HODOČAŠĆA - PROSLAVA U NINU 2.IX. 1979. - PISMO ZADARSKOG NADBISKUPA.....	72
SVEĆENIK KAKVOGA LJUDI DANAS TREBAJU - UZ PISMO IVANA PAVLA II SVEĆENICIMA NA VELIKI ČETVRTAK 1979.....	74
DOKUMENTI SVETE STOLICE - Pismo Sv. Kongregacije za nauk vjere - o nekim pitanjima eshatologije.....	82
BISKUPSKA KONFERENCIJA JUGOSLAVIJE:	
1.- SAOPĆENJE ZA TISAK S PROLJETNOG ZASJEDANJA.....	86
2.- PRIOPĆENJE ZA TISAK 1.VIII. 1979.....	89
3.- POZIV HRVATSKIM VJERNICIMA NA NACIONALNO HODOČAŠĆE U NIN - 2.IX. 1979.....	89
4.- PORUKA BISKUPA U MEDJUNARODNOJ GODINI DJETETA - O VJERSKOM ODGOJU DJECE	91
OKRUŽNICE BISKUPSKOGA ORDINARIJATA:	
1.- Ovogodišnja kanonska vizitacija i dijeljenje svete Potvrde.....	95
2.- Duhovne vježbe za svećenike.....	96
3.- Katehetska ljetna škola u Subotici.....	97
4.- Kolekta za bogoslovski fakultet u Zgbu.....	98
5.- Nacionalno hodočašće u Nin.....	100
6.- Odmori i izbjivanja svećenika preko ljeta izvan područja župe.....	100
7.- Svjetski misijski dan - 21.X. 1979.....	100
8.- Trienalni i jurisdikcionalni ispiti.....	101
9.- Jesenski koronski sastanak.....	102
PORUKA SVETOG OCA ZA SVJETSKI MISIJSKI DAN.....	104
OBAVIJESTI - DIJECEZANSKA KRONIKA.....	107
100-CBLJETNICA SMRTI BISKUPA O.A. KRALJEVIĆA	110

§ § § § § §

22

I NAŠA JE HERCEGOVINA SUDJELOVALA U
JUBILARNOM HODOČAŠĆU U RIMU U BRANIMIROVOJ GODINI
- 30. IV. 1979. -

Okružnicom Biskupskog Ordinarijata u Mostaru broj 195/1979. 5. ožujka Biskup je Koadjutor kao organizator i vođa dijecezanskog hodočašća u Rim poslao obavijest i upute svim župskim uredima o tom hodočašću. Ponovljena je ta obavijest u Sl. Vj. Biskupije 15. ožujka 1979. / str. 44/.

Radi smještaja u Rimu i putovanja autobusom Biskup je Koadjutor mogao primiti samo toliko, koliko može stati u jedan autobus, ali javilo se za hodočašće velik broj vjernika, tako da su mnogi bili odbijeni, pa su tražili drugi koji način da i oni sudjeluju u tom velikom nacionalnom hodočašću u Rimu.

Svi se slažu u tome, da je odluka o hodočašću donesena prekasno, i da je sve bilo organizirano u zadnji čas, na brzu ruku. Ipak je hodočašće uspjelo iznad svakog očekivanja.

Naši su hodočasnici išli preko Padove. U tom gradu, na grobu sv. Antuna imali su sv. Misu. Pohodili su i grob bl. Leopolda Mandića. U Rimu su bili smješteni 30 km. daleko od grada, na moru. Drugačije nije bilo moguće, ali hodočasnici su bili prezadovoljni. Bili su tri dana u Rimu, sve dobro razgledali, sudjelovali u slavlju u "Ara Coeli", gdje je pokopana bosanska kraljica Katarina Kosača. Glevni cilj hodočašća bila je sudjelovanje u sv. Misi i prisustvovanje audijenciji, koju je Hrvatima održao Sv. Otac Ivan Pavao II u ponedjeljak, dne 30. travnja. Mnogi su se pobožavali, da ćemo se osramotiti, jer se računalo na mali broj Hrvata. Međutim, dogodilo se nešto, na što možda nije nitko mislio. Za Papinu Misu bazilika sv. Petra bude redovito posebno priredjena i ispregradjivana. Kad su to vidjeli i doznali brojni posjetioci raznih narodnosti da će taj dan, preko reda, ^{papa} imati Misu, i oni su ostajali na svojim mjestima i čekali. Tako se bazilika podobrano napunila svijetom. Kako se je toga dana u bazilici sve molilo, govorilo i pjevalo samo na hrvatskom jeziku, to je izgledalo da su svi Hrvati!

Biskupi, njih 13 na broju, kardinali Šeper i Bertoli i Papini ministranti obukli su se u kapelici "Pietà". Papa je ušao iz Vatikanske palače, otvorio se zastor i procesija se polako uputila bazilikom prema oltaru sv. Petra. Fotoblicevi su sijevali, svi su pljeskali Papi i pjevali "Kraljice neba...". Oduševljenje, suze, mahanje, neopisivo lijepo...

Papa predsjedava sv. Misi, s njim koncelebriraju 2 kardinala, 13 hrvatskih biskupa. Cijela bazilika sv. Petra odzvanja hrvatskom misom o. Perana.

Najljepši, povijesni i nezaboravni čas bila je Papina propovijed. Cini nam se da su onim Papinim govorom ispravljene mnoge nepravde, propusti zadnjih godina. Povijest će ocijeniti taj govor, a mi ga donosimo i u našem Sl. Vjesniku, premda je on objavljen u našem katoličkom tisku:

DRAGA BRAĆO U EPISKOPATU!

DRAGI SVEĆENICI, REDOVNICI I REDOVNICE!

DRAGI SINOVI I KĆERI UVIJEK VJERNE HRVATSKE!

"Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista"! /Gal, 1,3/. "Raširenih ruku vas grlimo i očinskom ljubavlju primamo" /1/ ovdje na grobu svetoga Petra, prigodom značajne obljetnice vjernosti Hrvata Svetoj Stolicu, a što je ujedno spomen i očinske naklonosti Petrovih nasljednika prema vama.

Mnogo je razloga koji opravdavaju ovu našu zajedničku radost, kako je lijepo izložio u svom govoru naš brat u Episkopatu, nadbiskup Franjo Kuharić.

Doista, u ovom susretu nad grobom svetoga Petra kao da se sabrala sva vaša povijest od preko trinaest stoljeća, a posebno veliki događaji iz života vaše Crkve, sve od vašega pokrštenja i ulaska u krilo Rimske Crkve, koja je "glava i učiteljica svih Crkava" /2/. Vi se spominjete "Bijele Hrvatske", vaše pradomovine, koja se nalazila baš tamo gdje je i moj rodni zavičaj. Ovdje je prisutna vaša lijepa i draga zemlja, sav vaš narod u domovini i izvan domovine, vaše davne i sadašnje vjernosti i tješkebe. Ovo je spomen vaših pradjedova, vaših kršćanskih knežova i kraljeva, vaših biskupa i svećenika, vašega starohrvatskog liturgijskog jezika, vaših divnih crkava, i na poseban način vaših svetišta u čast Majke Božje.

No, danas se na osobit način sjećamo onih veza Hrvatske sa Svetom Stolicom koje su tako jasno došle do izražaja u pismima pape Ivana VIII. knezu Branimiru, hrvatskom kleru i narodu, te biskupu Teodoziju. Bilo je to točno pred jedanaest stoljeća. Ondašnji događaji obradovali su srce Petrova nasljednika, a bili su presudni za svu buduću povijest hrvatskog naroda i Crkve, za vašu vjeru, kulturu i političku samostalnost.

Gledajući u duhu bogatu i višestoljetnu prošlost vašega naroda, čini nam se da možemo naglasiti ove tri njezine izvanredne vrednote:

P. R. V. O., vjernost Isusu Kristu i Evandjelju, koju su vaši pradjedovi znali iskupiti pravim mučeničkim žarom i duhom, u vjekovnoj borbi "za krst časn i slobodu zlatnu".

D. R. U. G. O., ljubav i odanost Hrvata prema Rimskoj Crkvi, prema Petrovoj Stolicu. Ova Crkva uistinu je MAJKA VASA "u kojoj su se i predji vaši iz najbistrijeg vrele pojili slatkim napitkom svetoga nauka" /3/.

T. R. E. Ć. E., ljubav, odanost i pobožnost Hrvata prema Mariji, Majci Božjoj, Majci Crkve, a koju vi tako rado nazivate "Kraljicom Hrvata" i sinovski štujete u brojnim svetištima.

Ovu trostruku vjekovnu vjernost pretvarate i danas u svoj "Veliki Zavjet" vjernosti Isusu Kristu, Crkvi i Majci Božjoj, posebno nakon jubilarnih proslava u Mariji Bistrici, u Solinu i u Biskupiji. Budite vjerni, budite postojani, budite ponosni na svoje kršćansko ime!

I dok danas podižemo ruke da blagoslovimo vas prisutne, i cio vaš narod i cijelu zemlju vašu /4/.

molimo Gospodina da čuva vašu vjeru, molimo Božju Majku da uvijek i svagdje bude vaša "njojlićnija zagovornica". Blagoslov zazivamo na braću biskupe, na svećenike, redovnike i redovnice, da vjerni svom pozivu budu na izgradnju svima, da ne skrenu ni na jednu krivu stranu / 5 /, nego da naviještaju Evandjelje Kristovo kao radosnu poruku spasenja, poruku istine, ljubavi i sloge. Blagoslov svoj zazivamo na vas ovdje nazočne, na vaše obitelji, na mlade i stare, na radnike i intelektualce, i molimo vas: budite vjerni Bogu i Svetom Petru, gajite dobri obiteljski duh, poštivajte život, odgajajte brojniju djecu i sačuvajte dobri običaj obiteljske molitve. Posebno se obraćamo vama, mladi vjernici: vi ste nada Crkve i naroda, vi ste uzdanica kršćanskog preporoda svijeta! Upoznajte i uzljubite Isusa Krista, jedinog Otkupitelja čovjeka, i budite ponosni na svoje kršćansko ime!

Naš očinski blagoslov zazivamo i na brojne radnike, koji su danas došli ovamo iz drugih zemalja. Znamo da velik broj Hrvata živi i radi izvan domovine, po cijelom svijetu. Poznate su nam radničke brige i teškoće, pa vas stoga molimo da nikada ne zaboravite svoje vjere, da ljubite svoje obiteljsko ognjište, svoju Crkvu i svoju domovinu!

Dragi moji Hrvati! Hvala vam na ovom susretu, na ovom iskazu obnovljene vjernosti. Kao nekoć papa Ivan VIII, tako se i ja danas radujem vašoj vjeri, vašoj ljubavi, vašoj vjernosti Isusu Kristu i Njegovoj Crkvi.

Papa vas voli,

Papa vas grli i prima,

Papa vas blagoslivlja! Amen!

Bilješke:

- 1/ Pismo Pape Ivana VIII. hrvatskom narodu i svećenstvu: MANSI, Sacrorum Conciliorum collectio, XVII, 126.
- 2/ Pismo Pape Ivana VIII. ninskom biskupu Teodoziju: MANSI, Sacrorum Conciliorum collectio, XVII, 124.
- 3/ Pismo Pape Ivana VIII. hrvatskom knezu Branimiru: MANSI, S.C. collectio, XVII, 125.
- 4/ Ibidem
- 5/ Pismo Pape Ivana VIII. ninskom biskupu Teodoziju: MANSI, l.c. 124.

Cijeli govor sv. Oca bio je isprekidan pljeskom i odobravanjem, a na koncu su se dlanovi crvenili i svačije se oko orosilo... Premda je na prijašnjim hodočašćima / Tavelić, Sveta Godina, Mandić.../ bilo više Hrvata, ipak se nije mogao ni izdaleka postići efekt kao sada, 30. travnja, jer prije se sve utapalo u latinskom i talijanskom jeziku, i mi smo Hrvati tada imali jedno čitanje na svojem jeziku, i ponešto tumačenja... Ovog puta, po prvi put u povijesti Papa celebrira i propovijeda na olta u sv. Petra na hrvatskom jeziku... Interesiralo je biskupa Koadjutora, da li je netko sudjelovao u sastavljanju onoga Papina govora.

Rekoše mu ljudi iz blizine Papine, da mu je bio ponudjen jedan koncept kao orijentacija. On je odbio, zahvalivši, "ja sam već sâm napisao".

Bilo je raznih komentara i o tome zašto je Papa odbio da koncelebrira sa svećenicima. Rekoše nam oni iz blizine sv. Oca, da nije htio da netko pomoću fotoaparata stvara argumente za obranu nekih nereda u našoj Crkvi. Inače, do sada bila je rijetkost da Papa prepusti u koncelebraciju na oltaru sv. Petra i veći broj biskupa, a još teže običnih svećenika.

Svakako, sv. Otac velikodušno nam je uzvratio za našu vjernost svetoj Crkvi Katoličkoj.

Hrvatska sekcija Radio-Vatikana na dvije magnetofonske kazete snimila je glavne dijelove naše svečasnosti. Kazete se mogu nabaviti kod O. Scheibela D.I. za oko 10.000 S.D.

Iz bilježnica O. Koadjutora

Nakon toga jubilarnog hodočašća, Sveti je Otac dne 15. svibnja uputio posebno pismo preko zagrebačkog Nadbiskupa svim Biskupima, svećenicima i vjernicima našeg naroda, koje donosimo ovdje u Hrvatskom prijevodu:

Časnom Bratu

FRANJI KUHARIĆU, nadbiskupu zagrebačkom

Upravljam svoju riječ Tebi, Časni brate, i po Tebi svim biskupima, prezbiterima i vjernicima Hrvatske. I u njihovo si Nas ime zamolio da Pismom obilježimo spomen proteklih jedanaest stoljeća otkako je knez Branimir godine 879. izjavio vjernost svoju i hrvatskog naroda Rimskoj Crkvi. Na to ih je Naš Predšasnik Ivan VIII na dan Uzašašća Gospodnjeg blagoslovio, silno radostan s njihova povratka Zapadnoj Crkvi što je biranim riječima pohvalio u dva pisma.

Smatrali smo vrlo prikladnim da prihvatimo Tvoju molbu jer znamo da će Naše Pismo nemalo pridonijeti uvećanju tisućljetnih slavlja koja su za vas - kao i ona što ste ih slavili godine 1976 - od velika značenja.

Ova će vam dakle godina 1979. biti velika. Ne samo zbog događaja kojeg se spominjete, nego zbog njegovih posljedica. Nema sumnje, smjelo djelo kojim je knez Branimir u doba raskola između Istočne i Zapadne Crkve "od Bizantskog carstva svom dušom i srcem prešao na stranu Rima i Zapada", učinilo je stvarnost Hrvatske katoličkom. Tada obnovljena povezanost s Apostolskom Stolicom postade nepokolebljivim temeljem na kome je sazdana vjernost Hrvatske katoličke Crkve Rimskoj. Vjernost to čudesnija i pohvalnija što je izvrgnuta stoljetnim navalama, teže imala pretrpjeti nevolje. Jer nikomu nisu nepoznate svakovrsne teškoće što ih je morala nadvladati.

Vi danas obnavljate istu privrženost, vjerni baštini svojih otaca koji vam predadoše zapaljenu zublju vjernosti. Po tom daru Božjem, što ste ga dugotrajnom strpljivošću sačuvali, Hrvatska je Crkva postala Kristu najdraža, jer one koje ljubi obilježava ranama svoje muke.

9 71 71

Crkva, kao i svaki pojedini kršćanin koji zajedno s Kristom trpi, upravo kroz najrazličitije protivnosti Kristu na najbolji se način suobličuje. Prokušani kao zlato u taljici, postali ste Boga dostojni /Mudr 5-6/. Stoga se uistinu možete ponositi prema onoj Apostolovoj: "Bože sačuvaj da bih se ja ičim ponosio osim križem Gospodina našega Isusa Krista" /Gal 4,16/.

I baš u tom treba da se osjetite potaknuti, jer pravi Kristov sljedbenik ne smije da se slavodobićima uspava, nego svakim mu se danom boriti, svakim mu je danom vjernost čuvati, svakim danom za Krista svjedočiti.

Ukazujemo vam, Braćo i Sinovi ljubljani, na taj način života, svojstven svim kršćanima, jer mu se naše doba jače i raznovrsnije no prijašnje protivi.

Dobro znamo za vašu vjernost. Ipak, dopustite da vas svom snagom potaknemo. Svojom ustrajnošću načinili ste svojevrstan savez s Kristom i Crkvom: ostati vam je u tom savezu, kolikogod vremena bila tome protivna! Onakvi kakvi bijaste od slavne one godine 879, takvi uvijek ostajte: biskupi, prezbiteri, sav katolički narod - najtješnje među sobom povezani i privrženi - ostanite kao jedna cjelina, jedne duše, jedne volje vjerni u savezu s Kristom, vjerni u savezu i sa Rimskom Katoličkom Crkvom. Ta Crkva, uvijek zahvalna Hrvatskom narodu s posvjedočene ljubavi i posluha, i danas vam po Nama, pošto ste Nas silno obradovali istim svjedočanstvom, veoma zahvaljuje. Ujedno vas uvjerava koliko cijeni taj savez i kako ste joj srcu bliski ne samo blizinom vaših granica nego nadasve velikom ljubavlju.

Dok vas potičemo, ne zaboravljamo da vas učvrstimo u nadi. Stoga dodajemo: Budite uvjereni, ako budete kao i do sada velikodušno odani, on će vam dati te nikada ne izgubite ovog svoga identiteta.

Imamo u vas povjerenja. Puni smo povjerenja da ćete i ubuduće izražavati ovo zajedništvo s Kristom i sa Crkvom. I to ne samo čuvajući baštinu istine, nego i životom: propovijedat ćete Krista i ujedno naglašavati da se ljudsko društvo samo na temelju njegova nauka može čvrsto, mirno i sretno izgrađivati. I da samo ondje istinski buja i samo vremenito blagostanje, gdje su istinski kršćani, jer se oni pokazuju dostojni povjerenja, te su kadri povezivati ljudsku uzajamnost i oblikovati najbolje društvo.

Puni smo povjerenja da ćete uz to prionuti već ove godine u kojoj različitim slavljinama spominjete temelj ove vaše vjernosti o kojoj smo gore govorili. Neka vam bude na srcu da vam taj spomen bude klizalište novih pothvata.

Uostalom, kao i na vašim dosadašnjim putovima nasljedovanja Krista, sigurni smo da će vam u tom pomoći Presveta Majka Otkupiteljica, Majka sve Crkve, Djevica Marija.

Napokon, odgovarajući obnovljenoj vašoj privrženosti, ponavljamo i Mi onaj Apostolski Blagoslov kojim je naš Predšasnik Ivan VIII primio kneza Branimira i njegov narod u krilo Rimske Crkve. Ujedno vas grlimo istim zagrljajem ljubavi kojim su kroz stoljeća bili povezani Rimska Crkva i Hrvatski narod te molimo da budu sve obilniji plodovi ove uzajamne vjernosti.

Dano u Rimu, kod Svetog Petra, 15. svibnja, prve godine naše papinske službe.

IVAN PAVLO II

72 -
NASTAVAK JUBILARNIH HODOČAŠĆA - PROSLAVA U
NINU - 2. IX. 1979.

/Pismo svim župnicima zadarskog Nadbiskupa/
Nadbiskupski Ordinarijat ZADAR

Broj: 862/1979.

Zadar, 10. srpnja 1979.

Predmet: Proslava "Branimirove godine",
Nin, 2. rujna 1979.

Gospodine župniče,

Svijestan odgovornog i delikatnog zadatka kao i zamašnog posla što ga Crkvi zadarskoj povjeri Hrvatski Episkopat da ona organizira u Ninu, 2. rujna o.g., središnju domovinsku proslavu "Branimirove godine", koje uspjeh ovisi najviše o zauzetosti svih naših župnika, ovim se pismom kao domaćin obraćam Vama osobno moleći Vašu suradnju na djelu zajedničke stvari.

Državničko-crkveni čin što ga izvede knez Branimir uz pomoć ninskoga biskupa Teodozija svojim pismom Papi Ivanu VIII godine 879, a Papa ga svojim otpisom i blagoslovom prihvati, sastavni je dio 1300 godina naše krsne povezanosti s Isusom Kristom u zajedništvu s Apostolskom Petrovom stolicom u Rimu.

Slavlje "Branimirove godine" po zamisli Središnjega odbora ima ove dvije osobitosti:

1.- Pastoralni program s naglaskom na vjersku obnovu obitelji: "Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom slavi Misu". To je dugoročni program kojega "Branimirova godina" inicira za daljne godine našega pastoralu. Kao vidljivi znak te obnove želimo da naše katoličke obitelji postave na časno mjesto u svome domu Zavjetni križ.

2.- Prisutnost mladih na proslavi u Ninu; da im se odredi posebno mjesto i njihova prisutnost obilježi, koliko to organizacijske mogućnosti dopuštaju, i posebnom pažnjom. Ne potiče li nas "Godina djeteta" da proslava "Branimirove godine" obuhvati na poseban način naše mlade kršćane?!

S time u vezi lijepo Vas molim slijedeće:

- Da se s vjernicima molite za duhovne plodove i uspjeh proslave "Branimirove godine".

- Da zdušno u svome pastoralu prihvatite i provodite njezin program.

- Da odmah, ukoliko to niste već učinili, započnete animirati vjernike za hodočašće u Nin, 2. rujna o.g., i da ga na konkretni način već sada počnete organizirati. Toplo preporučite obiteljima da sa sobom povedu na hodočašće u Nin svoju odraslu djecu. U ophodu u Ninu na mjesto koncelebracije s Kardinalima, Biskupima i Svećentvom sudjelovat će ministranti i vjernici u narodnoj nošnji. Dovedite ih! Nije moguće, a niti se očekuje, da svaka župa donese prikazni dar. O tome se dogovorite na širem planu dekanata, regije i dijeceze. Uočite da je najvažnija PRISUTNOST VJERNIKA u Ninu. Prisutnost je vjernika najrječitiji govor, svjedočenje i očitovanje Crkve. Stoga neka bude prvotna svrha animiranja vjernika i organizacije hodočašća u Nin PRISUTNOST VJERNIKA.

- U Ninu će se pjevati svi dijelovi mise O. Perana /Vidi "Liturgijski vodič, Jubilej 79", str. 118, Zagreb/. Pjevajte je u svojoj crkvi ovih nedjelja, a gdje se ona ne pjeva, ako je moguće, naučite je u znak priprave za Nin.

- Na kraju koncelebracije u Ninu bit će blagoslov Zavjetnih križeva. Zato neka ih vjernici po mogućnosti prije dobave i sa sobom ponesu u Nin. Narudžbe prima /kao i za sve embleme Proslave/ Središnji odbor - Nadbiskupki ordinarijat, 57000 ZADAR, Zeleni trg 1.

- Najusrdnije Vas molim da biste Središnjem odboru preko svoga Ordinarijata na vrijeme javili barem približan broj hodočasnika iz svoje župe.

- Možete pretpostaviti da troškovi Proslave nisu maleni i da ona nije samo stvar Nadbiskupije zadarske. Stoga Vas, Vašu župu i vjernike lijepo molim za veliku pomoć pokrića materijalnih troškova Proslave i unaprijed Vam zahvaljujem.

Župnici su uvijek ponijeli glavni teret svih naših dosadašnjih jubilarnih i hodočasničkih proslava. Lijepo Vas molim da i u proslavu "Branimirove godine" u Ninu, 2. rujna o.g., ugradite svoju molitvu i napor, invenciju i organizacijsku sposobnost.

Unaprijed Vam, gospodine župniče, od srca zahvaljujem uz bratski pozdrav, poštovanje i blagoslov u Gospodinu!

Marijan Oblak,
Nadbiskup zadarski, s.r.

= = = = =

NE ZABORAVIMO VELIKOG D BROTVORA HERCEGOVAČKOG PUKA
FRA DIDAK BUNTIĆ /Spomenica/, urednik Fra Didak
Čorić, izdano povodom 60-obljetnice fra Didakova pothvata
spasavanja djece od gladi za vrijeme I. svjetskog rata.
Spomenica je obilno dokumentirana, providjena mnogim
fotografijama i sl. Izdavač: KS, Zagreb i Provincijalatat
Hercegovačkih Franjevača Mostar. Cijena je 100,00 N.D.

Ne trebamo ni spominjati, da će svi naši pastoralni
radnici spomenicu čitati, i nastojati proširiti je i
među svojim vjernicima.

U MEDJUNARODNOJ GODINI DJETETA:

Jean Guitten: MOJ MALI KATEKIZAM, Razgovor s djetetom.
Preveo ju je prof. Radovan Grgec. Izdavač je HKD Sv.
Cirila i Metoda, Zagreb, Trg Tomislava 21.
Cijena je vrlo povoljna, a štivo je zgodno ne samo za
djecu nego i za odrasle.

P r e p o r u č u j e m o !

SVEĆENIK KAKVOGA LJUDI DANAS TREBAJU - UZ PISMO SV. OCA
IVANA PAVLA II SVEĆENICIMA NA SVETI /VELIKI/ ČETVRTAK.

Vjesnik Džakovačke Biskupije, broj 5/1979. na str. 84-92 objavio je u hrvatskom prijevodu pismo Sv. Oca Ivana-Pavla II. svim svećenicima na Sveti Četvrtak ove, 1979. godine, koje su pismo svi naši svećenici - dijecezanski i redovnički - već pročitali i o njemu razmišljali, kako se pouzdano nadamo. Ovdje pak za bolje razumijevanje i upotpunjenje shvaćanja predmetnog pisma, donosimo u hrvatskom prijevodu komentar te poruke, što ga je objavila ugledna revija "Civiltà Cattolica", u svojem broju od 21. travnja 1979. str. 105-113 pod naslovom, kako smo gore stavili, a u potpisu "La Civiltà Cattolica".

Na Sveti Četvrtak ove 1979. godine Sv. Otac Ivan Pavao II upravio je svim svećenicima - dijecezanskim i redovničkim - svoje pismo, u kojem na dan kad su "svi svećenici pozvani da obnove pred svojim Biskupom i skupa s njime svoja obećanja dana u času svećeničkoga redjenja" želi svećenicima naglasiti ljepotu svećeništva i veličinu obaveza koje iz toga proizlaze.

Nije bila nakana Sv. Oca da "obuhvati u svom pismu sve ono što sačinjava bogatstvo života i službe svećenika": radi toga on spominje i preporuča na razmišljanje svećenicima značajne i velike dokumente crkvenog Učiteljstva - bilo koncilske: LUMEN GENTIUM, PRÆBYTERORUM ORDINIS, AD GENTES, - bilo Papinske: enciklika Pavla VI SACERDOTALIS COELIBATUS; posebno ističe i naglašava dokument Sinode Biskupa 1971. DE SACERDOTIO MINISTERIALI, jer u tom dokumentu nalazi "izvještaj izvanredne važnosti za ono što sačinjava posebni pogled na život i službu svećenika u suvremenom svijetu". U svojoj skromnosti Papa želi "dotaći se samo nekih točaka, koje mi se čine od posebne važnosti za ovaj čas povijesti Crkve i svijeta", da Crkva "sačuva svoju vjernost Kristu".

Zaista, "vjernost" je osnovni motiv Papina pisma. Vjernost koja izvire iz ljubavi: "Iz ljubavi prema Kristu i njegovoj Crkvi, iz ljubavi koja se rađa iz milosti svećeničkog poziva, iz ljubavi, koja je najveći dar Duha Svetoga". To je vjernost, koja u takvoj ljubavi crpe snagu za nadvladavanje svih poteškoća. Tako, već od prvih misli svojega pisma Ivan Pavao II govori s jednog stanovišta koje nadilazi bilo ono juridičko bilo ono utilitarističko. Stoga onome koji bi u raspravi o današnjim problemima katoličkog svećeništva polazio s drugog stanovišta nego li polazi Papa, moglo bi mu pismo Sv. Oca izgledati "moralističko", "nesuvremeno" i nekonkretno.

X

X

X

Doista, točke koje Papa u svom pismu razmatra jesu one o kojima se neprestano raspravlja, i uvijek se ponavljaju oni isti argumenti unatoč svim jasnim i toliko puta opetovanim izjavama Crkve, i to s najviših mjesta /Papa, Sinoda biskupa.../.

Na prvom mjestu Papa govori o specifičnosti ministerijalnog svećeništva. Postoji, naime, mišljenje, očito protestantskog porijekla, koje niječe ili barem umanjuje specifičnost ministerijalnog svećeništva u

usporedbi s općim svećeništvom vjernika, koje bi navodno bilo jedino kršćansko svećeništvo; odatle i težnja u nekim bazičnim kršćanskim zajednicama da se slavi Euharistija bez prisutnosti /ministerijalnog/ svećenika.

Papa Ivan Pavao II pozivajući se na jasnu koncilsku nauku /LG n. 10/ najprije tvrdi da je kršćansko svećeništvo participiranje u Kristovom svećeništvu. Ali odmah dodaje, da se participira na dva načina, t.j. kao opće svećeništvo vjernika i kao ministerijalno svećeništvo, t.j. ono participiranje u Kristovom svećeništvu po svetom krštenju i po svetom redu. Ta dva oblika participacije u Kristovom svećeništvu razlikuju se "bitno /esencijalno/, a ne samo stupnjem". Nadalje Papa piše da svećeništvo koje primamo u sakramentu sv. Reda "utisnuto" je zauvijek u naše duše posebnim Božjim pečatom, t.j. "karakterom" koji jest i ostaje u jasnom odnosu prema općem svećeništvu vjernika.

Na temelju toga odnosa Papa naglašava da ministerijalno svećeništvo sv. Reda "čini vjernike svjesnima njihova općeg svećeništva i aktualizira ga: ministerijalno ih svećeništvo podsjeća da su narod Božji i čini ih sposobnima za prinošenje 'duhovnih žrtava' po kojima nas sam Krist čini vječnim darom Ocu". Vrhunac te službe jest misno slavlje.

Papa iz ove koncilske nauke povlači zaključak, da ministerijalno svećeništvo ima dvostruki karakter: ono je ujedno i ministerijalno i hijerarhijsko. Ministerijalno, jer je ono ministerij, služba s obzirom na kršćansku zajednicu, služba koja svećenika predaje vjernicima da ih osposobljava i čini prikladnima za što bolje vršenje njihova općeg svećeništva. Ali, u isto vrijeme, ministerijalno je svećeništvo i hijerarhijsko. A to znači "da ono ne vuče svoj korijen iz zajednice vjernika", kao da bi ona nekoga "pozivala" ili "delegirala" na svećeništvo. Naprotiv, onaj koji poziva i delegira jest sam Krist, koji - djelovanjem Duha Svetoga i posredovanjem crkvene hijerarhije, s jednim posebnim Sakramentom posvećuje svećenika za službu svojoj braći. Ministerijalno svećeništvo jest dar koji Krist u Duhu dariva kršćanskoj zajednici. Ona pak doprinosi svoj udio, ukoliko svećenika priprema na njegov poziv svojom molitvom i svojim odgojnim utjecajem u vjeri i ljubavi priprema ga za Kristov poziv; ali njegovo posvećenje za svećeničku službu daje sâm Krist. Stoga u zajednici vjernika ne djeluje svećenik kao delegat zajednice nego kao Kristov delegat, "in persona di Cristo". To je značenje tvrdnje, da je ministerijalno svećeništvo i hijerarhijsko. U stvari ovim se izrazom tvrdi da je ministerijalno svećeništvo "vezano uz vlast formiranja i upravljanja svećeničkim narodom", a ta vlast pripada Kristu, ukoliko je On Glava Crkve, a u kojoj vlasti participira i svećenik po sv. Redu, i posredstvom sv. Reda on pripada hijerarhiji.

Na taj način Papa Ivan Pavao II implicite zauzima svoj stav u raspravi koja se nedavno digla u Francuskoj jednim člankom O. Cristian Duquoc OP, koji je članak objavljen u "Etudes", siječanj 1979. pod naslovom: "Theologie de l'Eglise et crise du ministère". U tom članku auctor kritizira apel francuskog Episkopata mladima

pozivajući ih za ministerijalno svećeništvo, smatrajući da je koncepcija svećeništva kako ga Crkve danas zamišlja - hijerarhijsko svećeništvo, svećeništvo kao životni stalež i stoga svećeništvo celibatersko - zasniva se na pretkoncilskoj ekleziologiji, koja je nastala na jednoj dekadentnoj Kristologiji.

Naprotiv, prema o. Duquoc-u, II Vatikanski je nastojao da "integrira službe crkvenoj zajednici, odakle one imaju porijeklo i smisao". Zato da bismo bili vjerni koncilskoj ekleziologiji, treba vidjeti kakve službenike hoće zajednica. Trebalo bi, dakle, da zajednica "označi forme ministerija prema onome čime ona raspolaže, prema njezinim potrebama i željama", jer je "zajednica povijesni ambijenat darova Duha Svetoga u vidu uvijek nove vitalnosti i Evandjeljem neobjavljene". Prema tome, kaže o. Duquoc, svećeništvo nije neka "sveta vlast" /iako ga takvim nelogično prikazuje "Lumen Gentium"/, nije, jer se tome protivi ideja služenja, a to je bitno u svećeništvu, u pretpostavci da "potrebe zajednice daju smisao službi", a nije ni zato, jer bi ta "sveta vlast" htjela da služba u svom sadržaju nema temelj od zajednice, nego od Krista". Zaista, crkvena bi zajednica imala biti "glavni regulator - régulation dernière" svećeničkog ministerija, i prema tome bi svećeništvo, kako se dosada zamišljalo, imalo jednu povijesnu, relativnu vrijednost, a ne dogmatsku vrijednost usprkos odlukama Tridentskog sabora.

Ali ostavimo po strani činjenicu, da je teško odrediti što je to kršćanska zajednica, i da svećenik nije pozvan da služi jednoj zajednici, nego "da naviješta Evandjelje Božje svim ljudima" /Presbyterorum Ordinis, 4/, dakle, on je "pozvan za Crkvu". Na ovo piše Mons. E. Marcus, pomoćni biskup Pariza u odgovoru o. Duquoc-u: jedno je "poticati službe", a drugo je "zarediti svećenika". Zato treba "identificirati svećenika po njegovom redjenju, priznati da temeljna djela njegove službe vrši snagom sakramenta Reda, a to za Crkvu znači da treba priznati da je sam Krist podiže, čisti, vodi, hrani, ukratko da joj ulijeva svoga Duha" /A propos d'une réflexion sur l'appel au presbyterat" in "Etudes", mars, 1979. 421/.

Krist je, dakle, a ne zajednica, onaj koji zove u svećeništvo, a redjenjem čini kršćanina ministerijalnim svećenikom, da bi on u osobi Kristovoj /In persona Christi/ služio Ocu u djelu spasenja.

x x x

Što nosi ova služba? - Papa Ivan Pavao II ističe da svećenik zahvaljujući karakteru svećeništva participira na pastoralnoj karizmi koja ga postavlja "u jedan posebni odnos sličnosti s Kristom, dobrim Pastirom", i to na jedan posebn specifičan način. To čini da on osjeća brigu i zadatak spašavanja ljudi više i drugačije nego bilo koji lajik". Ta briga, primjećuje Papa, "jedan je posebni sadržaj svećeničkog života", i daje mu osjećaj da jedino po toj brizi svećenik nalazi puni smisao svoga života. Ta se briga ostvaruje na razne načine, jer su mnogi putevi i načini na kojima se ostvaruje svećenički poziv i ostvaruje njegova služba.

"Ipak, u svoj toj raznolikosti, vi ste, uvijek i iznad svega nosioci svoga posebnog poziva. Vi ste nosioci milosti Krista, Vječnog Svećenika, i karizme Dobroga Pastira. Toga ne smijete nikada zaboraviti. Toga se ne smijete nikada odreći. To morate uvijek unositi u svoj posao, na svakom mjestu i na svaki način ostvarivati".

Tako, svećenik mora biti uvijek i prije svega "svećenik"; stoga, stručnjak - ekspert u onome "umijeću nad umijećima da vodi duše" /Sv. Grgur Veliki/; stoga "vještak-stručnjak u pastoralu", "suvremen", a to znači sposoban, kao i sveći svih vremena, "da dađe originalni odgovor na Evandjelje, odgovor potreban našem vremenu", "a to je odgovor svetosti i revnosti".

Poznato je, koliko se je u postkoncilskim godinama govorilo o posuvremenjenju svećeničkog života. "Aggiornamento", koji su neki zamišljali kao "deklerikalizaciju" katoličkog svećeništva, t.j. kao svršetak svećeništva "kao staleža života" i kao mogućnost da svećenik uzme neko zaposlenje, da se bavi politikom, sindikalnim životom i da po slobodnoj volji, ako hoće, izabere celibat. Po tom "aggiornamento" svećenik bi morao prestati biti jedan čovjek odijeljen po svojem stilu života i postati "čovjek kao i svi drugi". Papa Ivan Pavao II odbacuje te ideje. "Izvan je svake sumnje, - piše Papa, - da se ne mogu smatrati kao "aggiornamento" razni projekti i pokušaji laiciziranja svećeničkog života". On podsjeća, da je 9.XI. 1978. rekao kleru rimske biskupije: "Ne mislimo da služimo Evandjelju razvodnjavajući našu svećeničku karizmu pretjeranim interesom za vremenite stvari, ili ako želimo 'laicizirati' naš način života i rada, ili ako skrivamo vanjske oznake našeg svećeništva".

Svećenik treba da sačuva posebnost svećeničke osobnosti i svoju "svećeničku osobnost", da bi drugima mogao biti znak i putokaz. "I to je prvi uvjet. tvrdi Papa - za naš pastoralni rad. Ljudi, iz kojih smo mi izabrani i za koje smo postavljeni, prije svega u nama žele vidjeti takav neobičan znak i putokaz, i na to imaju pravo. Može katkada izgledati, da to ne žele, i da bi nas radije vidjeli da izgledamo kao oni, katkada čak izgleda da to traže od nas. I tada je potreban duboki osjećaj vjere i dar raspoznavanja... Oni koji traže laicizaciju svećeničkog života i koji tome povlađuju u nekim prigodama, ostavit će nas kad nas snadju kušnje; tada ćemo prestati biti njima bliski i potrebni".

Zaista, svećenik kakvog ljudi trebaju jest "svećenik koji duboko vjeruje, koji odvažno ispovijeda svoju vjeru, koji se žarko moli, koji podučava iz dubokog uvjerenja, koji služi, koji ostvaruje u životu osam blaženstava, koji zna ljubiti bez interesa, koji je blizak svima, a posebno najpotrebnijima".

Ta "posebnost" svećenika ne oslobadja da bude blizak ljudima i da zalazi u njihove probleme, ali to mora činiti kao "svećenik". "Naša zadaća - kaže Papa - jest da služimo istini u pravdi u dimenzijama vremenitog života, ali uvijek u perspektivi vječnoga spasenja".

Sve ovo nije lako, jer traži posebnu povezanost svećenikova života i rada; no ipak ne može se napustiti svećeništvo "zbog poteškoća na koje nailazimo i žrtava koje se od nas očekuju. Poput Apostola, mi smo sve ostavili, da bismo slijedili Krista; moramo uza nj ustrajati i pod križem".

Govoreći ovo, Papa stoji na onom evandjeoskom putu, na kome se ne smije klonuti pred teškoćama. "Tko stavlja ruku na plug i okreće se natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje" /Lk, 9, 62/ - Svećeništvo je ustrajnost do kraja /Mt, 24, 13/ i vjernost "sve do smrti" /Apok. 2, 10/.

x

x

x

Pod tim vidom Ivan Pavao II izlaže i problem svećeničkog celibata.

Njemu su dobro poznati prigovori protiv celibata: prigovora je uvijek bilo, ali on misli na one prigovore zadnjih godina, dapače i zadnjih mjeseci, koji su postali sve uporniji. Tako, na pr. da spomenemo samo neke najnovije, o. Duquoc u spomenutom članku u "Etudes" napada zakon celibata ne samo kao zapreku za pronalaženje novih svećenika, nego dapače i prije svega kao "doktrinalnu zapreku" za obnovu svećeničke ličnosti, jer "ona organizira svećeničku službu u životnom obliku" /p. 107/.

Don G. Baget Bozzo /Il prete vergine/ u "La Repubblica, 9.III. 1979." s obzirom na stav Crkve i napuštanje onog zastrašenog i negativnog stava prema seksualnosti - on govori o freudovskoj revoluciji - pita auctor što bi se moglo dogoditi sa pojmom djevičanstva? On tvrdi ako se može govoriti o punini ljudske osobe, da se ona danas ostvaruje, u bračnom životu, u plodnoj ljubavi, ne će li to imati kao posljedicu u Crkvi devaluaciju djevičanstva? Ako je seksualnost ugrađena u puninu čovjества, neće li celibater izgledati kao polovični čovjek, i stoga kao kršćanin drugoga reda? Drugim riječima, ako Crkva mijenja svoj stav, neće li morati mijenjati i lik svećenika?

Sa svoje strane Don G. Gennari pisao je u "Il Giorno" u članku pod naslovom "Un nuovo dialogo sul celibato" - 31.III. 1979. da onaj koji postavlja pitanje /svećeničkog/ celibata, ne smije biti optužen da celibatu negira evandjeosku vrijednost. Zaista, nije u pitanju celibat, nego crkveni zakon celibata, i s tim u vezi moglo bi se postaviti dva pitanja: "Da li je taj zakon potreban? Da li bi bez toga zakona svećeništvo izgubilo na ljepoti i evandjeoskom svjedočenju?"

Odgovor na prvo pitanje, kaže Don Gennari, očito jest negativan. I sami je Koncil odbacio sve pokušaje, koji su htjeli progurati tvrdnju, da bi oženjeni svećenik bio manje svećenik nego li celibater.

Odgovor je na drugo pitanje više složen i kontroverzan. Don Gennari pledira za fakultativni celibat, kome bi sama činjenica da je slobodno izabran, povratila punu vjerodostojnost, jer "danas se nad celibatom, kome je garancija crkveni zakon, nadvila sumnja, makar i nepravедna, da on nije slobodno izabran, i da je zato lažan i nevjerodostojan". S druge strane, ako je istina da se neće problem klera riješiti u budućnosti "uvodeći fakultativni celibat, nego transformirajući položaj svećenika u zajednici", ipak je istina, ako bi se uveo fakultativni celibat, da bi se moglo sutra uvesti u službu tisuće vrijednih svećenika, koji bi bili na veliku korist Crkvi i svijetu. Može li sebi Crkva dozvoliti taj luksuz da se odreče tih živih snaga uz toliko pomanjkanje svećenika i tolike potrebe vjernika? "

Fred ovim prigovorima, budući da se u Crkvi dosta raspravljalo o celibatu za vrijeme Koncila i u post-koncilskim godinama /enciklika "Sacerdotalis coelibatus" i Sinoda Biskupa 1971/, Papa iznosi na još zreliji način ovaj problem motivirajući još dublje "smisao odluke koju je zapadna Crkva još od davnina prihvatila i kojoj je nastojala biti vjerna, želeći da takva bude i u budućnosti".

Drugim riječima, Crkvi je dobro poznat ovaj problem i ona razmišlja o prigovorima koje čuje, te ih razmatra bilo pod vidom svetopisamskim i teološkim, bilo pod vidom antropološkim i nalazi da ti prigovori "imaju veoma sumnjivu i relativnu vrijednost". Stoga, poslije zrelog razmišljanja "latinska Crkva hoće i unaprijed će htjeti, slijedeći primjer Krista Gospodina, Apostolsku nauku i svu tradiciju koja joj pripada, da svi oni koji primaju sakrament sv. Reda prihvate ovu žrtvu radi kraljevstva nebeskoga".

Papa nadodaje, da ova tradicija poštuje drukčije tradicije drugih Crkava, ona je zaista "jedna karakteristika, specifičnost i naslijeđe latinske katoličke Crkve"; "Crkva njoj mnogo duguje" i stoga je "odlučna da u njoj ustraje uza sve teškoće... i uprkos raznim znakovima slabosti i krizama pojedinih svećenika".

Papi su dobro poznate teškoće celibata i slabosti nekih svećenika, koje su potvrđene brojnim otpadima zadnjih godina; on ipak drži da je celibat za Crkvu "blago", - doduše blago u glinenim posudama, - i Crkva ga ne smije izgubiti. Naravno, dok Crkva smatra da je celibat blago, tim ne želi umanjiti vrijednost ljubavi i ženidbe, koju sv. Pavao naziva "velikom tajnom obzirom na Krista i Crkvu". S druge strane, - dodaje Papa, - protivnici celibata zaboravljaju, da se svećenici na celibat odlučuju prije redjenja, dok su još slobodni. Malo prije smo nešto rekli o onim motivima koji ne uvjeravaju, a nalaze se kod nekih pisaca našeg vremena. Posebno je neuvjerljivo ono, što neki tvrde, da u momentu kad Crkva revalorizira seksualnost da je to prigoda da se dokine i zakon celibata.

Mora se priznati, da je u povijesti Crkve bilo negativnih stanovišta prema seksualnosti, ali to nije bio odlučni momenat za zakon celibata. Naprotiv, primjećuje Papa, "bitni, vlastiti i pravi motiv sadržan je u istini, koju je Krist izjavio govoreći o odricanju od ženidbe poradi kraljevstva nebeskoga, i koju je Pavao izjavio pišući da svatko u Crkvi prima svoj posebni dar. Celibat je upravo "dar Duha Svetoga".

Drugim riječima, za Crkvu celibat predstavlja evandjeosku vrijednost, karizmu koju Duh Sveti daje nekima za izgradnju naroda Božjega. Celibat je pozitivna vrijednost, ali koja nije u suprotnosti s onom drugom pozitivnom vrijednošću seksualnosti; i ona je dar zajedno s darom koji se nalazi u pozivu na ženidbu, koja je nužna za izgradnju crkvene zajednice. Stoga, u usporedbi sa oženjenim čovjekom, svećenik-celibatarac nije "na pola čovjek".

Zaista, razlog koji je potakao latinsku katoličku Crkvu da poveže dar celibata sa pozivom ministarijalnog svećeništva jest da celibat radi kraljevstva nebeskog nije samo jedan eshatološki znak, nego i radi toga što on ima i veliko socijalno značenje u ovom svijetu za život Naroda Božjega.

Stvarno, s celibatom svećenik postaje "čovjek za druge", na službu mnogobrojnijim ljudima nego li je jedna obična ljudska obitelj. Svećenički poziv ima univerzalni karakter, upravljen prema čitavoj Crkvi. "Srce svećenika, da bi bilo sposobno za takvu službu, za takvu brigu i ljubav, mora biti slobodno. Celibat je znak slobode, slobode za služenje". Tako je s celibatom ministerijalno svećeništvo najuže usmjereno na opće svećeništvo vjernika.

x

x

x

Papa Ivan Pavao II osvrće se na jedno dosta prošireno mišljenje - koje je plod nesporazuma, ako ne i zle namjere, - po kome je "svećenički celibat u Katoličkoj Crkvi jednostavno jedna institucija zakonom nametnuta onima koji primaju sakramenat Reda". Cesto se kaže "lex continentiae" i "lex coelibatus", ali se taj izraz ne bi smjelo shvatiti da je celibat zakonom nametnut. Jasno je da "izbor celibata može biti samo predložen, a ne nametnut", kako se izražava Don Gennari; to u smislu da je Katolička Crkva odredila da će rediti za svećenike samo one koji izaberu celibat, točnije one koji s darom svećeničkog poziva imaju i dar celibata od Duha Svetoga. Ovo pak ne zavisi o zakonu Crkve. To je s jedne strane dar Duha, a s druge strane lični izbor. Zato "svaki kršćanin koji prima sakramenat Reda obavezuje se na celibat u punoj svijesti i slobodi, i to poslije višegodišnje pripreme, razmišljanja i molitve. Svećenik se odlučuje na celibaterski život nakon što je došao do čvrstog uvjerenja da mu je Krist darovao ovaj dar za dobro Crkve i za služenje drugima. Tek tada se obvezuje da će ga obdržavati kroz cijeli život".

Papa iz svega ovoga izvodi zaključak da "takva odluka obavezuje ne samo snagom zakona koji je Crkva propisala, nego i snagom lične odgovornosti. Radi se o ustrajnosti na riječi danoj Kristu i Crkvi". Zato je "održavanje te riječi ujedno i dužnost i svjedočanstvo unutarnje zrelosti svećenika kao i slika njegovog ličnog dostojanstva". Sigurno je da obaveza celibata može naići na teškoće i napasti, jer jednako kao i svaki čovjek i svaki kršćanin ni svećenik nije izuzet od kušnji i napasti. Ali "u takvim časovima mora tražiti pomoć u pobožnoj molitvi, i po molitvi pronaći u sebi stav poniznosti i iskrenosti pred Bogom i vlastitom savješću, i tu je izvor snage da se učvrsti ono što se klima. Tada se radja osvjeđenje slično onome sv. Pavla izraženo riječima: "Sve mogu u onome koji me jača".

Na ova duhovna sredstva treba najprije misliti u časovima krize, a ne utjecati se odmah dispenzi shvaćenoj kao administrativno rješenje, kao da se ne radi o dubokom pitanju savjesti i o ispitu čovječtva". (Bzirom na ovo, Papa zgodno napominje da obaveza bračne vjernosti, koja proizlazi iz sakramenta ženidbe, na svom području stvara analogne obaveze i dokaze vjernosti; i Papa nadodaje, da "naša braća i sestre vezani sakramentom ženidbe imaju pravo od nas očekivati - svećenika i pastira - dobar primjer i svjedočanstvo vjernosti zvanju sve do smrti".

• Što dakle činiti obzirom na manjak svećenika i s obzirom na ogromne potrebe evangelizacije?

Postoji napast kolebanja i malodušnosti, posebno pred teškoćom celibata. Crkva pak, obvezujući se da sačuva celibat, vjeruje i nadu postavlja u Krista, Gospodara žetve i davatelja darova. Ali ova vjera i ova nada za svećenike znače obraćenje, povratak samoj milosti zvanja, brigu o svojoj službi i povrhu svega da se mole bez prestanka. "Molitva - kaže Papa - u izvjesnom smislu prvi je zadnji uvjet obraćenja, duhovnog napretka i svetosti. Možda se zadnjih godina - barem u nekim sredinama - previše raspravljalo o svećeništvu, o identitetu svećenika, o vrijednosti njegove prisutnosti u svijetu, a premalo se molilo". Naprotiv, molitva bitno označava svećenika, ona ga pomaže da nadje svjetlo, da ostane u stavu stalne usmjerenosti prema Bogu"; molitva "pomaže vjerovati, gaji nadu i raspiruje ljubav, pa i onda, kad smo u pogibelji zbog ljudske slabosti".

S molitvom svećenik mora povezati trajnu izobrazbu, da bi mogao biti kvalificirani Kristov svjedok. "Treba se svaki dan obraćati - zaključuje Papa - i svakog dana ponovno otkrivati blago, koje nam je dano u sakramentu Reda, proničući važnost spasiteljske misije Crkve i razmišljajući o velikom značenju našeg poziva u svjetlu ove misije".

Da bi to ostvario, svećenik treba da se obazire na Mariju, Majku svećenika s velikom ljubavlju i nadom otkrivajući u svojem svećeništvu začudjujuću dimenziju blizine Majci Krista i nastojeći živjeti u toj dimenziji.

Stoga završava svoje pismo svećenicima izručujući ih Majci Božjoj, da bi ona svojim zagovorom i primjerom njih pomagala i učinila ih sličnima Kristu Svećeniku.

= = = = =

Iskorištavamo slobodni prostor i preporučujemo:

1/ Sveta Kongregacija za redovnike i svjetovne institute

i

Sveta Kongregacija za biskupe:

KRITERIJI O ODNOSIMA BISKUPA I REDOVNIKA U CRKVI,

Izdanje KS, u seriji Dokumenti, broj 53.

O tom je Dokumentu Ordinarijat pisao u Sl. Vjesniku za 1978. str. 91-92. i tada dozvolio, da se može dokumenat nabaviti na teret crkvene blagajne za župsku knjižnicu.

2/ Mile Vidović, NIKOLA BIJANKOVIĆ, biskup Makarski,

/1695-1730./. Izvedak iz doktorske disertacije, izdanje

"Crkva u svijetu", Split, 1979. str. 101. s nekim

dosad neobjavljenim dokumentima, cijena 80,00 N.D.

Iz spisa se vidi, da je biskup Bijanković pastoralno

prolazio i kroz Hercegovinu, pa će naše svećenike i

župnike to zanimati zbog upoznavanja prošlosti.

DOKUMENTI SVETE STOLICE

SACRA CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI

E P I S T U L A

DE QUIBUSDAM QUESTIONIBUS

AD ESCHATOLOGIAM SPECTANTIBUS

/Pismo je obavljeno u hrvatskom prijevodu u "Glas Koncila", br. 15, od 22.VII. 1979. str. 3, ali nije to službeni prijevod, i nekim se svećenicima čini onaj prijevod koji je objavljen u G.K. nejasan i nepotpun, stoga mi ovdje objavljujemo tekst toga pisma u latinskom izvornom jeziku, kako bi mogli naši svećenici usporediti hrvatski prijevod s latinskim originalom!/.

AD VENERABILES PRAESULES CONFERENTIARUM

EPISCOPALIUM

Recentiores episcoporum Synodi, quae evangelizationi atque catecheticae institutioni operam dederunt, magis magisque persuasionem confirmaverunt de necessitate perfectae fidelitatis servandae erga fundamentales fidei veritates, nostris praesertim temporibus, quibus magnae humani consortii mutationes nec non studia christianam fidem inserendi diversis populorum culturis iubent maiore quam anteacta aetate nisu contendere, ut eadem fides facilius percipi atque communicari queat. Haec altera necessitas, quae tantopere urgere animadvertitur, reapse quam maximam postulat curam ut fidei verus sensus atque integritas in tuto ponantur.

Quapropter ii, ad quos res pertinet, summopere attentos se praeberere debent ad ea omnia quae in communem fidelium conscientiam inducere possint tentam corruptionem et progredientem dissolutionem alicuius elementi Symboli baptismalis, quod necessarium est ad cohaerentiam fidei quodque indissolubili nexu coniungitur cum quibusdam magni momenti usibus in vita Ecclesiae receptis.

In unum sane ex his elementis nobis necessarium et urgens visum est mentem convertere eorum, quibus Deus munus commisit fidei promovendae atque tutandae, ut pericula praecaveantur, quae eandem fidem in animo fidelium in discrimen adducere possint.

Agitur de eo Symboli articulo qui vitam aeternam respicit ac proinde, generatim, ea quae post mortem futura sunt. In hac doctrina proponenda fas non est aliquid detrahi, neque imperfectam aut incertam agendi rationem adhiberi absque fidei ac salutis fidelium periculo.

X X X

Neminem fugit momentum huius postremi articuli Symboli baptismalis: per ipsum enim terminus ac finis exprimuntur consilii Dei, cuius iter in Symbolo describitur. Si resurrectio non datur, tota corrumpitur fidei structura, ut Sanctus Paulus tam firmiter asseverat /cf. 1 Cor. 15/. Nisi apud christianos certo constet quid verbis "vita aeterna" contineatur, Evangelii promissiones, creationis Redemptionisque significatio evanescunt, ac vel ipsa terrena vita omni spe prorsus destitui dicenda est /cf. Hebr. 11,1/.

Nunc autem quomodo angustiae atque anxietates ignorari possunt, quibus multi circa hanc quaestionem vexantur? Quis non videt dubium in animos sensim ac penitus insinuari? Etiam si feliciter contingat, quod plerumque fit, ut christianus homo nondum ad dubium positivum pervenerit haud raro is abstinere a sorte cogitanda post mortem futura, eo quod incipit animo persentire quaestiones, quibus sibi respondendum esse pavet: Num quidquam exstat post mortem? Ex nobis vita functis num aliquid superest? Fortasse nihil nos exspectat?

Cuius quidem rei causa partim in vi reponenda est, quam praeter voluntatem in animos habent theologicae controversiae hodie passim publice agitatae, quarum neque exactum obiectum neque pondus maior pars fidelium percipere valet. Ac revera in disceptationem vocari animae exsistentia animadvertitur ac significatio vitae post mortem, itemque quaeritur quid inter christiani hominis mortem et universalem resurrectionem intercedat. Quibus omnibus christifideles pertubantur, cum usitatum suum loquendi modum ac notiones sibi familiares iam nequeant agnoscere.

Profecto hic non agitur de coarctanda aut prorsus impedienda investigatione theologica, qua Ecclesiae fides indiget cuiusque studia oportet in suum usum convertat; attamen id nullo modo praetermitti sinit officium tempestivo tempore in tuto ponendi fidem christianorum circa ea capita, quae in dubium vocantur.

Cuius duplicis difficilisque officii naturam atque varios aspectus, in gravibus hisce rerum adiunctis, nobis in animo est summatim revocare.

X X X

In primis necesse est ut ii, qui docendi munere funguntur, plane ea discernant, quae Ecclesia ad essentiam fidei pertinere iudicat; ipsa theologica investigatio nihil aliud spectare debet, nisi eadem altius perscrutari atque explicare.

Sacra autem haec Congregatio, cuius est doctrinam fidei promovere ac tutari, hic sibi proponit ea recolligere quae Ecclesia, nomine Christi docet, praesertim, quae inter christiani hominis mortem et resurrectionem universalem intercedunt.

1.- Ecclesia credit / cf. Symbolum Apostolorum / mortuorum resurrectionem.

2.- Ecclesia hanc resurrectionem ita intellegit ut ad TOTUM HOMINEM referatur; haec autem pro electis nihil aliud est quam ipsius Resurrectionis Christi ad homines extensio.

3.- Ecclesia affirmat continuationem et subsistentiam, post mortem, elementi spiritualis, conscientia et voluntate praediti, ita ut ipsum "ego humanum" subsistat. Ad huiusmodi elementum designandum Ecclesia utitur voce "anima", quae Sacrarum Scripturarum et Traditionis usu recepta est. Quamquam non ignorat in Scripturis Sacris huic voci diversas subici significaciones, nihilominus ipsa censet nullam validam rationem adesse, cur vox reiciatur, ac iudicat praeterea prorsus necessarium esse verbale instrumentum ad christianorum fidem sustinendam.

4.- Ecclesia excludit quoslibet cogitandi aut dicendi modos, quibus absurda fiant vel intellegi nequeant eius precatio, funebres ritus, cultus mortuorum: quae omnia, quoad suam substantiam, locos theologicos constituunt.

5.- Ecclesia, secundum Sacras Scripturas, exspectat "gloriosam manifestationem Domini nostri Iesu Christi" /Dei Verbum, I,4/quam tamen distinctam et dilatam credit, respectu habito hominum condicionis statim post mortem.

6.- Ecclesia, in sua doctrina proponenda de sorte hominis post mortem, excludit quamlibet explicationem, qua prorsus evanesceret significatio Virginis Mariae Assumptionis circa id quod ad ipsam unice pertinet; hoc scilicet sensu, quod corporea Virginis glorificatio eam glorificationem anticipat, quae ceteris omnibus electis destinatur.

7.- Ecclesia, Novo Testamento ac Traditioni fideliter adhaerens, credit beatitudinem iustorum, qui aliquando cum Christo erunt. Item ipsa credit poena aeterna plectendum fore peccatorem, qui Dei visione privabitur, nec non huius poenae repercussionem in totum ipsius peccatoris "esse". Ad electos autem quod attinet, credit etiam haberi posse purificationem visioni Dei praeiviam, quae tamen prorsus diversa est a damnatorum poena. Id Ecclesia intellegit, cum de Inferno ac de Purgatorio loquitur.

Cum autem agitur de hominis condicione post mortem, peculiari modo cavendum est a repraesentationibus, quae mentis fictione et arbitrio unice nituntur; huiusmodi enim immoderatio haud modica causa est difficultatum, in quas saepe christiana fides incurrit. Attamen imaginibus, quarum usus apud Sacras Scripturas invenitur, reverentia praestanda est. Necessarium est arcanum earum sensum percipere, remoto periculo eas nimis extenuandi, cum hoc saepe inanes reddat REALITATES, quae per has imagines indicantur.

Nec Scripturae Sacrae nec theologi satis luminum suppeditant ad futuram vitam post mortem rite describendam. Christifideles haec duo essentialia capita firmiter tenere debent: ex una parte credant oportet fundamentalem continuationem quae, virtute Spiritu Sancti, inter praesentem vitam in Christo et futuram vitam intercedit /nam caritas est lex Regni Dei, atque ipsa nostra in terris caritate metienda erit nostra in caelis divinae gloriae participatio/; ex altera vero parte probe noscere debent radicitus mutari rationes inter praesentem ac futuram vitam, eo quod oeconomiae fidei succedit oeconomia plenae lucis, ac nos cum Christo erimus et "Deum videbimus"/cf. 1 Io,3,2/; quibus in promissionibus ac mirandis mysteriis essentialiter spes nostra consistit. Quod si nostra imaginandi vis eo accedere non valet, illuc cor nostrum sponte sua ac penitus pervenit.

Hisce doctrinae capitibus in mentem revocatis, nunc liceat praecipuas partes pastoralis muneris illustrare, quod in praesentibus temporum adiunctis absolvendum est, secundum normas christianae prudentiae.

Difficultates cum his quaestionibus conexas gravia officia imponunt theologis, quorum munus necessarium sane est. Ad eos igitur iure merito spectat nostrum incitamentum nec non illud libertatis spatium, quod ipsorum methodi legitime requirunt. Ad nos quod attinet, necessarium utcumque est in mentem christianorum incessanter revocare doctrinam Ecclesiae, quae fundamentum constituit tum christianae vitae, tum doctorum virorum investigationum. Necessarium quoque est operam dare, ut theologii nostrarum pastoralium sollicitudinum participes fiant, hoc quidem proposito, ne eorum studia investigationesque temere proferantur inter fideles, qui, si alias umquam, hodie potissimum fidei periculis sunt obnoxii.

Postrema Synodus manifesto in lumine posuit sedulam attentionem, qua Episcopi essentialia catecheseos capita consideraverunt, prae oculis habito christifidelium bono; quae capita bene perspecta habeant oportet omnes, quibus munus ea tradendi est concreditum. Nostrum igitur est auxilia praebere, quorum ope ipsi firmissime haerere valeant in iis quae ad doctrinae essentiam pertinent, simulque vigilantes se gerant, ne contingat ut pueriles repraesentationes vel ad arbitrium fictae pro veritatibus fidei habeantur.

Assidua ac strenua vigilantia per doctrinalem Commissionem dioecesanam vel nationalem exercenda est in scripta, quae evulgantur, non solum ut tempestivo tempore fideles praecaveantur ab operibus minus tutis quoad doctrinam, verum etiam ac potius ut ipsis scripta innotescant, quae ad eorum fidem alendam fulciendamque apta videantur. De munere agitur arduo et magni momenti, quod tamen instanter urget, sive ob tam latam diffusionem scriptorum typis editorum, sive ob illam officiorum "decentralizationem", uti aiunt, quam rerum adiuncta necessario requirunt et Concilii Oecumenici Patres voluerunt.

Has Litteras in Conventu ordinario huius S. Congregationis deliberatas, Summus Pontifex PP. Ioannes Paulus II, in Audientia infrascripto Cardinali Praefecto concessa, adprobavit et publici iuris fieri iussit.

Romae, ex Aedibus S. Congregationis pro Doctrina Fidei, die 17 Maii 1979.

Franciscus Card. Seper,
Praefectus,
+ Fr. Hieronymus Hamer, O.P.
Archiepiscopus tit. Loriensis,
Secretarius.

BISKUPSKA KONFERENCIJA JUGOSLAVIJE

1.- SAOPĆENJE SA PROLJETNOG SABORA

Naši su biskupi održali svoje plenarno zasjedanje u Nadbiskupskom dvoru, Zagreb, 23. i 24. travnja o.g. Na večer prvoga dana zasjedanja koncelebrirali su sv. Misu u zagrebačkoj Katedrali uz sudjelovanje brojnih vjernika. Homiliju je održao Msgr. Josip Arnerić, biskup šibenski.

Nadb. Kuharić, predsjednik BK, na početku zasjedanja osvrnuo se na neke događaje u životu naše Crkve nakon posljednjeg sabora BK:

U subotu, 21. travnja, u sarajevskoj Katedrali sahranjen je umirovljeni metropolita vrhbosanski, Msgr. Dr. Marko Alaupović koji je preminuo u dubokoj starosti nakon što je vjerno služio Gospodinu kroz dugi niz godina.

Zatim je nadb. Kuharić izvijestio biskupe o onom što je vidio na području barske, kotorske i dijela dubrovačke biskupije nakon nedavnog potresa. Posjetio je ordinarije toga područja: Msgr. Tokića, Msgr. Ivanovića i Msgr. Perkolića, barskog nadbiskupa-koadjutora, na Cetinju, te neke sestrarske zajednice. Istaknuo je da je stanje teško i bit će potrebna velika pomoć.

Izvještaj nadb. Kuharića dopunio je Msgr. Perkolić istaknuvši da su svi crkveni objekti stradali, a neki su ostali neupotrebljivi.

Biskupi su preporučili da se u svim našim crkvama jedne nedjelje u prvoj polovici svibnja skupljaju prilozima za postradale i pozvali su vjernike da prema svojim mogućnostima sudjeluju u ovoj akciji solidarnosti.

S nadb. Kuharićem posjetio je postradalo područje i delegat talijanskog Karitasa koji će također slati priloge za postradale.

Nadb. Franić izvijestio je o knjizi CRKVA I RELIGIJA U SOCIJALISTIČKOM SAMOUPRAVNOM DRUŠTVU, Beograd 1978., koju je napisao društveno-politički radnik Todo Kurtović, predsjednik Socijalističkog Saveza Jugoslavije, pa je korisno poznavati njezin sadržaj za razumijevanje službenih stavova građanskih vlasti prema Crkvi i religiji uopće u našem društvu. Prikaz je te knjige objavio nadb. Franić u prvom broju od ove godine revije "Crkva u svijetu". Glavne misli spomenute knjige nadb. Franić ovako objedinjuje: "Mogli bismo reći, govoreći našim vjerskim jezikom, da autor želi da njegova partija i njegov Socijalistički Savez kao i nova, nazovimo je eufemistički, humanističko-komunistička civilizacija, plove naprijed u svom povijesnom procesu čuvajući se i politizacije vjere i sakralizacije politike, stvarajući jedan čisto humani poredak, u kojem će vjera biti privatna stvar čovjeka tako da će ona sama po sebi, u promijenjenim društvenim uvjetima, nestati iz svijesti ljudi" /str. 68/. T. Kurtović očekuje, dakle, da će promijenjeni društveni uvjeti iskorijeniti religiju, pa kaže: "I u tom, od srednjovjekovne plijesni očišćenom političkom uređenju proletarijat će provesti široku, otvorenu borbu za odstranjivanje ekonomskog ropstva, pravog izvora religioznog zaglupljivanja čovječanstva" / str. 315/.

- Msgr. Škvorc prikazao je knjigu BIBLIJA, KURAN I NAUKA, koju je objavilo Vrhovno islamsko Starješinstvo sa sjedištem u Sarajevu 1978. godine. Knjiga se može smatrati pozitivnom u prilog dijaloga.

- Na ovom saboru biskupi su dalje razrađivali nacrt poslanice o ZAŠTITI ŽIVOTA kojom će, u okviru GODINE DJETETA - 1979. - izložiti javnosti stavove Crkve o temeljnom i neotudjivom pravu svakog nerodjenog djeteta na život.

- U ovoj GODINI DJETETA biskupi će uputiti vjernicima i zajedničko pismo o VJERSKOM ODGOJU DJECE, pred početak slijedeće školske godine.

- Prilikom 1100-obljetnice pisma Pape Ivana VIII knezu Branimiru odlučeno je da se upriliči nacionalno hodočašće u Nin, i to u nedjelju, 2. rujna o.g. Nin je izabran kao jedna od rezidencija hrvatskih vladara, a u Ninu je rezidirao i biskup Teodozije kojemu je Papa Ivan VIII takodjer pisao.

- Razmatrana su razna karizmatička gibanja u našoj Crkvi, nađe i rizici koje ta gibanja nose sa sobom. Na slijedećem saboru BK biskupi će se više baviti tim pitanjem, a u međuvremenu treba snimiti karizmatičku situaciju u nas.

- Nadb. Kuharić osvrnuo se na nedavni posjet našoj Crkvi Msgr. Josefa Kraszewskog, pomoćnog varšavskog biskupa, animatora marijanskog štovanja i pastoralu u Poljskoj. On je u nekoliko naših većih gradova iznosio iskustva poljske Crkve kako se Krist po marijanskom apostolatu uprisutnjuje u zajednicama koje bivaju čvršće u vjeri i plodnije u duhovnim zvanjima i u svakom dobru. Tako se obistinjuje naše vjerovanje da je Isus Mariju uključio u plan otkupljenja; ona je stajala pod križem, našla se među apostolima na Duhove i kasnije je ostala u Crkvi da nas privodi svome Božanskom Sinu.

- Razmotren je i prijedlog jedne grupe svećenika za slične inicijative u nas, za višegodišnju pripravu čitavog Božjeg naroda za zajedničku posvetu Srcu Marijinu, kako bi naša Crkva /svećenstvo, redovništvo i sav Božji narod/ po toj posveti životnije prihvatila Mariju za Majku i po njoj ostvarila potpunije jedinstvo s Kristom. Biskupi su prihvatili i ohrabрили inicijativu spomenute grupe svećenika.

- Msgr. Kos, biskup djakovački, predsjednik VBK za katehizaciju, izvijestio je o zasjedanju Sv. Zbora za katolički odgoj na kome je sudjelovao početkom travnja o.g. Najviše se raspravljalo o duhovnim zvanjima. U Rimu će se sastati 1981. godine generalni promotori za duhovna zvanja iz čitavog katoličkog svijeta, gdje će razmijeniti iskustva o sadašnjoj situaciji duhovnih zvanja u svijetu.

- Odlučeno je da se ovogodišnja Katehetska ljetna škola održi u Subotici, 27. kolovoza do 1. rujna o.g.

- Ove će godine u Rimu vijećati o katehizaciji delegati svih evropskih bisk. konferencija, i to od 22.-24. lipnja. Za delegata naše BK izabran je Msgr. Franjo Grujić, tajnik VBK za katehizaciju.

- O radu Odbora za obitelj pri VBK za pastoral izvijestio je Msgr. Pavao Zanić, predsjednik Odbora.

Naglasio je korisnu suradnju Odbora s voditeljima bračnih vikenda, Katehetskom ljetnom školom i centrima za pripravu na brak.

- Biskupi su odobrili kao jedino obvezatni liturgijski tekst hrvatski prijevod grko-katoličke liturgije sv. Ivana Zlatoustoga. Da bi se mogao upotrebljavati u bogoslužju, potrebno je još odobrenje od nadležne rimske kongregacije.

- Na prijedlog Msgr. Jablanovića odlučeno je da se izrade novi obrasci molitve vjernika, pored do sada odobrenih obrazaca.

- U vezi s ovogodišnjim Mediteranskim igrama koje će se održati u Splitu, nadb. Franić izvijestio je kako će se posebni pastoralni odbor pobrinuti da se osigura duhovna asistencija gošima iz inozemstva, koji to budu tražili.

- Povodom slučajeva da građanske vlasti ozbiljne vjerske publikacije ne oslobađaju od poreza na promet, kao da se radi o šundu ili o društveno nekorisnim izdanjima, odlučeno je da se na problem upozori Vjersku komisiju pri Saboru SR Hrvatske.

- Bilo je govoraⁱ o saveznom zakonu koji bi imao ograničiti kretanje automobila u neke dane, pa i nedjelje. To bi svećenicima dobrim dijelom onemogućilo bogoslužje po filijalama njihovih župa i duhovnu asistenciju bolesnika udaljenih od župskih centara. Odlučeno je da se zbog tih neprilika poduzmu koraci kod Savezne vjerske komisije u Beogradu.

- Msgr. Stanković, ravnatelj hrvatske inozemne pastve, obavijestio je biskupe da će se do konca ove godine tiskati zbornik KATOLIČKA CRKVA I HRVATI IZVAN DOMOVINE - povodom desete obljetnice osnivanja VBK za hrvatsku migraciju. Budući da se ne može očekivati daljnje povećanje hrvatskih misija u inozemstvu, ova knjiga treba prikazati cjelokupnu hrvatsku inozemnu pastvu dok se ona nalazila u najvećem dosadašnjem naponu. Biskupi smatraju to izdanje važnim i preporučuju svim župnim uredima da ga nabave za župne knjižnice.

- Nadb. Franić zastupat će naše biskupe u Poljskoj na svečanostima prilikom posjeta Sv. Oca poljskoj Crkvi u lipnju t.g.

- Msgr. T. Jablanović izabran je za delegata naše BK u Vijeću Bisk. Konferencije Evrope /CCEE/ i za promatrača naše BK na saborima BK Austrije, na prijedlog nadb. Pogačnika koji je do sada vršio te službe.

- Prema odluci biskupa, Msgr T. Jablanović održavat će vezu naše BK s Odborom za proslavu 42. Međunarodnog euharistijskog kongresa koji će se održati u Lourdesu, 1981.

- Za delegata naše BK na glavnoj skupštini Caritas internationalis, koja će se održati u Rimu 25-30. svibnja t.g., izabran je Msgr. Djuro Kokša, pomoćni biskup zagrebački.

- Za delegata naše BK na zasjedanju delegata vijeća za ekumenizam bisk. konferencija Evrope, koje će se održati u Rimu 19 do 24. studenog o.g., izabran je dr. Juraj Kolarić, tajnik VBK za ekumenizam.

Zasjedanje je završeno 24. travnja 1979.

TAJNIŠTVO BISKUPSKJE KONFERENCIJE

2.- Predsjedništvo BKJ sazvalo je na zasjedanje sve članove BKJ hrvatskog jezičnog područja za 1. kolovoza 1979. godine. Na tom zajedanju bilo je govora:

a/ Program duhovne obnove u vezi s hodočašćem u Nin, dne 2. rujna 1979.;

b/ Status i prava Srednjih vjerskih škola;

c/ Financiranje bogoslovnog fakulteta u Zagrebu i Instituta za crkvenu glazbu.

S tog zasjedanja izdano je slijedeće

PRIOPĆENJE ZA TISAK

Zagrebački nadbiskup i predsjednik BK Dr. Franjo Kuharić sazvaio je sastanak svih biskupa hrvatskog jezičnog područja koji je održan 1. kolovoza 1979. u nadbiskupkom dvorcu u Zagrebu, a prisustvovalo mu je 14 biskupa.

Nadbiskup Oblak je informirao biskupe o toku priprema za proslavu Branimirove godine u Ninu, 2. rujna o.g. Biskupi su svesrdno podržali plan ovog jubileja. Upu-tili su poseban poziv na sudjelovanje u proslavi u Ninu svim Hrvatima katolicima u domovini i inozemstvu. Prihvatili su tekst ispovijesti vjere za ovu zgođu, a kao trajan spomen na ovaj jubilej ova formula ispovijesti vjere molila bi se svaki dan u 21 sat, a u isto vrijeme bi biskupi i svećenici upućivali blagoslov svemu narodu.

Na sastanku je razmotreno i pitanje statusa i pravnog položaja srednjih vjerskih škola. Uz već postojeću problematiku nadošli su novi problemi u vezi sa reformom školstva koja je u toku. Biskupi su upoznati sa susretom predstavnika školskih i državnih vlasti s jedne i vjerskih srednjih i visokih škola s druge strane koji je održan u Zagrebu 19. travnja o.g., a koji je organizirala Komisija Izvršnog vijeća za odnose sa vjerskim zajednicama. Tom zgodom u otvorenom razgovoru iznesena je konkretna problematika i podneseni su konkretni prijedlozi.

Biskupi su ponovno razmotrili i pitanje financiranja Bogoslovnog Fakulteta u Zagrebu i njegovih instituta. Biskupi se nadaju da će naši vjernici prigodom redovne godišnje kolekte povećati svoje priloge paralelno sa općim povećanjem životnih troškova.

Na poziv irskih biskupa našu će Biskupsku Konferenciju predstavljati na proslavi 100-godišnjice ukazanja u Knocku u Irskoj 15. kolovoza o.g. biskup dr. Tomislav Jablanović.

TAJNIŠTVO BISKUPSKE KONFERENCIJE

3.- POZIV HRVATSKIM VJERNICIMA

NA NACIONALNO HODOČAŠĆE U NIN

Braćo i sestre u Kristu! Mir vam od Boga i pozdrav u našem Gospodinu Isusu Kristu!

Upravljam o činsku riječ radosti i nade, koja je ujedno poticaj i poziv. Slaveći veliki jubilej trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata u našoj Crkvi se nešto događa: Solin, Biskupija kod Knina i sada Nin postaje su našeg obnoviteljskog hoda. Nemojmo stati. Bog nas poziva da krenemo na put. Put je tu među nama, u mjestu našeg stanovanja, u vlastitoj obitelji, u nama samima.

Za nama su brojni slavni događaji koje slavimo, ali pred nama je nešto mnogo važnije: pred nama je budućnost. Svetu baštinu pradjedova vjernosti Bogu u Katoličkoj Crkvi treba ne samo sačuvati, nego i prenijeti dalje. To je naša sveta dužnost i obveza. Papa ima u nas povjerenja. Ne ćemo ga razočarati.

Fred nama je proslava "BRANIMIROVE GODINE - NIN 79" u Ninu 2. rujna o.g. Program nam je poznat: hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom slavi Misu. Obnova sasvim konkretna. Odmah se prihvatimo svojski posla i provodimo to u djelo. Program jednostavan i star, a tako sadržajan i nov. Pribavimo Zavjetni križ da nam on bude vidljivi znak nastojanja Danš i poticaj Sutra.

Upućujemo ovaj poziv svim Hrvatima vjernicima u Domovini i izvan Domovine. Ove godine "Nedjelju velikog zavjeta" slavimo 2. rujna u Ninu. To hodočašće ima apsolutnu prednost pred svim ostalim slavljinama tog dana u svim zajednicama Hrvata katolika u Domovini i u inozemstvu.

Dodjimo u Nin na zajednički susret s braćom po krvi i vjeri. U Nin, grad naših knezova i kraljeva, sjelo hrvatskog biskupa, mjesto starodrevne Višeslavove krstionice i crkvice sv. Križa. Tu je sveto mjesto naše narodne i crkvene povijesti. Nin je naša spomenica. Tu gdje i kamenje govori, neka nam ni srce ne ostane hladno.

OBNOVIMO ZAVJET VJERNOSTI! ZAJEDNO!

VAŠI BISKUPI.

X X X X X X

ISPOVIJED VJERE HRVATA - KATOLIKA

ČVRSTO VJERUJEM U BOGA OCA I SINA I DUHA SVETOGA.
ŽIVOTOM ŽELIM POTVRDITI SVOJ KRSNI SAVEZ S BOGOM
I TAKO OBNOVITI SVETI PRADJEDOVSKI ZAVJET VJERE U
ISUSA KRISTA I VJERNOSTI KATOLIČKOJ CRKVI.
SVOJU ODLUKU POLAŽEM U BEZGREŠNO SRCE PRESVETE
BOGORODICE MARIJE. AMEN!

X

X

X

4.- PORUKA BISKUPA U MEĐJUNARODNOJ GODINI DJETETA - O VJERSKOM ODGOJU DJECE

Dragi vjernici!

"Međjunarodna godina djeteta", koja je upravo u toku, stavila je našu dragu djecu u središte razmišljanja po čitavoj kugli zemaljskoj. Djeca su čovječanstvo koje ostaje budućnosti, a mi ćemo odrasli prije ili kasnije ostaviti zemaljski život i pojaviti se na Božjem sudu gdje ćemo svi morati položiti račun Bogu o onima koje nam je dao /usp. Iv 17,2/ kao najdragocjenije i Njegovo i naše blago, a to su naša djeca. Upućujemo vam ovu poruku sada na početku nove školske, a ujedno i vjeronaučne godine.

Znamo, dragi vjernici, kako je i danas kao i kroz čitavu povijest velika upravo do heroizma ljubav kojom svojoj djeci želite osigurati što bolju i ljepšu budućnost. Uistinu u jednu ruku nikada djeca nisu uživala toliki standard kao u današnje doba. Nikada nisu bila bolje odjevena, nikada se nisu bolje hranila, nikada nisu u tolikoj mjeri uživala zdravstvenu zaštitu kao danas. Nikada nisu više išla u školu i na fakultete nego u naše doba. Nema roditelja koji ne bi željeli da njihova djeca steknu što veću naobrazbu i tako se što spremnije upute u život. Očevi i majke žele da im djeca imaju što više od života koji je pred njima. Naporedo sa željom da se djeci osigura što bolji materijalni život sigurno svi roditelji žele i da im djeca budu što bolji i potpuniji ljudi. Ovo drugo, da postanu ljudi, od daleko je veće važnosti od materijalne situiranosti u životu.

Kad o tome razmišljate, dragi roditelji, i kada pri tome imate na umu sveukupnost današnjih prilika, sigurno vam se često puta srce puni tjeskobom. Koliko smo puta svi svjedoci da život vašu djecu vodi sasvim drugim smjerom nego što bi roditelji željeli. Koliko se je pustih roditeljskih nada pretvorilo u razočaranje u djeci.

"Što li će biti od ovoga djeteta?" /Lk 1,66/. To su pitanje postavljali juđejski gorštaci uz kolijevku Ivana Krstitelja. To pitanje postavljate i svi vi, kršćanski očevi i majke. To pitanje postavlja i majka Crkva. Svako dijete radja se kao dionik ljudske naravi, ali to nije dosta da ga u punom smislu riječi nazovemo čovjekom. Ima puno onih koji imaju ljudsku narav, ali za njih kažemo da su neljudi. Svaki se čovjek radja sa zadatkom da tijekom života ostvari u sebi puno dostojanstvo čovjeka. I vi, kršćanski roditelji, sigurno želite da to vaša djeca u životu ostvare, da se jednom za njih mogne reći, da su ljudi, a ne neljudi.

Čovječanstvo je već nekoliko vjekova upravo zaokupljeno više nego ijednim idealom, promocijom čovjeka. U tim nastojanjima sigurno je učinjeno mnogo toga da se afirmira čovjekovo dostojanstvo. Crkva iskreno pozdravlja i raduje se svim dostignućima koja su u tom pravcu postignuta.

No, istodobno svjesni smo da, nažalost, najveći broj svih tih napora, svih humanizama pokraj svih velikih fraza ima okrnjen pojam čovjeka i njegova dostojanstva.

Nitko sigurno ne pozna bolje čovjeka nego li Bog Stvoritelj, u kojega vjerujemo. Kao stvorenje Božje čovjek neotudjivo nosi u sebi usmjerenje prema Bogu. Čovjek je sazdan po božanskom planu i on ga iz sebe ne može izbaciti sve i kada to želi. Bog je temelj i središte čovjeka. Kad se ta središnja osovina čovjekova poljulja ili iskoči iz svog prirodnog ležišta čitav je čovjek poljuljan, s njim nije nešto u redu. To onda unosi u čovjeka nered koji se ispoljava kao razočaranje, praznina, tjeskoba, apsurd.

Punu istinu o čovjeku Bog nam je objavio već na prvoj stranici Biblije, a vrhunac te objave je sama pojava Utjelovljenoga Boga koji je "čovjekom postao", kako molimo u ispovijesti vjere. Čovjekom je postao da bismo i svi mi od njega naučili kako da postanemo ljudi. "Misterij čovjeka postaje doista jasan jedino u misteriju utjelovljene Riječi". "Krist... potpuno otkriva čovjeka njemu samome, te mu objavljuje uzvišenost njegova poziva". Krist, Otkupitelj svijeta, na jedinstven je i neponovljiv način prodro u misterij čovjeka, ušao mu u "srce" /Ivan Pavao II, enc. "Redemptor hominis", 8/. U Kristu dostojanstvo čovjeka nalazi svoj izvor, i u njemu dostiže svoj vrhunac. On je "slika nevidljivoga Boga" /Kol 1, 15/; a svi mi kršćani, koji se nazivamo tim imenom, pozvani smo da i mi budemo "suobličeni slici Sina njegova" /Rim 8, 29/. Svojim svetim Uzašašćem kao Bogočovjek sjeo je s desne strane Očeve /usp, Mk 16, 19/ dajući time i nama nadu i jamstvo da ćemo i mi jednom biti uzdignuti do Božjeg prijestolja /Mt, 19, 28/. "On je prvi unišao u slavu kao glava Crkve i nas pozvao da u nadi za njim idemo" /Zborna molitva na Uzašašće Gospodnje/. Može li se zamisliti veća promocija čovjeka? Može li se dalje od tog vinuti čovjek i u najsmionijim svojim čežnjama? Kako su bijedni i siromašni svi drugi modeli koji se danas nude kao promocija čovjeka!

Ovim pozivom Bog je pogodio u najdublju čovjekovu intimu. Čovjekovo se biće otima svakom mirenju s ograničenošću. Čovjek je uznemiren neminovnošću vremenskog iščeznuća. Jedini je Krist svojim Uskrsnućem riješio to najdubinske pitanje čovjekove egzistencije. Čovjekovo srce je bezdan kojega ništa ne može ispuniti, jedino beskonačni Bog Stvoritelj. Samo "Bog je veći od našeg srca" /1 Iv 3, 20/ i dokle god ga on ne ispuni, ono će vječno ostati prazno.

Nije, dakle, kršćanska vjera samo nekakav dodatak, bez kojega se eventualno može i biti. Nije naša kršćanska vjera samo "opium" kojim se zavaravamo, niti je ona umanj enje našeg čovještva ili otudjenje, kako nam se predbacuje. Naprotiv, kršćanska vjera zahvaća u samu bit čovjeka.

Uvijek će biti manjkav svaku humanizam koji ne uzima u obzir i čovjekovu religioznu dimenziju, koja se također mora razvijati ako želimo harmoničan i uravnotežen razvoj ljudske osobe..

Danas, kada se toliko čini da se u mladom naraštaju što potpunije razvije sve ljudsko, ne smije se zaboraviti na ono najdublje usmjerenje čovjeka.

Znamo, dragi roditelji, koliko vam je stalo do toga da uistinu vaša djeca budu što bolje pripremljena za život. Vaši biskupi kao odgovorni pastiri skreću vam pažnju da se pri tom nipošto ne smije zaboraviti ili prepustiti slučajno vjerski odgoj vaše djece.

I vama bi moralo biti nada sve na srcu da se i za vašu djecu može reći ono što piše u Evandjelju o Isusu Sinu Božjem i sinu Marijinu: "A Isus napredovaše u mudrosti, dobi i milosti kod Boga i ljudi" /Lk 2, 52/.

Upravo to je svrha vjeronaučne nastave: što kompletnije očovječenje mladoga čovjeka. Tu će ono dobiti smisao svoje egzistencije. Kateheza nije samo prenošenje informacije vjere, već pretpostavlja zajednički hod u odgoju vjere kako djece, tako skupa s njima i roditelja, vjeroučitelja i cijele župske zajednice. Kateheza vodi ka liturgiji, koja je, kako nam kaže II. Vat. sabor, vrhunac kršćanskog života i djelovanja Crkve /SC, 10/. Tu se zbiva privilegirani susret Boga sa svojim narodom. Tu Krist po svom službeniku nastavlja okupljati djecu, stavljati ruke na njih i blagoslivljati ih kako je to činio za svoga zemaljskoga života /Mk 10, 16/, jer takovima pripada kraljevstvo nebesko /Mt 19, 14/. Za uzvrat djeca su Isusu uzvratila ljubav kada su mu na dan njegova svečanog mesijanskog ulaska u Jeruzalem, gdje će dovršiti djelo svoga poslanja priredila svečani doček sa zelenilom i klicanjem: "Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje! Na nebu mir! Slava na visinama!" /Lk 19, 38/. U tom susretu s Bogočovjekom zbiva se duboka tajna čovjekova preobražavanja i pobožanstvenjenja. "Zato svi mi koji otkrivenim licem odrazujemo slavu Gospodnju, po Duhu se Gospodnjem preobražavamo u istu sliku" / 2 Kor 3, 18/. A to pobožanstvenjenje čovjeka je ujedno najviši domet njegova očovječenja. Jer sve istine o čovjeku u Kristu nalaze svoj izvor i u njemu došiću svoj vrhunac /GS, 22/. "Tko god slijedi Krista savršenog čovjeka i sam postaje više čovjekom" /GS, 41/.

Svoju pastirsku riječ upućujemo i vama, braćo svećenici, i vama, sestre redovnice, katehete i katehistice, koji nosite glavni teret katehiziranja i s njime veliku odgovornost za duše koje su vam povjerene. Potičemo vas na nove napore u usavršavanju kateheze, kako bi se ne samo redovno držali satovi vjeronauka, nego i da se obogate "zdravom naukom" / 2 Tim 4, 3/ imajući i danas na umu Apostolovu opomenu o onima koji su "promašili i zastranili u praznorječje; htjeli bi biti učitelji Zakona, a ne razumiju ni što govore ni što tvrde" / 1 Tim 1, 5/. Službeni crkveni koncilski i pokoncilski dokumenti pružaju prebogato vrelo nadahnuća za vjernost Evandjelju i Predaji i našem vremenu.

No, na poseban način vama, dragi kršćanski roditelji, želimo uputiti ozbiljnu riječ da nikako nije dosta kršćanski odgoj vaše djece prepustiti samo svećeniku ili časnoj sestri. Vi ste u prvom redu odgojitelji svoje djece u svakom pogledu, uključujući i vjerski. Vas i vašu roditeljsku ljubav, koja je glavni činilac odgoja, nitko drugi ne može zamijeniti ili nadoknaditi.

Iz toga slijedi da se između svećenika i kršćanskih roditelja mora uspostaviti živa suradnja u vjerskom odgoju djece. Bađava će svećenik na satu vjeronauka tumačiti djeci vjerske i moralne istine, ako se u kućnom životu sve to možda omalovažava ili razbija. Bez obiteljske molitve i slavljenja nedjelje uzalud je djeci tumačiti na vjeronauku da treba redovno moliti i ići nedjeljom na Misu.

Dragi kršćanski roditelji! U ovoj godini djeteta Vaši biskupi obraćaju se Vama ovom porukom sada na početku nove vjeronaučne godine. Ne dozvolite da se ova riječ izgubi u vrevi i buci svakodnevnog života. U pitanju su najvitalniji interesi vaše djece, a to su ujedno i vaši interesi. Vaša djeca nisu samo vaša, nego su i Božja. Po svetom krštenju u dušu vaše djece utisnut je lik Isusa Krista kao neizbrisivi biljeg, ali i kao životni zadatak da se u životu potvrdi i razvije do punine. Bog će jednom i od vas tražiti da položite račun kako ste upravljali onim što je njegovo /usp. Mk, 16,2/. Isus će jednom uprijeti prstom u svoju sliku utisnutu u djetinju dušu i zatražiti od vas da dajući čaru što je carevo dadnete i Bogu što je Božje/usp. Mt, 22, 21/.

Nije svrha vjerskog odgoja neka apstrakcija ili iluzija, nego je vrlo konkretna i životna. Ona svoje plodove daje već ovdje na zemlji. Bog je svoju zapovijed kojom regulira odnos roditelja i djece motivirao i sankcionirao da bismo "dugo živjeli i dobro nam bilo na zemlji" /Pnz 5, 16/. Ta je radost koju nam Bog želi na zemlji velika, a za roditelje najveća; no nikada potpuna. Nju će Bog upotpuniti na nabesima gdje je nitko više neće moći oduzeti od nas /usp. Iv 14,13; 16,20,24/.

Neka dobri Bog sve vaše roditeljske brige i križeve, tjeskobe i bojazni, strepnje i žrtve po svome obećanju i snagom svoje milosti okrene u radost /Iv 16,20/. Molimo za to i nemojmo klonuti, jer Bog "snagom koja je u nama djelatna može učiniti mnogo izobilnije nego li mi možemo moliti i zamisliti" /Ef 3, 19/.

Neka vas sve nebeski Otac "blagoslovi svaki^m duhovnim blagoslovom u Kristu!" /Ef 1, 3/.

U Zagrebu, 4. kolovoza 1979.

VAŠI BISKUPI

= = = = =

Tajništvo BKJ dostavljaajući ovu poruku Biskupa, javlja da prema zaključku proljetnog sabora BK, ovu poruku treba pročitati vjernicima u svim crkvama u nedjelju, 9. IX. 1979.

= = = = =

Biskupski Ordinarijat Mostar

Broj: 520/1979.

P.N.

SVIM ŽUPSKIM UREDIMA U

B I S K U P I J I

Poruku naših Biskupa u cijelosti saopćiti vjernicima na početku nove školske godine, najbolje 9. rujna o.g., kako su Biskupi i zaželjeli.

Mostar, dne 16. kolovoza 1979.

+ P e t a r, biskup

OKRUŽNICE BISKUPSKOGA ORDINARIJATA

Broj: 511/1979. OVOGODIŠNJA KANONSKA VIZITACIJA I
DIJELJENJE SVETE POTVRDE

Prema Okružnici Ordinarijata broj 215/1979 od 15. ožujka o.g. do završetka umnažanja ovoga broja Službenog Vjesnika obavljena je kanonska vizitacija i podijeljena sv. Potvrda u slijedećim župama u našim biskupijama mostarsko-duvanjskoj i mrkanjsko-trebinjskoj / u zagradi stavljamo broj krizmanika/:

- 1/ Domanovići - 6.V. 1979. /45/- Biskup-Ordinarij;
- 2/ Prenj /12/ i Aladinići-Dubrave ,13.V. /79/, Bisk.Ord.;
- 3/ Stolac, 20.V. 1979. /120/ - Biskup-Ordinarij;
- 4/ Ravno, 27.V. 1979. /48/ - Biskup-Ordinarij;
- 5/ Mostar, 3.VI. 1979. /356/ - Biskup-Koadjutor;
- 6/ Donje Hrasno, 10.VI. /83/ - Biskup-Ordinarij;
- 7/ Trebinjska, 17.VI. 1979. /52/ - Biskup-Ordinarij;
- 8/ Trebinje, 24.VI./12/ Biskup-Koadjutor, i
Hutovo, isti dan -/38/ - Biskup-Ordinarij;
- 9/ Rotimlja, 29.VI. 1979. /58/ - Biskup-Ordinarij;
- 10/ Vinica, 1.VII. 1979. /49/ - Biskup-Koadjutor;
- 11/ Rašeljke, 3. VII. 1979./59/ - Biskup-Koadjutor;
- 12/ Grabovica, 4. VII. 1979. /80/ - Biskup-Koadjutor,
- 13/ Prisoje, 8.VII. 1979. /73/ - Biskup-Koadjutor;
- 14/ Kongora, 9.VII.1979./92/ - Biskup-Koadjutor;
- 15/ Seonica, 10.VII. 1979. /132/ - Biskup-Koadjutor;
- 16/ Bukovica, 11.VII. 1979. /165/ - Biskup-Koadjutor;
- 17/ Roško Polje, 12.VII. 1979. /100/- Biskup-Koadjutor;
- 18/ Duvno, 22.VII. 1979. /326/ - Biskup-Koadjutor;
- isti dan, popodne ŠUJICA, /100/ - Biskup-Koadjutor;
- 19/ Donji Gradac, 15.VIII. 1979. /69/ - Biskup-Ordinarij;

Prema dostavljenom rasporedu, trebalo bi, ako Bog da, u nedjelju, dne 19. kolovoza obaviti kan. vizitaciju i podijeliti sv. Krizmu u župi BUHOVO, a jedne nedjelje u listopadu u župi NEUM, trebinjske biskupije.

Što se pak tiče dijeljenja sv. Potvrde u nekim župama Donjo-Bekijskog Dekanata Ordinarijat je svojim reskriptom broj 398/1979. od 21.VII. 1979. javio župskom uredu u Gorici pod kojim uvjetima može biti sv. Krizma u nekim župama Donjo-bekijskog dekanata.

Mostar, dne 16. kolovoza 1979.

+ P e t a r, biskup

DUHOVNE VJEŽBE ZA SVEĆENIKE

Kanon 126. propisuje, da svi dijecezanski svećenici moraju najmanje svake treće godine obaviti duhovne vježbe. Budući da u sjedištu naše Metropolije ove godine nisu predviđene duhovne vježbe za svećenike, to prenosimo raspored duhovnih vježbi u drugim središtima, i molimo sve naše svećenike, kojih se to tiče, da rasporede svoje vrijeme i uzmognu sudjelovati u kojem turnusu za njih najpovoljnijem, te upozoravamo ih, da nakon sudjelovanja u duhovnim vježbama dostave pismenu potvrdu Ordinarijatu radi evidencije, da su svojoj dužnosti udovoljili.

1.- OPATIJA, dom Duhovnih vježbi, adresa:

OGI ISUSOVCI, 51410 OPATIJA, Rakovčeva 12:

- 17.- 21. rujna, vodi O. Antun Weisgerber,
- 1. - 5. listopada, vodi o. Josip Weisgerber,
- 8. - 12. listopada, vodi o. Slavko Pavin,
- 22.- 26. listopada, vodi O. Ivan Kozelj,
- 4.- 10. studenoga / 5 dana/ vodi O. Slavko Pavin,
- 12.- 16. studenoga, vodi O. Franjo Cerar,
- 19.- 23. studenoga, vodi O. Franjo Cerar,
- 10.- 14. prosinca 1979. vodi, O. Franjo Pšeničnjak.

2.- SPLIT, Nadbiskupsko sjemenište, Zrinjskoga broj 19:

- 1.turnus: 27.VIII. - 31.VIII. , vodja O. Srećko Cetinić,
 - 2°turnus: 3.IX. do 7.IX. vodi O. Srećko Cetinić, D.I.
- Svećenici koji žele sudjelovati, neka se jave na vrijeme i sa sobom ponesu plahte, navlaku za jastuk, ručnik, i potrebno za koncelebraciju... Javiti se na vrijeme!

3.- VEPRIC, kod Makarske. Na poticaj nekih Biskupa i svećenika, Gospino lurdsko svetište u Vepricu počinje održavati turnuse duhovnih vježbi, koje će biti prožete marijanskim razmatranjima i pobožnošću.

1/ turnus: 24 - 29. rujna, II/ turnus: 22 - 27 listopada. Za informacije i ostale upute obratiti se na vrijeme na adresu: Svetište Vepric, 58300 MAKARSKA, pp. 66

Svećenici će se moći pridružiti i drugim turnusima duhovnih vježbi, ali do sada nam nije poznato, da li ima koji turnus u Zagrebu, ili Dubrovniku, ili gdje drugdje, jer oni turnusi koji su se održavali u Djakovu, u srpnju i kolovoza, već su prošli, pa ih i ne spominjemo u ovoj okružnici.

Mostar, dne 16. kolovoza 1979.

+ Petar, biskup

DODATAK UZ OKRUŽNICU ORD. BR. 512/1979:

1/ Od 10. do 15. rujna t.g. održat će se u Mariji Bistrici TEČAJ OSNOVNOG KRŠĆANSKOG ISKUSTVA. Tečaj je zamišljen u obliku praktičnih duhovnih vježbi. Kroz kratke temeljne nagovore, kršćansku meditaciju, spontanu molitvu te doživljeno slavljenje Euharistije nastoji se pomoći sudionicima da se otvore Božjoj Riječi i Duhu Svetome, kako bi na taj način doživjeli nutarnje obraćanje te svjesno učinili obnovu krštenja i svećeničkog redjenja.

Tečaj počinje u ponedjeljak navečer, a završava u subotu ujutro. Tečaj vode dr. Tomislav Ivančić, i vlč. Josip Ban. U većem dijelu tečaja sudjelovat će i zagrebački Nadbiskup.

Informacije i prijave na adresu: Tomislav Ivančić, 41001 ZAGREB, Frankopanska 17, pp. 702., tel 041-36-415.

2/Od 4. do 6. rujna t. g. održat će se u dvorani "Vijenac" bogoslovskog sjemeništa u Zagrebu, Kaptol broj 29. "SEMINAR ZA PERMANENTNU TEOLOŠKU, PASTORALNU I DUHOVNU FORMACIJU SVEĆENIKA ZGB. NADBISKUPIJE.

Ove je godine predviđen turnus o liturgiji i Egzegezi Starog i Novog Zavjeta. Primit će svećenike i iz drugih biskupija. Prijave i informacije na: Dr. Tomislav Ivančić, adresa kao gore. Zagrebački Nadbiskup svojom okružnicom od 3. kolovoza posebno preporučuje ovaj Seminar i predlaže da se održi na druga dva mjesta, kako bi se omogućilo svećenicima što brojnije sudjelovanje.

Broj: 513/1979.

~~KATEHETSKA~~ LJETNA ŠKOLA

U SUBOTICI OD 27.KOLOVOZA DO 1. RUJNA 1979.

Kako je već ranije objavljeno u našem tisku, Katehetska ljetna škola, koju već osmi puta organizira Katehetsko vijeće BKJ, ove će se godine održati u Subotici. Škola će trajati tjedan dana: od 27. kolovoza /početak u ponedjeljak u 10,00 h do 1 rujna / do 12,00 h/.

Tema je ovogodišnje ljetne Katehetske škole posvećena kršćanskoj inicijaciji djece, roditelja i cijele kršćanske zajednice prigodom pripreve za prvu ispovijed i pričest, što je naznačeno okvirnom temom škole: PRVA ISPOVIJED I PRIČEST U PROCESU KRŠĆANSKE INICIJACIJE.

U predavanjima će sudjelovati i neki naši svećenici sa područja BiH, a uglavnom će voditi profesori sa fakulteta i drugih učilišta iz Zagreba. Praktični rad odvijat će se u okviru šest timova, koji će moći primiti do tridesetak sudionika, koje će voditi po dva animatora.

Prigodom te škole bit će moguće upoznati se s najnovijim katehetskim inicijativama i novijim katehetskim izdanjima. Predviđeno je svakodnevno Euharistijsko slavlje, a predviđen je takodjer i izlet u južnu Mađarsku, pa tko želi, neka ponese sa sobom i putne isprave. Predavanja će se održati u prostorijama "Paulinum", biskupskog sjemeništa u Subotici.

Prijave i informacije na adresu: ANDRIJA KOFILOVIĆ, Trg žrtava fašizma 19., 24000 SUBOTICA.

Na znanje našim svećenicima!

Mostar, 16. VIII. 1979. + P e t a r, biskup

KOLEKTA ZA BOGOSLOVSKI FAKULTET
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ZAGREBU
Broj: 343/79

Apel svoj našoj katoličkoj javnosti za
godišnju pomoć

Draga braćo i sestre u Kristu!

Dragi prijatelji!

I ove godine Katolički bogoslovni fakultet obraća
se Vašoj dobroti za pomoć.

Odlukom Biskupske konferencije Jugoslavije određena je - za hrvatsko jezično područje - druga nedjelja rujna za skupljanje dobrovoljnih priloga za uzdržavanje i daljnji razvoj ove naše najviše katoličke znanstvene ustanove.

Visoko školstvo Katoličke Crkve ima u životu Crkve nezamjenjivu ulogu. To je u naše vrijeme potvrdio Papa Ivan Pavao II. On je na Uskrs ove godine izdao apostolsku konstituciju "SAPIENTIA CHRISTIANA - KRŠĆANSKA MUDROST" koja predstavlja najnoviji sveučilišni zakon Katoličke Crkve po kojem se ravna i naš fakultet.

U svijetu postoji mnogo katoličkih sveučilista i teoloških fakulteta i instituta koje - u pojedinim zemljama - vrlo izdašno pomažu ili čak posve uzdržavaju sami vjernici.

Kao što je poznato, naš je fakultet crkvena ustanova te nema nikakvih drugih izvora za svoje uzdržavanje osim upisnine i vjerničkih doprinosa te eventualnih darova dobročinitelja.

I katolici Slovenije - a da ni ne spominjemo Crkvu u Poljskoj - uvelike doprinose za što bolje znanstveno djelovanje i suvremenost svog Teološkog fakulteta u Ljubljani.

Koja je uloga teologije za boljitak ljudskoga društva, najbolje zacrtava koncilski dokumenat o Crkvi u suvremenom svijetu. Toj temi posvećen je posebni odjeljak pod naslovom NEKA NEODGOVORNA ZADACIJA KRŠĆANA GLEDANJE KULTURE /Radost i nada, br. 60-62/. Tu među ostalim stoji: "Novija istraživanja i otkrića znanosti, a isto tako povijesti i filozofije postavljaju nova pitanja koja imaju posljedica i za sam život te od teologije traže nova rješenja. Teolozi se osim toga pozivaju da... stalno traže što prikladniji način kako da kršćansku nauku saopće ljudima svoga vremena" /GS, 62/.

U više navrata izložili smo Vam mnogostruke potrebe našega fakulteta, osobito uzdržavanje profesora, uređjivanje i popunjavanje te stalno posuvremenjivanje fakultetske knjižnice, prostorija, itd.

Dosadašnjim našim apelima Vi ste iskazali veliko povjerenje i razumijevanje. Tako smo u minuloj školskoj godini mogli pokriti bar neke temeljne potrebe, ali ni izdaleka toliko koliko zahtijeva sredjeno djelovanje. Svaka nova školska godina zahtijeva ista, i zapravo uvijek nova ekonomska sredstva.

+ F e t a r, biskup

Broj: 515/1979. - 100 -

NACIONALNO HODOČAŠĆE U NIN 2.IX. 1979.

Iz kancelarije Ordinarijata većina naših župskih ureda u Hercegovini dobila je već prigodne plakate za proslavu u Ninu 2. rujna o.g., te pismo zadarskog Nadbiskupa i ostali materijal, a u ovom broju Sl. Vjesnika objavljujemo ostale pozive i upute naših Biskupa o toj proslavi. Nadamo se, da će i naša Hercegovina biti dolično zastupljena na toj nacionalnoj proslavi u Ninu, pa već unaprijed zahvaljujemo pojedinim župnicima koji nisu žalili truda i napora da organiziraju sa svojim vjernicima to hodočašće u Nin. Svim župnicima i svećenicima i njihovim vjernicima, koji će sudjelovati u tom nacionalnom hodočašću želimo najbolji uspjeh i podjeljujemo svoj biskupski blagoslov!

Mostar, dne 16. kolovoza 1979.

+ P e t a r, biskup

Broj: 516/1979.

ODMORI I IZBIVANJA SVEĆENIKA IZ ŽUPE PREKO LJETA

Prošle godine, 1978. u Sl. Vj. Biskupije broj II Ordinarijat je svojom okružnicom broj 426/1978. od 3. lipnja područnom svećenstvu dao neke određene upute u pogledu odlaska bilo na odmor ili na duža izbivanja izvan župe. Neki se župnici tih upute strogo pridržavaju, ali, nažalost, moramo ustvrditi da neki župnici ili kapelani znaju otići izvan područja župe, pa čak i u inozemstvo preko sedmicu dana, a da o tome ne obavijeste Ordinarijat ili se ne pobrinu za redovitu zamjenu, što nije nikako u redu. Ordinarijat mora znati gdje se nalaze pastoralni radnici, stoga oni ne smiju ni kraće vrijeme putovati na pr. u inozemstvo, a da o tome ne obavijeste Ordinarijat i zatraže potrebne dozvole. Izuzimaju se oni slučajevi kad se radi o nacionalnim hodočašćima, koje je crkvena vlast odobrila. Umoljavamo sve svećenike /župnike, kapelane, katehete.../ da se toga ubuduće striktno pridržavaju.

Mostar, dne 16. kolovoza 1979.

+ P e t a r, biskup

Broj: 517/1979.

SVJETSKI MISIJSKI DAN - 21. X. 1979.

U ovom broju Sl. Vjesnika donosimo u hrvatskom prijevodu poruku Sv. Oca Ivana Pavla II-za svjetski misijski dan, koji se ove godine slavi 21. listopada

On će poruku župnici moći obilno iskoristi za svoj nagovor prigodom svjetskog misijskog dana uz onaj komentar koji će biti objavljen u "RADOSNOJ VIJESTI" za mjesec rujn t.g. Ako Ordinarijat na vrijeme primi prikladne plakate za taj dan, nastojat će to, barem preko Dekana dostaviti svim našim župskim uredima, kako bi mogli što bolje potaknuti svoje vjernike na molitvu i velikodušni prilog za potrebe misija. Po sebi se razumije, da svi oni prilozi koji se taj dan skupe bilo pod Misom bilo izvan Mise pripadaju za misije, i treba ih na vrijeme dostaviti Ordinarijatu, koji će ih proslijediti nacionalnom Direktor za Papinska Misijska djela u našoj zemlji.

Ovom prigodom ponovno molimo sve naše župnike, da pročitaju ono što smo objavili u Sl. Vj. ove godine, Broj I, str. 59-60, pa neka iz toga povuku odgovarajuće zaključke.

Nacionalni direktor IMD svojim dopisom 359/79 od 10. kolovoza t.g. izvijestio je naš Ordinarijat, da neki naši župnici veoma se živo zanimaju za misije, velikodušno skupljaju za misije, te medju svojim vjernicima šire glasilo "Radosnu vijest", na čemu im Ordinarijat iskreno zahvaljuje i potiče da i nadalje ustraju, te poziva sve naše župnike i svećenika, kako dijecezanske tako i redovničke da ih u tome nasljeđuju. Nažalost, moramo priznati, da ima župnika u Hercegovini koji uopće ne primaju ni jednog broja mjesečnika "Radosna Vijest", to se osjeća u njihovom radu i promicanju misijske svijesti kod vjernika. Ako već takvi ne čitaju i ne primaju lista "Radosna Vijest" radi sebe, trebali bi oni naručiti barem jedan primjerak za župsku biblioteku, da kad oni jednom odu sa župe, njihov nasljednik može naći u bibiloteci godišta misijskog lista koji sadrži poruke sv. Oca za misijski dan, te pisma naših misionara, te mnogi drugi formativni i informativni članci za misijsku osobnu formaciju i odgoj naših vjernika.

Mostar, dne 16. kolovoza 1979.

+ P e t a r, biskup

518/1979.

TRIENALNI I JURISDIKCIONALNI ISPITI

Održat će se u našoj Biskupiji u mjesecu studenom. Točan raspored i datum dobit će svećenići kojih se to tiče na vrijeme, ali ovdje ponavljamo gradivo za te ispito, kako bi se svećenici mogli na vrijeme i dobro pripremiti, a ne u zadnji čas nešto na brzinu opetovati.

Gradivo za trienalne ispite prema raspisu Ordinarijata br. 150/58 od 1.II. 1958.g.:

I. godište: Fundamentalka /De Revelatione, De Ecclesia/; De principiis /Moralka/, O Objavi i Sv. Pismu, te Predaji; Normae Generales /Iz prava/.

II. godište: De Deo uno et trino /Dogmatika/; De praeceptis - De virtutibus /Moralka/; De Rebus - / Kan. pravo/;

III. godište: De Christo, Ejusque gratia /Domatika/, De Sacramentis /Moralka/, O Mariji, o posljednjim stvarima čovjeka, de delictis et poenis /Pravo/.

Gradivo za jurisdikcionalni ispit: cijeli Moral, ženidbeno pravo, pastoral.

Mostar, dne 16. kolovoza 1979.

+ P e t a r, biskup

519/1979.

JESENSKI KORONSKI SASTANAK

Jesenski koronski sastanak početi kao i ranijih godina /usp. Sl. Vj. Biskupije, 1973. br. I. str. 20/.

Slučaj za pastoralno raspravljanje:

Mladen, sin liberalnog trgovca i pobožne majke, rado je zalazio župniku Siriciju, kojeg je poznavao iz studentskih dana, ali je rijetko nedjeljom i blagdanima prisustvovao sv. Misi. U jubilarnoj godini 1979. iz obzira prema prijatelju i župniku Siriciju, jedne je nedjelje i Mladen došao u crkvu, kad je upravo župnik Siricije vatreno govorio o molitvi. Označio je molitvu kao razgovor s Bogom i živo je poticao prisutne vjernike na taj molitveni razgovor s Bogom. Spominjao je i nužnost molitve za spasenje, posebno za ustrajan kršćanski život.

Nakon Mise Mladen je posjetio župnika Siricija i s njim otpočeo razgovor o propovijedi o molitvi. Župnik se Siricije poveselio, ali ubrzo i razočarao. Mladen je sve napadao što je župnik Siricije rekao o molitvi: da je ona naš razgovor s Bogom, nužna za spasenje i za uredan kršćanski život... Razvila se veoma živa rasprava između Mladena i župnika Siricija o molitvi. Mladen je napadao sve ono, što se piše po raznim priručnicima o molitvi, na pr. u onom priručniku za prvu pričest "Pozvani na gozbu", razni katekizamski priručnici i sl. Mladen je koji put u razgovoru spomenuo, da je on čuo od svojih kolega, koji su bili na vjeronauku, da su oni

prozroni skolastici bolje govorili o molitvi nego li ovi suvremeni auktori i svećenici koji ih slijede. Mladen je izjavio, da on nikada ne moli, jer molitvu smatra nesuvislim brbljanjem, jer ako me je Bog stvorio, on zna što mi treba, i ako je molitva dijalog s Bogom, on bi morao biti jednak nama, da bismo mi mogli s njim razgovarati, i sve one molitvene formulacije smatra suvišnim, jer nećemo biti sudjeni po tome, da li smo se molili, nego da li smo činili dobra djela, vršili ljubav prema bližnjemu i kojeg svakodnevno susrećemo. I mnogo je toga Mladen pred župnikom Siricijom nabacio protiv molitve, što je sve mladoga župnika potaklo, da se je dao ponovno na temeljit studij te tematike o molitvi u domatskom i moralno-asketskom bogoslovlju. Pretražio je sve što je imao u svojoj osobnoj knjižnici, i nije više bio zadovoljan s onim predavanjima što je slušao za vrijeme studija bogosloviije, obratio se svom profesoru iz teoloških dana, kojemu je ispričao slučaj Mladena i tražio od njega savjete, jer bi on želio održati niz propovijedi o molitvi, koje bi zadovoljile i one koji misle kao njegov prijatelj Mladen, koji ga je teško razočarao svojim stavom o molitvi i o njegovoj propovijedi.

P i t a s e:

- 1/ Što je molitva? Kako je definiraju suvremeni katehetski priručnici, a kako stariji auktori, kako pak Predaja Crkve i II Vat. Sabor?
- 2/ Razne vrste molitve? 3/ Javna i privatna molitva?
- 4/ Potreba molitve: necessitate medii - necessitate praeccepti?
- 5/ Odnos molitve i vjere? 6/ Svećenik i molitva.
- 7/ Ispravno rješenje slučaja - što je profesor morao reći župniku Siriciju.

Tema: Kako na području Dekanata i naših župa u Dekanatu ostvariti poziv naših Biskupa u ovoj jubilarnoj godini: **NASA OBITELJ DNEVNO MOLI I NADJELJOM SLAVI SV. MISU?**

Za ovu temu neka o. Dekan unaprijed odredi jednog svećenika koji će izložiti situaciju u tom pogledu na području Dekanata i predložiti neke smjernice, kako ostvariti to načelo u našim župama? Taj svećenik ne mora pismeno rješavati prvi slučaj, ali mora biti spreman sudjelovati u raspravi, koja će biti iza kako jedan svećenik izloži taj slučaj.

EV. INTUALIJA. - Sastanak završiti zajedničkom adoracijom pred Presvetim.

Mostar, 16. kolovoza 1979.

ZAJEDNIČKI MISIJSKI POLET U IZGRADNJI NOVE CIVILIZACIJE

/Poruka Svetog Oca za Svjetski misijski dan -
21. listopada 1979./.

Svoj našoj braći i sinovima u Kristu!

Započinjući apostolsku službu u nedjelju 22. listopada prošle godine - na dan koji se sretno podudarilo sa Svjetskim misijskim danom u Katoličkoj Crkvi - među prvotnim nakanama, koje su plamtjele u mom duhu u onoj svečanoj prigodi, ne mogoh ne osvrnuti se na suvremen i hitan problem: širenje Kraljevstva Božjega među nekršćanskim narodima. Obraćajući se, naime, svim vjernicima, razasutim po svijetu, podsjetih kako onoga dana Crkva moli, razmišlja i djeluje da Kristove riječi života dopru do svih ljudi da bi ih prihvatili kao poruku nade, spasenja i cjelovita oslobođanja /usp. AAS, LXX, 1978. str. 947/.

Ta se misao u meni obnovila kad sam sastavljao prvu Encikliku i bavio se temom poslanja Crkve u službi čovjeka; ona mi sada opet još upornije treperi pred očima kad imam pred sobom Svjetski misijski dan iduće jeseni. S tim u vezi čini mi se prikladnim preuzeti i razviti tvrdnju koju sam u spomenutoj Enciklici mogao samo natuknuti kad sam napisao da "Poslanje nije nikad razaranje nego ponovno uzdizanje i novo izgrađivanje vrednota" /br. 12/. Ta nam tvrdnja može stvarno pružiti prikladan predmet za naše zajedničko razmišljanje.

1.- Poslanje nije razaranje vrednota

Kolike su i kakve sve vrednote nazočne u čovjeku? Letimično spominjem samo one koje su specifične našoj naravi, kao što su: život, duhovnost, sloboda, društvenost, sposobnost darivanja i ljubavi; pa one što proizlaze iz kulturnog okoliša u kojem se čovjek nalazi, kao što su: jezik, oblici religioznog izražavanja, etika, umijeće; konačno one koje potječu iz čovjekova zalaganja i iskustva u osobnoj i obiteljskoj sferi, na radu i u društvenim odnosima.

S tim svijetom vrednota, koje su manje - više izvorne i nejednake, misionar danas dolazi u dodir u svome evangelizatorskom djelovanju: on će pred njima morati zauzeti stav pozorna i ozbiljna razmišljanja, nastojeći nikada ne gušiti nego spašavati i razvijati ta dobra koja su se naslagala tijekom povijesnih predanja. Treba pohvaliti ustrajno proučavanje na kojem se misijski rad nadahnjuje i mora se nadahnjivati u prihvaćanju tih vrednota svijeta u kojem se taj rad obavlja. Osnovni je stav onih koji nose Radosnu poruku Evandjelja naroda da im kršćansku Istinu predlažu, a ne nalažu.

To zahtijeva, prije svega, dostojanstvo ljudske osobe, a to je dostojanstvo Crkva, po Kristovu primjeru, uvijek branila protiv krivog oblika prisile. U stvari, sloboda je temeljni i nužni uvjet takva dostojanstva /usp. Dignitatis humanae, 2/. To zahtijeva, isto tako, sama narav vjere, koja može nastati samo po slobodnu pristanku /usp. ondje, 10/.

Uvažavanje čovjeka i poštovanje prema "onome što je on sam u dubini svog duha domislio o najdubljim i najvažnijim pitanjima" /Redemptor hominis, 12/ ostaju glavna načela za svako ispravno misijsko djelovanje, shvaćeno kao razborita, pravovremena i djelatna evandjeoska sjetva, a ne kao iskorjenjivanje onoga što kao autentično ljudsko ima nutarnju i pozitivnu vrijednost.

2.- Poslanje je usvajanje vrednota

"Nove Crkve - čita se u Dekretu "Ad Gentes" - uzimaju iz običaja i predaja, iz mudrosti i ^{zn}anja, iz vještina i umijeća svojih naroda, sve ono što može doprinosti da se hvali Božja slava, da zasja milost Spasiteljeva i da se dobro oblikuje kršćanski život" /Br. 22/. Prema tome, evangelizatorsko djelovanje treba ići za tim da ističe i razvija ono što je vrijedno i zdravo u evangeliziranom čovjeku, kao i u društveno-kulturnoj sredini kojoj on pripada. Pažljivim i umjerenim načinom odgoja to će djelovanje omogućiti da izrastu i sazriju, nakon pročišćavanja od korova i naslaga nagomilanim vremenom, istinske vrednote duhovnosti, religioznosti i ljubavi, a one, kao "sjemenje Riječi" i "znaci Božje nazočnosti", otvaraju put prihvatanju Evandjelja.

Usvajajući "bogatstva naroda koji su predani Kristu u baštinu" /Ad Gentes, 22/ i osvjetljujući Učiteljevom riječju onaj skup običaja, predaja i poimanja koja sačinjavaju duhovnu baštinu naroda, Crkva će na taj način doprinosti izgradnji nove i sveopće civilizacije koja će, ne mijenjajući fizionomiju i tipični izgled etničko-društvenih okvira, ostvariti svoje savršenstvo u dostizanju najuzvišenijih evandjeoskih sadržaja. Zar nam to svjedočanstvo ne dolazi iz tolikih misijskih zemalja /mislim, na pr. na afričke Crkve/, gdje je snaga Evandjelja slobodno i svjesno primljena, daleko od toga da bi uništavala, upravo jačala najbolje težnje i vidove mjesnih kultura i omogućavala im daljni razvoj?

"Kristovo Evandjelje - podsjeća Sabor na jednoj lijepoj stranici Uredbe "Gaudium et Spes" - stalno obnavlja život i kulturu paloga čovjeka, a suzbija i uklanja zabludu i zla koja proizlaze iz trajno prijeteeće zavodljivosti grijeha. Ono neprestano pročišćava i uzdiže čudorednost. Ono nadnaravnim darovima iznutra oplodjuje, učvršćuje, usavršava i u Kristu obnavlja duhovne vrednote i vlastite darove svakog naroda. Crkva samim time što ispunja svoje poslanje, unapređjuje i pridonosi kulturi i civilizaciji..." /br. 58/.

3.- Poslanje je nova izgradnja

Evangelizatorska djelatnost, idući za tim da "iznutra" izmijeni svako ljudsko stvorenje, unosi u svijesti obnoviteljski kvasac, koji je kadar "postići i gotovo preokrenuti pomoću evandjeoske snage kriterije prosudjivanja, odlučujuće vrednote, interese misaone linije, nadahniteljske izvore i načine života čovječanstva, koji su u suprotnosti s Božjom riječju i s naumom spasenja" /usp. pobudnicu "Evangelii Nuntiandi", 19/. Taknut tim unutrašnjim poticajem, pojedinac je sve više nošen da posvijesti svoju stvarnost "kršćanina", t.j. dostojanstvo koje mu je vlastito kao ljudskom biću, stvorenom na sliku i sličnost Božju, oplemenjenom u sebi svojoj naravi, po događaju Utjelovljenja Riječi, određenom za ideal višega života.

Na ovdje nalazimo osnove onoga "kršćanskog humanizma" u kojem se naravne vrednote ujedinjuju s objavljenima - s milošću božanskoga posinjenja, bratstva s Kristom, i s milošću posvetiteljske djelatnosti Duha Svetoga.

Onda je moguće rođenje "novog stvorenja" koje je u isto vrijeme bogato ljudskim i božanskim vrijednostima: ovo "novog čovjeka" uzdignutog na onostranu dimenziju odakle crpi potrebnu pomoć da gospodari strastima i da se vježba u najtežim vrlinama, kao što je opraštanje i ljubav prema bližnjemu koji je postao bratom.

Odrastao u školi Evandjelja "novi čovjek" primjećuje da bude podržavatelj pravde, ljubavi i mira u društvenoj i političkoj sredini kojoj pripada, te postaje tvorac ili bar suradnik one "nove civilizacije" čija je Povelja u Govoru na Gori. Prema tome, jasno je kako obnova koju promiče evangelizatorska djelatnost, iako bitno duhovna, spada izravno u srž teškog i mučnog pitanja o nepravdama i gospodarsko-društvenim neuravnoteženostima koje muče toliki dio čovječanstva, te može doprinijeti rješenju toga pitanja.

Evangelizacija i čovjekovo promaknuće, jednom riječju, iako ostaju sasvim različiti /usp. Evangelii Nuntiandi, 35/, međusobno su povezani nerazrješivom vezom koja se značajno učvršćuje najvećom kršćanskom krepošću: ljubavlju. "Kamo dopire Evandjelje, dopire ljubav", tvrdio je moj Predšasnik Pavao VI u poruci za Misijski dan 1970.g. I doista, misionari nisu nikada zanemarivali tu temeljnu obvezu, nego su uvijek nastojali spojiti svoje posebno služenje "za spasenje" s odlučnom i graditeljskom djelatnošću za razvoj. Tomu je sjajan dokaz u svim misijskim zemljama procvat škola, bolnica i ustanova kojima se pribraja cio niz pothvata na tehničkom, skrbničkom i kulturnom polju, što je sve plod teških osobnih žrtava samih misionara, kao i skrivenih odricanja mnoge njihove braće i sestara koje žive na drugim stranama.

Gradeći novo čovječanstvo, prožeto Kristovim Duhom, misijska se djelatnost u isto vrijeme pokazuje i kao prikladno i djelotvorno orudje u rješavanju ne malog broja nevolja suvremenog svijeta: nepravde, tlačenja, potiskivanje na rubove društva, iskorištavanje, samoću. To je, kao što svatko vidi, neizmjereno i uzvišeno djelo na koje je svaki kršćanin pozvan da dadne svoj vlastiti prilog.

4.- Suradnja i Papinska misijske djela

U stvari, širenje spasonosne poruke, daleko od toga da bude isključivo pravo misionara, jest teška obveza koja leži na čitavom Božjem narodu, kako nam to Sabor auktoritativno doziva u pamet: "Svi su vjernici strogo obvezani da suradjuju na rastu i širenju... njegova Tijela" /AG, 36/. Stoga, ne mogu a da se ne zaustavim na toj dužnosti u zaključku ovih mojih riječi.

Oni koji se, nakon primitka dara vjere, koriste naukom Kristovom i sudjeluju na sakramentima Crkve, upravo snagom zapovijedi ljubavi i - rekao bih - zahvaljujući solidarnosti ljubavi ne mogu ne brinuti se za milijune braće kojima još nije donesena Radosna vijest.

Oni moraju suradjivati u misijskom djelovanju, najprije molitvom i prikazivanjem vlastitih patnja; to je najuspješniji način suradnje od onda otkad je Krist, upravo po Kalvariji i Križu, dovršio svoje otkupiteljsko djelo. Zatim, oni moraju podržavati misije svojom konkretnom velikodušnom pomoći, jer su u misijskim zemljama beskrajne i bezbrojne potrebe materijalnoga reda. Takva će pomoć, koja se skuplja preko Papinskih misijskih djela - središnjeg i službenog organa Svete Stolice za misijsku animaciju i suradnju - potom biti pravedno i pravovremeno razdijeljena mladim Crkvama. "Tim se djelima mora dati prvenstvo, jer su ona sredstvo kojim se katolici već od ranog djetinjstva prožimaju zaista sveopćim i misijskim duhom /AG, 38/. Ta djela osiguravaju uspješno uskladjeno zahvaljujući cjelovitu pogledu na potrebe i molbe. Od njih polazi, granajući se, kapilarna mreža misijske ljubavi. Ali njihov se smisao opstojnosti ne svodi samo na organizacijsku ulogu: u stvari, ona su pozvana da vrše ulogu djelatnog posredništva i zajedništva među Crkvama, jer omogućuju česti i bratski dodir među raznim mjesnim Crkvama, među onima s drevnom predajom i onima koje su nedavno utemeljene. Ta je uloga mnogo uzvišenija, jer izravno odražava i promiče ljubav.

Izražavajući već sada svoju živu zahvalnost svima onima koji otvorena srca prime ovu poruku, zazivam puninu božanskih darova na časnu braću u biskupstvu, na njihove biskupijske zajednice, a osobito na svakog pojedinog misionara i misionarku i na njihove ustanove, a kao залог nezaboravne ljubavi svima podjeljujem Apostolski blagoslov!

Iz Vatikana, 14. lipnja, na svetkovinu Tijela i Krvi Kristove, 1979. prve godine moga pontifikata.

Papa Ivan Pavao II.

= = = = =

OBAVIJESTI - DIJECEZANSKA KRONIKA

1.- GRADNJA NOVE KATEDRALNE CRKVE U MOSTARU

Zadnjih godina uobičajili smo da na prvom mjestu u našoj rubrici "Obavijesti - Dijecezanska kronika" ponešto napišemo o toku radova na novoj katedralnoj crkvi u Mostaru. Učinit ćemo to i ovog puta, premda nemamo što posebno javiti. Naime, ono poduzeće za vodoprivredne djelatnosti "Lištica", koje je prošle godine izvodilo radove na uređenju partera oko katedrale, ono je iz nama do sada nepoznatih radova prekinulo ugovor i otišlo na drugo gradilište izvan Hercegovine, kako se govori. Moralo je proći više vremena, dok se s njima okonča i obračuna sav dosadašnji rad, kako bi moglo drugo poduzeće nastaviti s prekinutim radom. Biskupija je već sklopila ugovor s poduzećem "Parkovi i nasadi" iz Mostara, i u toku su nastojanja da se okončaju svi računi s prijašnjim izvođačem. Uz to ponešto se radi na uređenju interijera bilo crkve bilo kancelarijsko-stambenog objekta, a jer se ovi radovi vani ne opažaju, odatle razna govorkanja, kao da se ništa ne radi.

Biskupija koja mora nabavljati potrebni materijal i plaćati majstore, zna koliko ju to košta, ali jer ona nema otvorenog računa i kredita u banci, i jer ona mora ekonomizirati s izdancima, posao se sporo odvija, ali ipak se ponešto radi.

Bit će nam drago, ako bismo mogli u slijedećem broju i više napisati nego li u ovome broju, a najradosniji bismo bili, kad bi se mogao objekat crkve i kuće što prije toliko završiti, da postane sposoban za otvorenje i predavanje na uporabu. Preporučimo tu veliku potrebu naše Biskupije u molitve svojih bogoljubnih i pobožnih vjernika. Župnici će znati odabrati pravi momenat, kad će apelirati na vjernike, da i oni potpomo nu svojim velikodušnim darom za gradnju crkve u Mostaru.

2.- BLAGOSLOV NOVE ŽUPSKE CRKVE U ALADINIĆI-DUBRAVE.

Župa Aladinići-Dubrave u mrkanjsko-trebinjskoj biskupiji osnovana je Dekretom Ordinarijata br. 751/77. od 25.X. 1977. Već je tada bila župska kuća pokrivena i agilni mladi župnik Don Ante Djerek te godine, 29.VIII. 1977. pozvao je Biskupa-Ordinarija, da blagoslovi temeljni kamen nove župske crkve, koju su oduševljeni župljani bili počeli graditi. I evo, u ovoj godini, na 12. kolovoza u župi je priredjeno posebno veselje, te je Biskup-Ordinarij blagoslovio novu župsku crkvu i otvorio je za službu Božju, premda crkva još nije posve dovršena, ali je toliko urađena, da se je moglo blagosloviti ju i otvoriti za redovitu službu Božju. Župa je nabavila i novi kameni oltar, ambon i krstionicu, župnik se nada, da će uskoro, možda slijedeće godine, moći opet pozvati Biskupa, da svečano posveti oltar i crkvu na čast Sviju Svetih u tom mjestu.

Vjernici župe i susjednih župa ispunili su prostranu crkvu do posljednjeg mjesta, a bilo je svijeta i izvan crkve, a za uzvaničkim stolom sjedjelo je oko 1000 gostiju i uzvanika, koji su s vjernicima nove župe podijelili radost nad izgrađenim objektom i nad svim što je učinjeno.

Za prigodu blagoslova nove župske crkve župnik je dao napraviti posebna pozivnice, sa fotografijom budućeg izgleda njihove župske crkve, koja će imati dva lijepa tornja, što će crkvu u onom kraju posebno ukrasiti i vjerujemo, da će vjernike potaknuti, da što prije potpuno dovrše gradnju svoje župske crkve, koja će biti posvećena Svim Svetima, a na ponos župnika i vjernika.

Vjernicima župe Aladinići-Dubrave, na čelu s njihovim župnikom iskreno čestitamo, zahvaljujemo na svim uloženim naporima oko gradnje i na svim velikodušnim novčanim prilozima, i potičemo ih, da ustraju na započetom putu i neka što prije prirede i posvetu njihove crkve, kako bi onda mogli se što više posvetiti izgradnji i razvoju duhovne zgrade župske zajednice.

3.- Na 26. kolovoza t. g. bit će blagoslovljena nova župska crkva u CELJEVU, mrkanjsko-trebinjske biskupije, o čemu ćemo izvijestiti u narednom broju Sl. Vjenika.

4.- Pomoćni Biskup-Koadjutor održao je dva turnusa duhovnih vježbi Časnim Sestrama Služavke Malog Isusa u njihovom samostanu u Čardaku, Bosna, a na Veliku Gospa sudjelovao u polaganju vječnih i obnovi privremenih zavjeta.

5.- Dne 11. kolovoza 1979. u samostanu Školskih Sestara u Bijelom Polju-Potocima kod Mostara Biskup je Ordinarij primio doživotne zavjete 9 Sestara, tom prigodom služio sv. Misu i održao prigodnu homiliju, te se zadržao na objedu u tom samostanu.

Sestrama koje su polagale doživotne zavjete i čitavoj Provinciji školskih Sestara naše iskrene čestitke uz toplu molbu, da Sestre ispune u životu ono, što su pred Crkvom javno obećale u svojim doživotnim zavjetima!

P r e p o r u č u j e m o u m o l i t v e

1.- Msgr Dr MARKA ALAUPOVIĆA, Nadbiskupa i Vrhbosanskog Metropolitu

Na uskrсну srijedu, 18. travnja o.g. umro je u 94. godini života, 72. godini svećeništva i 29. godini biskupstva vrhbosanski nadbiskup i metropolita Msgr. Dr. MARKO ALAUPOVIĆ. Pokopan je u sarajevskoj katedrali uz nadbiskupa Dr. J. Stadlera u subotu, dne 21. travnja t.g. Sprovođnu je Misu služio Apostolski Nuncij u Jugoslaviji Msgr. Dr. Michele Cecchini uz prisustvo i sudjelovanje mnogih Biskupa, među njima i naša obadvojica Biskupa iz Hercegovine. Biografski su podatci objavljeni u G.K. broj 9 od 29. travnja t. g. i u mjesečniku "Radosna Vijest" broj 5/79. str.11., pa stoga držimo da nije potrebno ovdje to ponavljati, nego preporučiti u molitve naših svećenika pok. Nadbiskupa i Metropolitu Msgr. Alaupovića.

2.- Pošt. O. FRA BOGDANA ČUBELU

Dne 25. travnja o. g. umro je nenadano pošt. O. Fra Bogdan Čubela, hercegovački franjevac. Pokopan je dne 26. travnja u Mostaru. Svetoj Misi zadušnici prisustvovao je i mjesni Ordinarij.

Pokojnik je rođen 1913. g. u Grabovoj Dragi, župe Mostarski Gradac. U Franjevački je red stupio 1931.g. a primio je svećeničko redjenje u Mostaru 1937. Službeovao je u raznim župama, najprije kao kapelan /Grude, Kočerin, Rakitno/, pa kao župnik /Rakitno, Duvno, Bloče-Tepčići, Tihaljina. Služio je godinama i u Mostaru, pa odatle je ekskurirao župu Nevesinje. Zadnjih je godina služio župu Glavatičevo, odakle dolazi u Konjic, gdje je i umro u 62 godini svećeništva, 48 godini redovništva i 66 godini života!

Počinjao u miru!

3.- Pošt. O. FRA ĆIRU UJEVIĆA.

Iako on nije služio u župama naše Hercegovine, ipak mnogi su ga svećenici poznavali, jer je s njina suradjivao u pastoralnom radu. O. Ujević umro je 17. lipnja u 78. godini života, pokopan je 19. lipnja t.g. u grobnici franjevačkog samostana u Imotskom. Naši su svećenici sigurno pročitali onu kratku bilješku o tome, iz koje je obitelji fra Ćiro potekao, /GK, br. 14, 8. srpnja 1979., str. 15/ i to prenijeli svojim vjernicima.

Počinjao u miru!

4.- Dvojicu Profesora rkt. bogoslovskog fakulteta u Zagrebu: A/ Dr. DRAGUTIN KNIEWALD, rođen 1889 god. u Zagrebu, gdje je i umro 5.V. 1979. /Usp. kratke biografske podatke u GK, br. 10, 13.V. 1979. str. 12 i SLUŽBA BOŽJA, Br. 2-1979., str.188-189/;

B/ MSGR DR IVANA ŠKREBLINA, koji je 10.VI. t. g. umro u Zagrebu, gdje je i rođen god. 1910. Pokopan je u roditeljskoj grobnici na Mirogoju, dne 13. lipnja t. g. /Usp. o njemu kraći nekrologij u G.K. Br. 13/79. od 24. lipnja 1979. str. 15/.

Budući da su ta dva spomenuta profesora bili odgojitelji i nekim našim svećenicima, pa ih stoga ovdje preporučujemo u molitve, a drugi su ih naši svećenici poznavali iz njihovih znanstvenih radova!

Počivali u miru!

STOGODIŠNJICA SMRTI BISKUPA FRA ANDJELA

KRALJEVIĆA / 1879 - 1979/

Koncem srpnja navršilo se stotinu godina, kako je 27. VII. 1879. od kapi prigodom kan. vizitacije i sv. krizme u Konjicu umro biskup Fra ANDJEO KRALJEVIĆ.

Spominjući se toga datuma u našem Sl. Vjesniku, u ovoj rubrici gdje svećenicima preporučujemo u molitve naše pokojnike, prenosimo o biskupu Kraljeviću ono što je napisano u zborniku "Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti - 925-1925", Zagreb, 1925. str. 144.:

"Kraljević fra Andjeo, rodio se 26.XII. 1807 na Čerigaju, nedaleko Sirokog Brijega u /Bosni/ Hercegovini. Posveti se franjev. redu 1823. U Baji svrši folizofiju i humaniora, a u Subotištu teologiju. Došao je zatim u Bosnu i bio 3 godine kapelan u Docu. Tu nauči turski. Poslije je bio pomoćnik u Čerigaju, te se vrati u Kreševo za propovjednika. Radio je svim silama, da se u Hercegovini podigne samostan i doista je Sv. Stolica to dopustila. God. 1844. dodje fra Andjeo kao kreševski gvardijan s Hercegovcima na Siroki Brijeg i stade pripravljati gradju za novi samostan. Kad su se hercegov. Franjevci organizirali u posebnu redodržavu /kustodiju/, izabrali su fra Andjela za prvog pročelnika te države. Tu je čast obnašao dva puta. God. /1846./ 1864. biskup i apostol. namjesnik u Hercegovini. Kod njegova ulaza u Mostar službeno je bila zastupana i turska vlada. Kao biskup nastavio je apost. rad svoga predšasnika Barišića oko duševnog preporoda svoje Hercegovine. Napisao je "Schematismus neorectae Custodiae Provincialis in Hercegovina" /Ragusii 1853/, "Razgovor duhovni" /Rim, 1860./, "Grammatica Latino-Illyrica" /Rim, 1863./, "Put križa" /Rim, 1867./, i t. d. Bio je neko vrijeme zastupnik katolika kod turske vlade u Mostaru. Prisustvovao je vatikan. saboru 1869.-1870. Njegovim nastojanjem došle su sestre Milosrdnice iz Zagreba u Mostar i god. 1872. otvorile žensku školu. Umro je 27.VII. 1879. u Konjicu od kapi. - Pr.K."

Nešto opširniji nekrologij biskupa Kraljevića donosi o. Fra Radoslav Glavaš, u: "Spomenica pedeset-godišnjice Hercegovačke Franjevačke Redodržave" /Mostar, 1897, str. 131. - 137. Pri koncu piše:

"Radi nekkih stvari, tičućih se odnošaja izmedju biskupa i redovnika, dodje do male razmirice izmedju biskupa Kraljevića i tadanjega čuvodržavnika o. fra Paške Bucnjića. U to došav u Bosnu i Hercegovinu apoštolski izviditelj biskup Forlani, stvar se odmah poravna. Blagoga i miroljubivoga srдца biskupova jako se je dojmlila i ta mala razmirica medju braćom, te je i sam mnogo žalio, da je do toga bilo došlo". - Nadamo se, da će nam o tome moći nešto više napisati stručnjaci iz crkvene povijesti nakon što su rimski arhivi otvoreni za studij!

P r i l o g: OBAVIJEST I MOLBA ŽUPNICIMA U HERCEGOVINI

1.- OBAVIJEST:

Najčešće naši župski uredi mole od Ordinarijata oprost od oglasa. Molbe se vrlo različito pišu, neki ne navode nikakvih razloga, drugi molbu ne bilježuju i sl. Da bi se tomu pokušalo na kraj stati, Tajnik Biskupije dao je otisnuti formular molbe župskog ureda za dispencu od oglasa. Svakom župskom uredu dostavljamo po jedan primjerak za uzorak, a koji svećenik želi moći će kod Tajnika dobiti potrebnu količinu za svoj uređ tih formulara. Ovog puta dao je Tajnik otisnuti nešto manji broj primjeraka formulara, pa stoga taj formular stoji 1,00 N.D. a ako se kasnije naruči veća količina, onda će formular biti još jeftiniji. Ako bude ovaj formular dobro primljen, moći će se u budućnosti naručiti i druge kancelarijske formulare, kako bi olakšali korespondenciju našim pastoralnim radnicima, pogotovo u sezoni vjenčanja u našim župama!

2.- MOLBA SVIM ŽUPSKIM UREDIMA:

U Sl. Vj. Biskupije, godine 1973. objavljena je uredba o crkvenim arhivima /usp. str. 99-104 Sl. Vjesnika za tu godinu/. Ordinarijat nema uvida u stanje arhiva naših župskih ureda. Stoga bi bilo potrebno da svi župski uredi na priloženom papiru odgovore na tamo postavljena pitanja, a uglavnom o stanju crkvenih matica, te o korespondenciji župskih ureda. Posebno skrećemo pažnju, da se crkveni župski arhivi pomno čuvaju, to traži živi organizam Crkve, to traži ozbiljnost materijala, zov povijesti, a iznad svega, govorio je Papa Pavao VI "to zahtijeva majčinski autoritet Crkve, koja od uređenja i upoznavanja svega onoga što promatra njezinu prošlost, vuče neustrašivost i program njezina djelovanja, nalazi obranu pred opasnostima koju mogu doći, uzima živi elan u njezinoj preodredjenoj ulozi Majke i Učiteljice. Stoga i najjednostavniji spis sačuvan s ovim duhom postaje znak njezine prisutnosti u svijetu, dokaz njezine misije, stopa Kristovog otajst-venog Tijela u svjetskom tijelu povijesti". - Župa, Biskupija, Metropoliya... sačinjavaju Crkvu, a papiri svakog župskog ureda.... odjeci su i putokaz hoda domaće Crkve, dapače prolaz Gospodina Isusa ovim svijetom. Poštivanje tih papira, govorio je Sv. Otac Pavao VI "znači ustvari poštivanje Krista, znači posjedovanje osjećaja Crkve, znači predanje nama, znači ostavljanje onima koji će doći, povijest putovanja, transitus Domini u svijetu".

Prožeti tim mislima i tim mentalitetom, pouzdano se nadamo da će svi naši pastoralni radnici dobro paziti svoje župske arhive, i da će nam rado i spremno odgovoriti na pitanja koja smo im na posebnom papiru postavili u pogledu stanja crkvenih matica, arhivske gradje, posebno kronike, korespondencije... Svima unaprijed velika i topla hvala!

TAJNIK BISKUPIJE!

SLUŽBENI VJESNIK MOSTARSKO DUVANJSKE I MRKANJSKO-TREBINJSKE

BISKUPIJE. - Izdaje povremeno Biskupski Ordinarijat u Mostaru za isključivu upotrebu svećenstva navedenih biskupija /Čl. 15 Zakona o štampi!/.

Odgovorni urednik: Dr Petar Čule, biskup, 79000 MOSTAR, JNA 18

Umnoženo vlastitim strojevima.-

Biskupski ordinarijat u Mostaru

Seri: 511-520/1974.

Ordinarn 30. VII, 1974.

a/a.

Ordinarijat
St. Vjermik 4-10/1974

[illegible]

Str.:

I.- DOKUMENTI SVETE STOLICE:

1. Apostolska pobudnica Pape Ivana Pavla II
Biskupima, svećenicima i vjernicima "Catechesi
tradendae" o vjerskoj pouci u naše vrijeme 112
2. Uz izjavu Svete Kongregacije za nauk vjere o isti-
nama o prekogrobnom životu..... 112

II.- BISKUPSKA KONFERENCIJA JUGOSLAVIJE:

1. Pastirsko pismo Naših Biskupa o zaštiti nerodjene djece "Uzvišenost i radost života"..... 115
2. Saopćenje za tisak s jesenskog sabora BKJ..... 115

III.- BISKUPSKA KONFERENCIJA ITALIJE:

Pastoral rastavljenih - ponovno oženjenih i onih koji žive u neregularnim ili teškim bračnim situacijama. 117

IV.- OKRUŽNICE BISKUPSKOGA ORDINARIJATA MOSTAR.....	131
V.- UZ PRVU GODIŠNJICU PONTIFIKATA PAPE IVANA PAVLA II..	137
VI.- OBAVIJESTI - DIJECEZANSKA KRONIKA.....	151
NAŠI POKOJNICI - DON ZVONIMIR VULETIĆ.....	155
VII.- BOŽIĆNA PORUKA NAŠIH BISKUPA.....	157

X X X X X X

SLUŽBENI VJESNIK MOSTARSKO-DUVANJSKE I MRKANJSKO-TREBINJSKE
B I S K U P I J E

Izdaje povremeno: Biskupski Ordinarijat u Mostaru, za isključivu upotrebu svećenstva navedenih biskupija /Čl. 15 Zakona o štampi/.

Odgovorni urednik: DR. PETAR ČULIĆ, biskup,
79000 MOSTAR, Ćetalište JNA 18

Umnoženo vlastitim strojevima.

[illegible]

I.- DOKUMENTI SVETE STOLICE

1.- APOSTOLSKA POBUDNICA PAPE IVANA PAVLA II BISKUPIMA, SVEĆENICIMA, I VJERNICIMA "CATECHESI TRADENDAE" O VJERSKOJ POUČI U NAŠE VRIJEME.

Dne 16. listopada 1979. Papa Ivan Pavao II objavio je svoju Apostolsku Egzhortaciju o vjerskoj pouci u naše vrijeme. Potpuni tekst te Apostolske pobudnice objavljen je kao prilog uz GK, 24/1979. na 16 stranica priloga. Budući da svi naši župski uredi primaju te katoličke dvotjedne novine, pretpostavljamo da su svi naši župnici primili i već prvi put pročitali tu apostolsku Pobudnicu. U uvodnom se dijelu iznosi kratak povijesni nastanak te Pobudnice, a u daljnim dijelovima /I - VI/ obradjuje sv. Otac problematiku kateheze pod raznim vidicima.

Ta će Apostolska pobudnica kasnije biti objavljena u seriji "Dokumenti", što ju za sada još uvijek izdaje nakladna kuća "K.S." u Zagrebu, a već je G.K. objavio uz zadnji br. 24/1979. kao prilog tiskom, pa sve to nas dispencira da ne prepisujemo tekst te Apostolske Pobudnice u našem Sl. Vjesniku, nego samo da najtoplije preporučimo svim našim svećenicima, bilo dijecezanskim bilo redovničkim u duhovnoj pastvi dijeceze, da bi ne samo pročitali nego i temeljito prostudirali taj Papinski Dokument, i prema smjernicama koje on donosi uredili svoju katehetsku pouku. Držimo, da će biti prigode, da tu Apostolsku Pobudnicu Ordinarijat kojiput stavi za predmet naših koronskih sastanaka i drugih skupova svećenika.

2.- UZ IZJAVU SVETE KONGREGACIJE ZA NAUK VJERE / SV. OFICIJA/ O ISTINAMA O PREKOGROBNOM ŽIVOTU.

U prošlom broju Sl. Vj. br. II. i III./1979. str. 82-85. donijeli smo na originalnom latinskom jeziku tu IZJAVU, a oni koji baš ne znaju najbolje latinski, mogli su pročitati tu IZJAVU u hrvatskom prijevodu u G.K. br. 15/1979., 22.VII. 1979. str.3. U ovom broju Sl. Vjesnika željeli bismo upoznati naše svećenike s jednim komentarom te Izjave, koji je komentar objavio Sl. Vj. Splitsko-Makarske Nadbiskupije iz pera samoga nadbiskupa Dr. F. Franića.

Taj napis nadbiskupa Franića nosi naslov:
"PISMO SV. KONGREGACIJE ZA NAUK VJERE O PREKOGROBNOM ŽIVOTU - NEKA RAZJAŠNJENJA":

"Pismo upozorava, da je posljednja Biskupska sinoda, g. 1977., pokazala zabrinutost s obzirom na sadržaj kateheze. Nije naime dosta samo znati, KAKO će se suvremenom čovjeku vjerske istine navijestiti i rastumačiti, nego je potrebno znati ŠTO će mu se u katehezi navijes-

Neki su naime počeli prešućivati ili čak preinačavati, čak i bitno, vjerske istine u nastojanju, da se te istine suvremenom čovjeku na suvremeni način predoče. Nastojanje je dobro, kaže Sv. Kongregacija, ali treba paziti, da se vjerske istine u katehezi ne prešute ili izobliče. U tom ima veliku odgovornost suvremena **TEOLOGIJA, KOJA MORA BITI ORGANSKI I STALNO POVEZANA S HIJERARHIJOM**. Ne mogu postojati dvije teologije: jedna organski vezana s hijerarhijom, t.j. u suradnji i pod auktoritetom Biskupa i Pape, a druga izvan toga, slobodna, organizirana na temelju nekog društvenog sustava. To bi bila nemoguća teologija, bilo da bi bila organizirana na temelju principa građanske demokracije, bilo socijalističkog društva. Teologija mora biti uvijek i samo crkvena ustanova, ako hoće da sačuva svoj identitet, t. j. da bude nauka o Bogu i o stvorovima, ukoliko se na Boga odnose, i ukoliko hoće da radi za slavu Božju i korist Crkve i društva, u kojem se nalazi. Sloboda istraživanja teologije moraju se dakle kretati u okvirima crkvenosti, jer nema nekih privatnih, demokratskih ni društvenih katedara, ni neke privatne demokratske i društvene teološke štampe, niti ima neke privatne, demokratske ni društvene povjedaonice, nego postoje mogu postojati samo crkvene propovjedaonice, crkvene katedre, crkvene teološke revije za istraživanje i divulgaciju, crkvena teološka društva, koja nam pomažu da bolje prodremo u sadržaj vjerskih istina, crkvene ispovjedaonice, i t.d. S toga stanovišta funkcija teologije potrebna je i nazamjenjiva, kaže Sv. Kongregacija za nauk vjere. To isto vrijedi, naravno, i za pastoralni svećenički rad, koji ne može biti izuzet ni u kakvom društvenom sustavu od izravne jurisdikcije Biskupa i Pape.

2. Neki su počeli nijekati u samoj Crkvi uskrsnuće mrtvih služeći se duhom demokratskih sloboda građanskog društva. Oni su govorili, i još govore, da čovjek nije sastavljen od dva elementa, koji se između sebe razlikuju, t.j. od duše i tijela. To bi bili neki ostaci grčke dualističko filozofije u kršćanstvu, koju bi filozofiju trebalo napustiti. Sveto bi Pismo, naime, naučavalo jedincatost čovjeka: i duša i tijelo bi označivalo čitava čovjeka /bazar-tijelo u Sv. Pismu označuje čitava čovjeka kao što i néfeš-duša znači takodjer čitava čovjeka/. Sada nastaju trostruka tumačenja:

a/ jedni kažu, da smrću nestaje duše i tijela, jer da se to "svoje" ne razlikuju /duša i tijelo su jedno/, i da čovjek dalje "živi u Bogu", ali utopljen u božanstvu, bez svoje osobne svijesti;

b/ drugi kažu, da čovjek odlaže svoje tijelo na času smrti kao što se odlažu izmetine za vrijeme života i u času same smrti duša, t.j. svjesno ja prihvaća neku kozmičku materiju, koja je sasvim drukčija od ove naše materije i s njom istoga časa "uskrsava" na smrtnoj postelji, tako da nekog sudnjeg dana i zajedničkog uskrsnuća mrtvih nema, niti, dakle, ima uskrsnuća tijela, u kojem smo živjeli;

c/ neki opet, skupa s protestantima, uče zajedničku smrt duše i tijela /koji da se ne razlikuju/, t.j. čitava čovjeka, a uskrsnuće da će biti opet čitava čovjeka na sudnjem danu, na svršetku vremena: dakle, od smrti do sudnjeg dana postoji jedno potpuno ništavilo. Na sudnjem danu Bog zapravo ponovno stvara ljude.

Slično postoje tumačenja za uskrsnuće Isusovo i Uznesenje Marijino:

a/ Isus uopće nije uskrsnuo, nego je uskrsnuo u vjeri svojih apostola;

b/ Isus je uskrsnuo u času smrti na križu s nekim kozmičkim tijelom, a tijelo s križa ne znači ništa, pa ni prazan grob nije ništa, ono je prosta izmišljotina.

Kada bi se sutra pronašlo tijelo Isusovo, to ne bi ništa smetalo vjeri u uskrsnuće Isusovo tim teolozima.

c/ Isus je uskrsnuo svojim smrtnim tijelom, ali ne znamo kada. "Treći dan" ne treba uzeti u kronološkom redu, nego teološkom, simboličnom.

d/ Za Majku Božju i njezino Uznesenje postoje slična tumačenja, od kojih je najraširenije ono, da je uznesena na času smrti u "kozmičkom tijelu", pa da bi to bio dokaz, da ćemo i mi biti isto tako uzneseni, t. j. zapravo proslavljeni kao i ona, t. j. ne čekajući neki sudnji dan, kojeg ne će ni biti, nego je on samo parabola, kojom se afirmira Božje vrhovno gospodstvo nad svim ljudima.

"Uskrsnuće", "Uznesenje", u tim tumačenjima znače zapravo samo "proslavljenje u nebu, u Bogu". Odatle tolika istraživanja o formulama, kojima je prva Crkva proglasila uskrsnuće Isusovo! Te bi se prvotne formule onda razlikovale od drugotnih formula, koje su nastale tijekom vremena, a koje ne bi bile originalne. Za prve se formule kaže da su bliže značenju proslave nego pravog tjelesnog uskrsnuća, na pr. "Bog je Isusa uskrsnuo" razlikovalo bi se od formule "Isus je uskrsnuo", ukoliko bi prva formula u stvari značila "Bog je Isusa proslavio", i t. d.

3. Stoga, ako je Krist zaista uskrsnuo, dušom i tijelom, trećega dana, u doslovnom smislu, kako uči Crkva, onda ćemo i mi isto tako dušom i tijelom uskrsnuti, pa sva ta tumačenja padaju u vodu.

Prema tome, Isusova duša, Isusov Ja je preživio poslije smrti, i onda se sjedinio s njegovim tijelom, koje je uskrsnulo, ali ne kao tijelo Lazarevo, nego u preobraženom obliku, u drugom načinu opstojanja nego što opstoji naše tijelo ili uskrslo tijelo Lazarevo, koje je opet moralo umrijeti, a Isusovo tijelo nije više moralo umrijeti i nije više bilo podložno zakonima prostora i vremena, kao što su podložna naša tjelesa. Zato su izrazi "duša" i "tijelo" jedan zdravi dualizam, koji je dobro izražen u grčkom jeziku, i nema mjesta, u toj stvari, dehelenizaciji Sv. Pisma, koje je i dijelom napisano na grčkom jeziku, osobito čitav Novi Zavjet. Ali, duša i tijelo se ujedinjuju tako, da sastavljaju JEDNO BIĆE, BITNO JEDNO BIĆE.

Stoga mise i molitve za mrtve ostaju i dalje u Crkvi Božjoj, kao što i do sada.

4. Crkva vjeruje u vječnost raja i pakla i vjeruje u ČISTILIŠTE, koje se danas od veoma mnogih kontestira, baš zato, što se ne drži ništa do opstojnosti kao takve, bez tijela, dakle do besmrtnosti duše.

5. Već su mnogi teolozi i egzegeti, u ime nove egzistencijalističke filozofije, koja nekako miriše i na neki materijalizam, i u ime krivo shvaćenog Sv. Pisma / u semitskom mentalitetu rastumačenog, u opreci s helenističkim mentalitetom, kako je rečeno/, t. j. u ime antropologije nekih suvremenih filozofija i tobožnje antropologije Sv. Pisma, odbacivali, da je Isusova duša poslije smrti živjela i da se je onda sjedinila u nedjelju, rano ujutro, s tijelom i da je tako Isus trećeg dana uskrsnuo u tijelu, koje je umrlo na križu i bilo pokopano u grob. To se je na razne načine izrugivalo, pa i u nas. Međutim, sada takve teologije moramo odbaciti, i teolozi, koji su tim putem kušali približiti suvremenom čovjeku Isusovo uskrsnuće ili našu vječnost, morat će taj put napustiti i staviti se ponovno na tradicionalni put i na njemu tražiti izričaje, koji bi bili suvremenom čovjeku razumljiviji i bliži.

6. Napokon Sv. Stolica upozorava, da se čuvamo infantilističkih i antropomorfističkih izraza, kada govorimo o našim posljednjim stvarima, za koje nemamo ni pravih predodžaba ni pravih riječi. Ne valja previše inzistirati na slikama, nego naš govor mora biti trijezan i biblijski.

Frane Franić."

/Vjesnik Nadbiskupije Splitsko-Makarske, 6, 1979. str.3-5/.

II.- BISKUPSKA KONFERENCIJA JUGOSLAVIJE:

1.- PASTIRSKO PISMO NAŠIH BISKUPA O ZAŠTITI NERODJENE DJECE: "UZVIŠENOST I RADOST ŽIVOTA"

Ta pastirska poslanica i pouka naših Biskupa objavljena je tiskom kao posebni prilog G.K. br. 23/1979. str. 1-8., a moći će se uskoro dobiti i kao knjižica u seriji "Dokumenti", što je izdaje nakladna kuća "K.S." u Zagrebu, ili koja druga nakladna kuća u našoj domovini. Stoga držimo da nije potrebno, da mi ovdje, u Sl. Vj. Biskupije u cijelosti donosimo tekst te značajne poslanice, nego želimo upozoriti sve naše svećenike u duhovnoj pastvi dijeceza u Hercegovini da brižno u svojoj župskoj ili privatnoj biblioteci ili župskom uredu čuvaju tu poslanicu, te da se često u svojim nagovorima, katehezama, propovijedima bilo puku bilo mladeži bilo mladencima navraćaju na tu poslanicu i da je što više i bolje iskoriste u svojem pastoralnom radu. Ne treba ni spominjati, da će župnici tu poslanicu nastojati u što većem broju proširiti u obiteljima naših vjernika, možda već sada prigodom narednog blagoslova kuća na početku građanske godine. Ako mi završavamo "godinu djeteta", ne završava se naša svećenička misija rada za dobro obitelji u našim župama. Bilo bi dobro, da se češće osvrću na tu poslanicu naših Biskupa i da prema njoj održavaju svoje kateheze, propovijedi, pouke vjernicima u svojim župama...

2.- SAOPĆENJE ZA TISAK S JESENSKOG SABORA BJK.:

Od 25. do 27. rujna održan je u Zagrebu jesenski sabor Biskupske konferencije. Sabor je održan dva tjedna ranije od uobičajenog roka, jer neki biskupi idu početkom listopada u Zaragozu na Mariološki odnosno Marijanski kongres. Saboru su prisustvovali svi aktivni Biskupi osim četvorice.

Kao i obično ovom zgodom Biskupima su priopćene neke informacije koje su od interesa. Među njima je i odgovor Savezne Komisije za odnose s vjerskim zajednicama da će uzeti u razmatranje alternativne prijedloge Biskupa da se za svećenike preinači propis o restrikciji upotrebe motornih vozila kako ne bi štetovali vjerski interesi građana, a svrha bi se propisa ipak postigla.

Episkopat je upoznat sa zajedničkim pismom biskupa Evropske zajednice od 19. travnja 1979., jer i nas kao dio Evrope zanima uloga i djelatnost Crkve u kretanjima na našem kontinentu.

Medjutim Evropa se prostire od Atlantika do Urala. Upravo zadnjih godina na tom čitavom području dolazi do stanovitih procesa u kojima Crkva smatra da takodjer ima pravo na riječ, tim više što se radi o području na kojem je ona od svojih početaka snažno ukorijenjena. Crkva šutnjom ne smije zatajiti, iako s druge strane pri tome ostaje striktno u sferi svoga specifičnog poslanja. U tom smislu i naša se Crkva smatra dijelom Evrope.

Na saboru je u okviru tekuće pokoncilske liturgijske reforme raspravljano i o pitanju prenošenja nekih zapovjednih svetkovina na nedjelje, o pitanju nacionalnog liturgijskog kalendara, o pitanju kvatara i prosnih dana, te o pitanju procesija. Na liturgijskom planu radosna je novost da ćemo uskoro dobiti od Biskupske Konferencije odobrenu zbirku molitava vjernika ili sveopćih molitava, te se je nadati da će i to pridonijeti unapredjenju liturgijskog života.

Potaknuti vlastitim zapažanjima, a i onima koja dolaze i iz naših laičkih krugova Biskupi traže još i nove načine za podizanje sveukupne crkvene kulture na svim nivoima.

Slijedeće godine održava se Sinoda Biskupa sa temom o obitelji, pa su na ovom saboru i naši Biskupi dali svoje primjedbe na nacrt radnog dokumenta.

Razmotrene su neke stavke Statuta Biskupske Konferencije i donesene su odluke koje idu za tim da se Statut u pojedinim točkama precizira, dopuni, te da se adekvatnije primjenjuje. Na temelju donesenih odluka treba očekivati da će u buduće Poslovni Odbor kao organ kontinuiteta rada sabora dolaziti do većeg izražaja.

Episkopat je doradio poslanicu o pobačaju pod naslovom "Uzvišenost i radost života". Kako se već iz naslova vidi želja je Biskupa bila prići ovom mučnom i teškom problemu pozitivno i osvjetliti ga Evandjeljem i crkvenom naukom sa svih aspekata.

Biskupi su dobili izvještaj od svoga Delegata o proslavi 900. godišnjice smrti sv. Stanislava u Krakowu.

Podneseni su i izvještaji o radu pojedinih tijela Biskupske Konferencije, t.j. Vijeća i Odbora. Kako im svima upravo istječe trogodišnji mandatni period, ovom su zgodom ponovno birani Biskupi za Predsjednike pojedinih Vijeća, a došlo je i do nekih promjena u sastavu članstva. Prema najnovijem Statutu mandatni period sada traje pet godina. Tri dosadašnja Odbora / za laike, obitelj, mlade/ postala su Vijeća.

Sa interesom je saslušan izvještaj našega delegata za apostolat pomoraca /"Apostolatus maris"/. Rad se sastoji u pružanju moguće pomoći našim mornarima diljem svijeta kao i stranim mornarima kod nas. Takovu pomoć naši pomorci mogu naći u 54 svjetske luke, gdje medju ostalim mogu dobiti štivo na našem jeziku. Prihvaćeno je da se kod nas na dan sv. Nikole, zaštitnika pomoraca, slavi "Dan mornara".

Ured za pastoralno-socijalna istraživanja pri Generalnom Tajništvu Biskupske Konferencije podnio je izvještaj o svom radu i prezentirao Biskupima statistike koje je izradio.

Nadbiskup Kuharić kao predsjednik Biskupske Konferencije predstavljat će naš Episkopat u Irskoj prigodom pohoda Pape Ivana Pavla II toj zemlji.

Nadbiskup Oblak će kao naš Delegat prisustvovati svjetskom kongresu za pastoral turista u Rimu od 6. do 9. studenoga o.g.

Biskupe zabrinjavaju pritužbe koje im dolaze sa raznih strana da se u nekim bolnicama građanima-vjernicima na razne načine onemogućuje primanje utjehe i pomoći vjere koju im donosi svećenik.

Biskupi kao pastiri Crkve koja je dio našega društva prate promjene u sferi školstva, posebno one u obliku usmjerenog obrazovanja i žele dovesti sistem vlastitih škola u sklad sa tekućim procesom.

Na Saboru je odlučeno da se ove godine Papin dan slavi u nedjelju 14. listopada.

Zadarski nadbiskup kao domaćin podnio je iscrpan izvještaj o proslavi Branimirove godine u Ninu.

Već su na vidiku novi jubileji od nacionalnog značenja, t.j. 250.-obljetnica zavjeta grada Zagreba o hodočašćenju u Mariju Bistricu i 300.-obljetnica našašća kipa Majke Božje Bistričke.

Kako kod nas u zadnje vrijeme ima sve više hodočašća, odlučeno je da se o tome pri Generalnom Tajništvu Biskupske Konferencije vodi evidencija u svrhu koordinacije.

Crkva u Hrvata će do godine na blagdan Sv. Nikole Tavelića obilježiti 10.-godišnjicu svečeve kanonizacije.

U Zagrebu, 28. rujna 1979.

GENERALNO TAJNIŠTVO BISKUPSKJE KONFERENCIJE.

III.- BISKUPSKA KONFERENCIJA ITALIJE

PASTORAL RASTAVLJENIH - PONOVO OŽENJENIH I ONIH KOJI ŽIVE U NEREGULARNIM ILI TEŠKIM BRAČNIM SITUACIJAMA.

P r v i d i o

EVANDJELJE NERAZREŠIVOSTI I PASTORALNO POSLANJE CRKVE

1.- Otajstvo ljubavi Isusa Krista i njegova zapovijed

1. Crkva, vjerna Gospodinovoj naredbi, ljubomorno čuva i naviješta svijetu svaki dan Evandjelje kršćanskog braka kojim supružnici "naznačuju i imaju dio u otajstvu jedinstva i plodne ljubavi između Krista i Crkve /usp. Ef 5,32/, "/Lumen gentium, brl 11/.

Muškarac i žena koji sklapaju brak "u Gospodinu" /usp. 1 Kor. 7,39/ pozvani su da s novog i posebnog razloga razloga žive svoju ljubav s onim značajkama jedinstva i nerazrešivosti kojima je obilježen svaki bračni ugovor: naimo, brak ujedinjuje supružnike za čitav život vezom koji sakrament čini svetim /usp. Gaudium et spes, br. 48/.

2. Sakrament braka uključuje krštene u savez ljubavi Isusa Krista, koji je jedini i vjerni zaručnik Crkve, te ih čini sudionicima nedjeljivog jedinstva koje je vlastito kršćanskom otajstvu: "Vez koji ujedinjuje muškarca i ženu te ih čini 'jednim tijelom' /usp. Post 2,24/ po sakramentu braka postaje znak i ostvarenje one veze koja sjedinjuje Riječ Božju s uzetim ljudskim tijelom i Krista glavu s Crkvom, njegovim Tijelom po Duhu", i

nalazi "svoj zadnji korijen u otajstvu Trojstvenog zajedništva" /CEI, Evangelizzazione i sacramento del matrimonio, br. 34/.

Nerazrešivost, utemeljena u svakom braku, obogaćena je sakramentom koji ojačava i posvećuje vezu kršćanskih supružnika pozivajući ih na posvemašnju vjernost: na taj način nerazrešivost postaje živo i trajno svjedočanstvo sudjelovanja u vazmenoj ljubavi Krista koji je zauvijek vezan s Crkvom, svojom zaručnicom.

3. Svaki Božji dar, dok objavljuje Njegovu ljubav prema čovjeku, ujedno je i poziv i zapovijed slobodi samoga čovjeka. Tako je i sa nerazrešivošću. U suprotnosti s društvom i kulturom koja je dozvoljavala rastavu, Isus Krist odlučno zahtijeva izvornu narav osobnog i potpunog i definitivnog darivanja supružnika i, nadilazeći svaku moralnu dekadencu, ponovno je uvodi u prvotni plan Boga Stvoritelja: "Više nisu dvoje nego jedno tijelo. Što, dakle, Bog združi, čovjek neka ne rastavlja" /Mt 19,6/.

4. U uskoj svezi s nerazrešivošću postavlja se ljudski i evandjeoski zahtjev vjernosti. Isus izjavljuje: "Tko otpusti svoju ženu pa se oženi drugom, čini prema prvoj preljub. I ako žena napusti svoga muža, pa se uđa za drugoga, čini preljub" /Mk 10,11-12; usp. Lk 16,18; Mt 19,9/. Čak tvrdi: "Tko god s požudom pogleda ženu, već je s njome učinio preljub u srcu" /Mt 5,28/.

Bračna nevjernost, koja je znak i plod "tvrdoće srca" /usp. Mt, 19,8/, izaziva duhovnu podvojenost među supružima i teško ruši njihov odnos s Bogom. Kao što Apostol piše, ona je među grijesima koji isključuju iz Kraljevstva Božjega /usp. 1 Kor 6,9/.

Bračna pak vjernost, dok iziskuje ljudski napor, postaje moguća Božjim darom. A kršćanski supružnici primaju po sakramentu braka milost vjerne ljubavi od Gospodina Isusa koji je "vjerni svjedok" /Otkr 3,14/ i živi "da" Božjih obećanja /usp. 2 Kor 1,20/.

2.- Nevjera i odbijanje sa strane svijeta.

5. Otajstvu ljubavi Isusa Krista i njegovoj zapovijedi nerazrešivosti i vjernosti veliki dio današnjeg društva suprotstavlja drukčiju logiku, tj. logiku imanentističke i konsumističke kulture koja naginje obezvrijedjivanju i ismijavanju bračne vjernosti te je stvarno vrijedja na mnoge načine omogućujući, često s lakoćom, rastavu, "novu ženidbu", suživot bez ikakvog religioznog i civilnog veza.

6. Kulturalne promjene koje se događaju u našem društvu utječu, često široko i duboko, na rastvaranje bračne i obiteljske jezgre.

Kako se to događa u svakoj povijesnoj situaciji, idanašnji kulturalni kontekst je dvoznačan i s obzirom na nerazrešivi brak. Tu ima elemenata koji bi mogli pozitivno utjecati na vrednotu nerazrešivosti kao što su to povećana svijest personalističkog i zajedničkarskog značaja bračne ljubavi. Ali nisu odsutni ni opasni i negativni elementi.

Tako u našem društvu kršćansko shvaćanje života - a unutar toga i shvaćanje braka - nije više ni jedino, a možda ni pretežno poimanje koje nadahnjuje način mišljenja i vladanja mnogih ljudi. A potom i pojava sekularizma, koji tumači život isključivo u ljudskim i zemaljskim okvirima, odbija pozivanje na Boga kao norme postojanja pa dovodi do toga da se rastava i susljedni brak prosudjuju kao nešto sasvim opravdano i čak pozitivno.

A kad nestane pozivanje na Boga, mnogo se lakše opravdava bračne neregularne situacije. Tako se osporava brak ne samo u svojim vlastitostima jedine i nerazrešive ljubavi nego i brak kao institucija:

brak se smatra "malogradjanskom" institucijom koja je povijesno nadijena ili u opadanju i koja guši slobodu osoba i spontanost njihove ljubavi.

7. Objektivna analiza konkretnih situacija navodi na to da se prizna utjecaj kulturalnog i društvenog ozračja na krizu i slom današnjih brakova i da se uvidi domet nekih teških i mučnih situacija, ali to nije razlog da se zaniječe ili previše brzo umanju odgovornost jednog ili oboje supružnika u raspadanju obitelji. "Tvrdoća srca" o kojoj govori Evandjelje /usp. Mt 19,8/ može se iskazati u egoističkom vladanju, u traženju neke neprihvatljive slobode, u neprihvatanju bračnih i obiteljskih dužnosti, u odbijanju razumijevanja i opraštanja ili, u svakom slučaju, u slabosti s obzirom na obavezu vjernosti svečano prihvaćenu na dan vjenčanja.

Niti se u takvim slučajevima mogu zaboraviti odgovornosti koje su, između ostalog, u vezi s propuštenom ili nedovoljnom pripravom na brak.

8. Na nerazrešivi brak ima, između ostalog, utjecaja i zakonodavstvo koje dozvoljava rastavu i ne malo pridonosi da uredni razvoj bračnog života bude slabiji i težnji: i to ne samo zato jer tako dokida pomoć osobama koje bi mogle biti, bar u nekim kriznim trenucima, potpomognute zakonom nego pogotovo zato jer pridaje javnu vrijednost "razvodu" braka i susljednim novim ženidbama.

I u ovom slučaju kao i inače za akritični način mišljenja lak je i netočan i žalostan prijelaz od legalnosti k moralnosti, tj. smatra se moralno prihvatljivim ono što državni zakon dopušta i na što daje pravo.

9. U ovom društvenom i kulturalnom kontekstu i sami kršćani mogu naići na nove i teže poteškoće u vezi s Evandjeljem i zapovijedju nerazrešivosti.

Neki vjernici, iako priznaju protivurječnost koja postoji između Evandjelja i svijeta, smatraju da nalaze ohrabrujuće "rješenje" za različite neregularne bračne situacije: misle da ih na neki način ispričava njihova konkretna situacija i, još više, njihova iskrena i plemenita zauzetost u ispunjavanju svih dužnosti novog "bračnog" života.

10. U kršćanskim zajednicama pokreću se problemi i diskusije koje nose opasnost da tradicionalni stav Crkve prema rastavljenima - ponovno oženjenima postane manje jasan i mirno posjedovan. Takvo stanje nesigurnosti i pomutnje olakšava osobama, kojih se to neposrednije tiče, uvjerenja i praktični izbor života koji su protivni misli i disciplini Crkve o kršćanskom nerazrešivom braku.

3.- Evangelizatorsko poslanje Crkve

11. Opisana situacija još hitnije iziskuje evangelizatorsko djelovanje Crkve.

Ako je naviještanje Isusovog Evandjelja o značenju spasenja i o moralnim zahtjevima kršćanskog braka zadatak koji Crkva ne može nikada propustiti, ono postaje još i potrebnije i obvezatnije u časovima kada je normativni ideal jedine i nerazrešive ljubavi potamnjen i oslabljen zabludama i neprihvatljivim pristupima životu.

12. Crkva, sudionica i nastavljateljica povijesti spasenjskog Kristovog poslanja, zauzima i ostvaruje isti pastoralni stav svoga Gospodina: to je vrhovna norma crkvenog života i djelovanja.

Prema jasnom i trajnom svjedočanstvu Evandjelja Krist je uvijek branio i iznosio, beskompromisno, istinu i moralno savršenstvo pokazujući se u isto vrijeme bliz i milosrdan prema grješnicima: "Ne treba u zdravi liječnika nego bolesni. Hajdete i proučite što znači: 'Milosrdje mi je milo a ne žrtva'. Ta ne dodjoh zvati pravednike nego grješnike" /Mt 9, 12-13/.

Crkva se ne može udaljiti od Kristovog ponašanja: zato jasnoća i nepopustljivost u načelima i ujedno razumijevanje i milosrdje prema ljudskoj slabosti u vidu obraćenja su dvije neraskidive značajke koje obilježavaju pastoralni rad Crkve.

13. Kristov primjer i milost koju On daje Crkvi pomažu i pastire i vjernike da, naspram neuspjeha i neurednih bračnih situacija, žive i svjedoče nepodijeljenu ljubav prema istini i moralnom savršenstvu i prema čovjeku na njegovom povijesnom putu: "Nerazrešivost kršćanskog braka ima svoju pastoralnu važnost: makar je ovaj dio naše poruke težak, moramo ga naviještati s uvjerenjem jer je riječ Božja i otajstvo vjere. No, u isto vrijeme blizi smo svome narodu, njegovim problemima i njegovim teškoćama. Treba uvijek znati da ga ljubimo" /Ivan Pavao I, jednoj grupi sjeveroameričkih biskupa, 21. rujna 1978./.

4.- Ova "nota":

14. Talijanska biskupska Konferencija /CEI/ već je intervenirala u drugim prilikama o pastoralnom problemu rastavljenih i neregularnih /usp. dokumente: Brak i obitelj danas u Italiji, 15. studeni 1969, br. 16; Evangelizacija i sakrament braka, 20 lipanj 1975., br. 106/. Ali brzi razvoj i često pogoršanje bračne situacije kao i sve češće pojavljivanje ovog pastoralnog problema potiču biskupe da snagom svoga poslanja učitelja i predvodnika pruže kriterije i upute za pastoralnu praksu gledom na neregularne i teške bračne veze da ona bude jedinstvena u svim crkvenim zajednicama.

Ova "Pastoralna nota" ima u vidu, u prvom redu, slučaj rastavljenih koji su se ponovno oženili budući da taj slučaj postavlja najsloženije probleme i da se o njima svakako najviše raspravlja; zatim će biti uzete u obzir druge neregularne ili teške bračne situacije kao što su slučaj onih koji zajedno žive, situacija oženjenih katolika koji su samo civilno vjenčani, situacija odvojenih i rastavljenih koji se nisu ponovno vjenčali; donijet će se i neke pastoralne smjernice s obzirom na djecu i na kraju poziv na obnovu bračnog pastoralala.

D r u g i d i o

R A S T A V L J E N I - P O N O V N O O Ž E N J E N I

15. Nije rijedak slučaj da se rastavljeni muškarac i žena nakon što su sklopili novi civilni brak potpuno odaleče od Crkve i praktički žive u punoj religioznoj ravnodušnosti.

Nekada rastavljeni supružnici koji su sklopili novi brak, iako sačuvaju vjeru, ipak zbog više-manje uračunljivog neznanja s obzirom na dostojanstvo i dužnosti braka nisu potpuno svjesni da je njihova veza protiv volje Krista i Crkve.

I, na koncu, ima i onih rastavljenih-ponovno oženjenih, koji, iako su svjesni da je njihov položaj u suprotnosti s Evandjeljem,

nastavljaju, na svoj način, kršćanski život, ponekad izražavaju želju za većim sudjelovanjem u životu Crkve i u njezinim sredstvima milosti.

Sad ćemo se pozabaviti ponajviše ovom posljednjom situacijom.

1. Rastavljeni - ponovno oženjeni i crkveno zajedništvo.

16. Ako se pitamo kakav je u Crkvi položaj rastavljenih - ponovno oženjenih, moramo prije svega priznati da je njihov položaj života u suprotnosti s Evanđeljem koje naviješta i zahtijeva jedini i nerazrešivi brak: njihova nova "veza" ne može dokinuti prijašnji bračni vez i nalazi se u otvorenoj suprotnosti s Kristovom zapovijedi.

Ipak, snagom krsta koji utiskuje neizbrisivi karakter učlanjenja u Tijelo Kristovo - Crkvu kao i zbog vjere koja nije potpuno odbacena, rastavljeni-ponovno oženjeni jesu i ostaju kršćani i članovi Božjeg naroda: nisu, dakle, potpuno isključeni iz zajedništva s Crkvom, mada se zbog svoga položaja života ne nalaze u potrebnoj "punini" crkvenog zajedništva.

17. Ako kršćanska zajednica duboko živi zahtjeve vjere, ne može a da ne osjeti rastavu i ponovnu civilnu ženidbu kao nešto što je teško protivno Evanđelju pa onda kao profanaciju Crkve, vjerne Kristove zaručnice.

Zato je potpuno shvatljiva nelagodnost i duhovna gorčina kršćana pred ovakvim činjenicama. No, nije zato opravdan stav udaljavanja i odbijanja braće po vjeri koji žive u takvim situacijama.

18. Kada Gospodinovi učenici kvalificiraju situaciju rastavljenih-ponovno oženjenih kao neurednu, ne sude nutrinu savjesti gdje samo Bog vidi i sudi: neka vjernici, živo osjetljivi za svoju odgovornost zbog tolikih darova od Boga primljenih, rado prepuste Božjoj mudrosti i ljubavi sud o osobnoj odgovornosti onih koji se nalaze u takvim ne lakim i neuredjenim bračnim situacijama, iako ne mogu priznati za legitimnu njihovu situaciju.

19. Svećenik, ali i rođjaci i znanci kao i bračni drugovi, posebice osjetljivi i pripremljeni, trebali bi se približiti rastavljenima-ponovno oženjenima i započeti - sa svom obzirnošću - razgovor koji bi im mogao objasniti stav Crkve prema njima no bez zavaravanja s obzirom na istinu o njihovom položaju ali ujedno svjedočeći iskrenu bratsku ljubav.

Ima za to prilika: rođjenje djeteta, traženje krštenja za to dijete, tužno iskušenje ili obiteljska žalost, posjet kućama, traženje da dijete pohađa školu ili ambijent koje vodi crkveno osoblje, i t.d.

20. U okviru pastoralne skrbi za rastavljene-ponovno oženjene postavlja se problem - osobito sa strane svećenika - da se brižno ispita valjanost prvog braka. U slučaju utemeljene sumnje trebat će konkretno pomoći zainteresiranim osobama da se obrate crkvenom sudištu.

2. Sudjelovanje u životu Crkve.

21. Rastavljeni-ponovno oženjeni trebaju biti potpomognuti da sudjeluju u životu vjere i ljubavi crkvene zajednice.

Oni, naima, imaju posebnu potrebu da slušaju Riječ Božju koju Crkva naviješta i to ne samo zato da sačuvaju vjeru primljenu s krštenjem nego i zato da u njoj slijede dinamiku obraćenja i da ponovno prihvate živjeti kršćanski nerazrešivi brak.

U tom smislu mogu rastavljeni-ponovno oženjeni sudjelovati u katehetskim susretima i u zajedničkim nesakramentalnim pokorničkim slavljima.

22. Zatim, dok Crkva za njih moli, traži od rastavljenih - ponovno oženjenih da podržavaju živ dijalog s Bogom: u skrušenoj i pouzdanoj molitvi mogu naći duhovnu pomoć za svoju životnu situaciju.

Posebno ih Crkva poziva da sudjeluju, snagom primljenog krsta, u misi kao temeljnom trenutku života i molitve naroda Božjega, iako ne mogu primiti Gospodinovo tijelo i krv.

Jasno je da rastavljeni-ponovno oženjeni ne mogu u crkvenoj zajednici vršiti one službe koje traže puninu kršćanskog svjedočenja kao što su liturgijske službe i posebice služba čitača, služba katehista, kumovanje prigodom sakramenata.

23. I kao što ih Crkva neumorno obasjava Kristovom riječi i potiče na moralni život nadahnut ljubavlju, tako i rastavljeni-ponovno oženjeni trebaju se rado dati uključiti u sva ona materijalna i duhovna djela ljubavi koja izgrađuju crkvenu zajednicu i promiču uredjeniji i plodonosniji ljudski suživot.

Osobitu će zauzetost trebati pokazati u zadatku odgajanja djece, a što je prvotni oblik služenja Crkvi i društvu.

3.- Sakramenat Pomirenja i Euharistijska pričest.

24. Od pastoralnih problema najčešće se postavlja pitanje pripuštanja rastavljenih-ponovno oženjenih sakramentima Pomirenja i Euharistijske pričesti kada oni to traže.

Treba istaknuti kako je Crkva osobito u sakramentalnom slavlju pozvana da živi svoju poslušnost prema Kristu zaručniku, jedinom i sveopćem posredniku spasenja: Crkva, naime, zna da je vjerni čuvar i djelitelj znakova i sredstava milosti, koje joj je Krist povjerio.

I zato pastoralni problem eventualnog sakramentalnog života rastavljenih-ponovno oženjenih može se rješavati ispravno samo u perspektivi vjernosti Crkve prema Gospodinu.

25. Sakramentalno slavlje je vrhunski trenutak u kojem Crkva ostvaruje svoje poslanje da naviješta Evandjelje izgrađujući zajednicu vjernika. Zato su sakramenti znakovi vjere Crkve.

U slavljenju sakramenata Crkva se obraća vjernicima istim riječima apostola Pavla: "A oženjenima zapovijedam, ne ja, nego Gospodin: žena neka se od muža ne rastavlja - ako se pak rastavi, neka ostane neudata ili neka se s mužem pomiri - i muž neka ne otpušta žene" /1 Kor 7, 10-11/. Na taj način uči da je novi civilni brak, jer ostaje supružnički vez, teški moralni nered koji je u suprotnosti s Gospodinovom voljom.

Kako onda Crkva može Kristove sakramente pružiti rastavljenima-ponovno oženjenima, a da ne upadne u proturječnost da slavi otajstva jedinstva kršćanske vjere tolerirajući jedno životno stanje koje je protivno Gospodinovom Evandjelju, pa zato i samoj vjeri Crkve?

26. Posebice Crkva sakramentom Pomirenja naviješta obraćenje i pokoru kao nezaobilazni uvjet obnove punog zajedništva s Bogom i s braćom.

Ima ih koji tvrde: jest, na početku novog civilnog braka je jedna kriva odluka, ali za ovu se krivnju, kao i za sve ostale, može pokajati, pa i više puta. Zašto onda nema pomirenja?

U stvari, nužno obraćenje za Pomirenje traži da pokajani grješnik kaže ne samo "kajem se za ovaj grijeh" nego i "odlučujem da ga više neću počiniti", kako glasi i izričiti Kristov poziv: "Idi i više ne griješi!" /Iv. 8, 11/. A takva odluka je u stvari odsutna kada rastavljeni-ponovno oženjeni i dalje ostaju u situaciji koja je protivna Gospodinovoj volji. Kako je moguće, u isto vrijeme, odabrati ljubav prema Bogu i neposlušnost prema njegovoj zapovijedi?

27. Glede Euharistijske pričesti ističemo prije svega da je nemoguće bez sakramentalnog Pomirenja jesti Gospodinovo Tijelo i piti Njegovu Krv.

Crkva ne može, a da ne postane nevjerna Kristu, napustiti apostolsku regulu: "... tko god jede kruh i pije času Gospodnju nedostojno, bit će krivac tijela i krvi Gospodnje. Neka se, dakle, svatko ispita pa tada od kruha jede i iz čaše pije. Jer tko jede i pije, sud sebi jede i pije ako ne razlikuje Tijela" /1 Kor 11, 27-29/.

Podsjećamo zatim da je prema vjeri Crkve Euharistija sakrament koji označava i ostvaruje puninu zajedništva s Kristom i s njegovim Tijelom. A prema istoj vjeri kršćanski je brak povlašten simbol i ostvarenje onog nerazrešivog saveza ljubavi između Isusa Krista i njegove Crkve koji ima svoj najviši znak u Euharistiji. Zato euharistijski se pričestiti znači u punini sudjelovati u ljubavi koja narazrešivo veže Krista zaručnika s Crkvom.

28. Ima slučajeve da rastavljeni-ponovno oženjeni puste da ih prosvijetle zahtjevi Evandjelja i da ih vodi pastoralni zahvat Crkve do te mjere da odluče preoblikovati svoj život prema Gospodinovoj volji. Ukoliko u njihovoj situaciji nema povratka zbog poodmakle dobi ili bolesti jednoga ili oboje njih, zbog djece koja su potrebna pomoći i odgoja ili zbog nekih sličnih razloga, Crkva ih pripušta sakramentalnom održavanju i euharistijskoj pričesti, ako su iskreno pokajani i ako odluče da će prekinuti međusobni spolni život te da će svoju vezu pretvoriti u prijateljstvo, poštivanje i međusobno pomaganje. U tom slučaju mogu primiti sakramentalno održavanje i pristupiti euharistijskoj pričesti u crkvi gdje nisu poznati, da bi se izbjegla sablazan.

29. Religiozni pogreb nije zabranjen "onim vjernicima koji su, iako su se prije svoje smrti nalazili u stanju grijeha, sačuvali svoju privrženost Crkvi i pokazali koji znak kajanja, ali to uz uvjet da se izbjegne javna sablazan za ostale vjernike. Ipak, ne treba sablazan vjernika i crkvene zajednice moći biti umanjena ili izbjegnuta onoliko koliko pastiri budu na najzgodniji način objasnili smisao kršćanskog obreda pogreba, koji mnogi shvaćaju kao zazivanje Božjeg milosrdja i svjedočenje vjere zajednice u uskrsnuće mrtvih i život vječni" /Pismo Kongregacije za nauk vjere, 29. svibnja 1973./.

4.- Da li je Crkva još uvijek majka?

30. Stav Crkve da ne pripušta rastavljene-ponovno oženjene sakramentima Pomirenja i Euharistijske pričesti stvara određene teškoće i samim vjernicima.

Ima ih koji nastoje optužiti Crkvu da nije u povijesti vjerodostojni znak milosrdne Božje ljubavi koju Bog ima za sve ne isključujući nikoga i da ne živi svoje materinstvo milosti prema onoj svojoj djeci koja više trpe i potrebni su zbog same svoje moralne

situacije.

31. U stvari, Crkva je majka kršćana samo i onoliko koliko ostaje zaručnica djevica Kristova, odnosno vjerna njegovoj riječi i njegovoj zapovijedi: ljubav Crkve prema dušama može se shvatiti samo kao plod i znak njezine ljubavi prema Kristu, svome zaručniku i Gospodinu.

Nepripuštanje rastavljenih-ponovno oženjenih sakramentima ne znači uopće neko kažnjavanje nego samo ljubav koja želi ostati nepatvorena, jer je neraskidivo vezana uz istinu.

Crkva ne može zavaravati rastavljene-ponovno oženjene odnoseći se prema njima kao da se ne nalaže u stvarnoj situaciji moralnog nereda.

K tome, milosrdno držanje Crkve baš zbog njezine vjernosti Kristu mora ostati u granicama ovlasti koje je od njega primila.

32. Isto tako Crkva ne može zavaravati vjernike i izdati svoje poslanje evangeliziranja i spašavanja: pastoralnom praksom, koja bi izjednačavala u sakramentalnim slavlјima legitimne supružnike s rastavljenima-ponovno oženjenima, mnogi više ne bi razumjeli razlog zbog čega je rastava zlo, pa bi se na taj način situacija krštenika koji je dobio rastavu i sklopio novi civilni brak počela smatrati prihvatljivom i dopustivom. Kada bi se Crkva u sakramentalnim slavlјima odnosila prema rastavljenima kao prema svim drugima, da li bi se moglo reći da ona još uvijek uzima ozbilјno Gospodinovu zapovijed o narazrešivom braku?

33. Crkva trpi isto tako i više nego li vlastita njezina djeca koja žive u neregularnim situacijama: pouzda se da će ova patnja svih, dok čuva jasan put zacrtan Evandjelјem, postati duhovna snaga sposobna podržati ostalu braću u vjeri u kriznim situacijama da ne popuste iskušenju te da traže rastavu i da se ponovno vjenčaju.

I na taj način pastoralno djelovanje Crkve vjerno Evandjelјu i odgovorno prihvaćeno od svih kršćana, a posebice složno zastupano od svećenika može svakako pomoći onima koji slobodna srca traže istinu, da prepoznaju u stavu Crkve svjetlo i odvažno svjedočanstvo njezine nepodijeljene ljubavi za Krista i za kršćane.

T r e ć i d i o

OSTALE NEREGULARNE I TEŠKE BRAČNE SITUACIJE

34. Današnji pastoral Crkve ne suočava se samo s pojavom rastavljenih-ponovno oženjenih nego i s mnogim drugim bračnim situacijama koje nisu oblikovane uredno i legitimno ili koje, u svakom slučaju postavljaju posebne moralne i religiozne probleme.

I u odnosu na takve situacije života, koje su medjusobno znatno različite, Crkva živi i izražava nerazdvojivo svoju vjernost prema Kristu i svoje služenje ljudima i to pastoralom koji je odvažan u prokazivanju i odbacivanju moralnog nereda takvih situacija, koji je spreman priznati eventualne djelomično pozitivne njihove aspekte, koji je širokogrudan u podržavanju učinjenih napora makar su necjeloviti, neumoran u pozivanju na prihvaćanje evandjeoskih zahtjeva.

1.- Suložnici.

35. Pojava da osobe žive zajedno kao muž i žena, a da njihova veza nije ni religiozno ni civilno javno priznata, sve se više posvuda širi, a osobito u velikim gradovima.

U temelju ovakvih suživljenja su različite situacije i motivacije: od društvenih i pravnih, da im je konkretno nemoguće regulirati svoju situaciju do onih radikalnijih povezanih s tzv. novom kulturom koja zbog različitih razloga, među kojima spominjemo pretjerani individualizam, nastoji odbiti brak kao javnu instituciju.

36. Crkvena zajednica ne može ostati ravnodušna i nedjelatna pred ovako teškom pojavom koju često karakterizira duhovno siromaštvo, površnost ili pak duh osporavanja i pobune.

Još jedamput, bez prosudjivanja nutrine njihove savjesti, krćani su pozvani da se takvima približe, da ih, s osjećajem obzirnosti i poštivanja, nastoje prosvjetliti i evangelizirati, da im dadu svjedočanstvo za istinu i ljubav.

Uvidjavni i razboriti razgovor može pomoći da se točnije doznaju istinski razlozi koji su doveli do takvog suživota: na taj će način krććani - bar u nekim slučajevima - moći djelotvornije doprinijeti da ove osobe započnu nadvladavati nadošle poteškoće utirući ime put reguliranju svoga stanja.

Jasno je da osobe u takvoj bračnoj situaciji ne mogu primati sakramente; naime, nedostaje im ono temeljno "obraćenje", koje je potrebno za postizavanje Gospodinove milosti.

2.- Katolici samo civilno vjenćani.

37. Druga situacija koja se sve više širi je situacija katolika koji se samo civilno vjenćavaju.

Takva je situacija neprihvatljiva Crkvi koja naućava da je za katolike valjan jedino brak koji je sakramentalan i koji ih pred Gospodinom ćini mućem i ćenom i za ćije valjano sklapanje je obavezna "kanonska forma". Naime, budući da ih krst ćini ćivim ućovima Krista i njegovog Tijela - Crkve, osposobljava i obavezuje krććane da slave i ćive svoju braćnu ljubav " u Gospodinu".

38. I o ovakvoj svojoj djeci Crkva treba voditi brigu.

Svećenik, sam neposredno ili preko rodbine i prijatelja, mora moći naćin, pun poštovanja i bratski, da doćje s njima u doticaj i da s njima zapoćne razgovor koji će donijeti na vidjelo konkretne motive zbog kojih su ti krććenici izabrali civilni brak, a odbili religiozni.

Motivi mogu biti jako različiti kao što su na pr. gubitak vjere, neshvaćanje religioznog znaćenja braka, kritike na konkordatski brak, utjecaj laićkog ili bezvjerskog ambijenta u kojem ćive.

Pri zapoćinjanju dijaloga s katolicima samo civilno vjenćanima moći će se uvidjeti da je njihova situacija ipak različita od situacije onih koji jednostavno zajedno ćive i to zbog njihove odluke da stvore jedan odredćeni naćin ćivota i da za nj traće javno priznanje sa strane drćžave.

Navjestiteljska djelatnost Crkve ići će za tim da takvi katolici ponovno shvate znaćenje i nućnost da opredjeljenja ćivota budu u suglasju s krsnom milosti i odgovornosti. Tako će moći otkriti, poćeljati i postići dar nove Kristove ljubavi prema Crkvi po sakramentalnom slavlju braka.

39. U slučajevima kada katolici samo civilno vjenćani traće da se njihova situacija "uredi" potrebna je posebna pastoralna razboritost. S jedne strane, ne će se postupati samo da se ta stvar riješi, ili na neki ćinovnićki naćin kao da se radi samo o nekom "sredjivanju"

nenormalne situacije, ali, s druge strane, treba vidjeti motive izražene želje uspoređujući je s prijašnjom odlukom koja je bila u suprotnosti s crkvenim zakonom.

Za slavljenje religioznog braka trebat će biti utvrđeno da su se takvi iskreno pokajali i da su spremni ući u srdačno zajedništvo s Crkvom, a potrebno je tražiti i posebnu pripravu i sa stajališta kršćanske kateheze o braku.

40. Delikatniji je slučaj kad jedna katolička osoba samo civilno vjenčana, odvojena od "supruga" i u očekivanju rastave, traži samo crkveno sklapanje braka s trećom osobom, koja je kanonski slobodnog stanja.

Iako je takva osoba pred Crkvom "Slobodnog stanja" /jer ju civilno vjenčanje nije vezalo valjanim brakom zbog pomanjkanja "kanonske forme"/, pa zato ostaje neokrnjeno njezino temeljno pravo na valjani brak, ipak je nemoguće prijeći preko činjenice da je ta osoba civilnim vjenčanjem izrazila određeno opredjeljenje za jednu drugu osobu s kojom je za tim, možda, godinama, živjela i čak imala djecu.

Crkva treba postupiti s velikom uravnoteženošću i zbog pravičnosti prema svim osobama kojih se ta situacija tiče i jer kriza civilne "bračne" situacije navodi na razmišljanje o bračnom ponašanju osobe koja sada traži novi crkveni brak kao i još više zbog toga jer Crkva, koja je uvijek branila stabilnost institucije braka, ne može riskirati da podržava mimo svih namjera, "umnažanje" bračnih iskustava uz opasnost da bude povod neke vrste "probnih brakova".

Zbog tih motiva redovito se ne može dopustiti samo crkveno vjenčanje s trećom osobom sve dok se pitanje prethodnog civilnog braka nije riješilo propisanim pravorijekom rastave koji je uzeo u obzir sve nerješene sporove između svih zainteresiranih stranaka.

U svakom slučaju neka se dušobrižnik obrati mjesnom ordinariju.

41. Nije moguće pripustiti sakramentima Pokore i Euharistijskoj pričesti katolike samo civilno vjenčane sve dok ustraju u takvoj situaciji. Sakramenti pretpostavljaju život koji hoće i koji je stvarno vjeran zahtjevima krsta i to tim više jer su sakramenti spomen i produženje krsta.

3.- Razdvojeni /"Rastavljeni" od stola i postelje/.

42. Brak je od Stvoritelja ustanovljen kao zajedništvo ljubavi i života da traje čitavog života: kao takav je i doživljavan i izabran od supružnika u njihovom potpunom međusobnom darivanju /usp. Pavao VI, Enciklika "Humanae vitae", br. 9/. A za kršćane je brak znak i djelatna prisutnost svojevrsnog i neprekidnog zajedništva Isusovog sa svojom zaručnicom Crkvom.

Ali u konkretnom životu bračnih drugova može doći do takvih situacija obostranog nerazumijevanja, nemogućnosti ili nedostatnosti međuosobnog odnosa s negativnim posljedicama za bračnu ravnotežu i za odgoj djece, da "rastava" postane legitimna. Sv. Pismo je priznaje kao moguću, premda jasno tvrdi da se nikako ne kida bračni vez, pa ne daje ni pravo na novu ženidbu /usp. 1 Kor 7,10/. Na toj je liniji i crkvena disciplina /usp. CIC, cann. 1128-1132/.

Razdvojenje je zadnji lijek i prije nego li supruzi za njim posegnu treba moliti, dugo razmišljati i pitati savjet ne samo svećenika nego i osobe osjetljive i vješte u problemima bračnih drugova i obitelji.

43. Kada u mjesnoj kršćanskoj zajednici postoji koja "rastavljena" osoba, vjernici, počevši od svećenika i drugih tankočutnih bračnih drugova, neka ne otežavaju muku njezine osamljenosti: makar bila opravdana, "rastava" je uvijek, barem u određenoj mjeri, bračni lom. Neka vjernici radije podržavaju "rastavljenu" osobu, osobito ako je nedužna, u njezinoj muci i osamljenosti i neka je s ljubavlju i razboritošću pozivaju na sudjelovanje u životu zajednice: bit će joj tako lakše nadići ne baš rijetko iskušenje povlačenja od svega i svih i uvlačenje u se.

44. U pastoralnom ophodjenju s "rastavljenima" je delikatan i značajan čas kada su ovi u većem iskušenju da svoju osamljenost riješe rastavom i sklapanjem civilnog braka: često će samo srdačna solidarnost protkana razumijevanjem, konkretnom potporom, iskrenim poštivanjem održane vjernosti usred poteškoća, moći učinkovito podržati "rastavljene" osobe.

45. Da bi mogli primiti sakramente, "rastavljeni" su, osim ispunjavanja općih dužnosti kršćanskog života, pozvani da zadrže živ zahtjev za praštanjem koje je vlastito ljubavi i da su iskreno raspoloživi da se pitaju - pa da onda i dosljedno rade - o shodnosti ponovnog započinjanja bračnog života.

4.- Rastavljeni - neoženjeni.

46. Mogli bismo, koliko je moguće, razlikovati dvojaki slučaj: slučaj bračnog druga kojemu je civilna rastava nametnuta, i slučaj kada sam traži i postizava rastavu, a da ipak nije sklopio novi civilni brak.

Bračni drug koji želi ostati vjeran Kristu i Evanđelju mora se usprotiviti traženju rastave: samo u vrlo teškim slučajevima može pristati da mu rastava bude nametnuta, a da pri tom bude jasno da je to za njega zapravo "rastava od stola i postelje" koja ne kiđa bračni vez.

47. Rastavljena osoba, kojoj je rastava nametnuta, zaslužuje puno poštovanje i može računati na iskrenu solidarnost braće po vjeri uz uvjet da održava bračnu vjernost, da se zauzima za odgoj djece i da ispunja razne odgovornosti kršćanskog života.

Činjenica da je ta osoba prisilno ostala sama i da se nije dala uključiti u novi civilni brak, može postati dragocjeno svjedočanstvo Božje apsolutno vjerne ljubavi koja se daje po milosti sakramenta braka: njezin vedri i junački život može podržati i biti od pomoći onoj braći u vjeri koji su u iskušenju da povrijede bračni vez.

U ovakvom slučaju nema posebnih problema za pripuštanje sakramentima: jednostavno podnijeti nametnutu rastavu nije grijeh nego je dapače nasilje i poniženje koje sa strane Crkve čini potrebnijim svjedočanstvo njezine ljubavi i pomoći prema toj njezinoj djeci.

48. Bračni drug koji je tražio i dobio rastavu, a da ipak nakon toga nije sklopio novi civilni brak mogao bi od kršćana primiti pomoć, koja će biti obzirna ali pomiljiva, bilo u vidu ponovnog uspostavljanja bračnog života bilo u vidu svlađavanja iskušenja da sklopi novi civilni brak: u svakom slučaju, u vidu podrške njegovog kršćanskog života.

Onom bračnom drugu koji je tražio rastavu, pa iako se nije kasnije civilno vjenčao po sebi je nemoguće primiti sakramente, osim ako se iskreno kaje i ako konkretno nadoknađuje počinjeno zlo.

Posebice, da bi mogao primiti sakramenat Pomirenja važno je da takav rastavljeni bračni drug dadne svećeniku do znanja da se smatra zaista pred Bogom vezan bračnim vezom, iako je dobio civilnu rastavu, i da sada već odvojeno živi zbog moralno valjanih razloga, napose zbog neprikladnosti pa i nemogućnosti da se vrati bračnom suživotu.

Č e t v r t i d i o

PASTORALNI PROBLEM DJECE

49. U okviru pastorala obitelji rastavljenih, neregularnih ili teških situacija često se postavlja i problem djece.

Djeca su bez sumnje sasvim nedužna s obzirom na eventualnu krivnju svojih roditelja. Zato imaju pravo da rastu u takvom afektivnom ozračju gdje će biti ne samo izbjegnuti razlozi nelagodnosti i uznemiravanja zbog neregularne ili teške bračne situacije roditelja nego gdje će biti pripravljeni i potpomognuti da u dužno vrijeme i na dužan način upoznaju i kršćanski podnesu tu situaciju.

50. Djeca imaju pravo na onaj ljudski i kršćanski odgoj za koji su roditelji prije svih odgovorni bez obzira na svoju uređenu ili neregularnu bračnu situaciju: i to ne samo zbog veze tijela i krvi nego i, ako su kršćani, zbog povezanosti u vjeri.

I zbog svog iskustva takvi roditelji nerijetko izrazitije i bolje osjećaju odgovornost za odgoj djece.

51. Tijekom odgoja za vjernike se postavlja pitanje davanja Sakramenata takvoj djeci. Nekada sami roditelji traže za njih krštenje, pričest ili potvrdu. To traženje može se pokazati i postati trenutak milosti ne samo za djecu nego i za iste roditelje koji su ponukani da razmisle o svom životu u svjetlu Evandjelja. Zato svećenik i kršćanska zajednica trebaju posvetiti posebnu pažnju takvim časovima obiteljskog života.

52. Na posebni način, krštenje, kao prvi i temeljni sakramenat vjere, moći će biti slavljen još dok su djeca nesposobna za osobni sud i izbor, u vjeri Crkve koja može živjeti i u njihovim roditeljima: zbog toga, usprkos situaciji rastave i nove ženidbe, roditelji - oboje ili u nekim slučajevima bar jedan od njih - mogu i trebaju garantirati da će njihova djeca biti zaista kršćanski odgojena.

U slučaju sumnje ili nesigurnosti da roditelji mogu ili hoće tako odgojiti svoju djecu, krsni pastoral treba obnoviti ulogu "kumova" kao pravu i istinsku "službu katehiziranja", a što postaje sve važnije i na neki način nužno u društvu koje se sekularizira i gdje postoje mnogobrojne neregularne bračne situacije.

Ukoliko su, dakle, roditelji sporazumni, brigu za kršćanski odgoj djeteta može, u posebnim slučajevima, preuzeti kum ili neki bliži rođak ili pak neka kvalificirana osoba kršćanske zajednice.

53. Ako krštenje traže roditelji koji samo žive zajedno ili su samo civilno vjenčani, a kojima ništa ne priječi da "urede" svoje stanje ili da se i crkveno vjenčaju, svećenik ne smije propustiti tako važnu priliku da ih evangelizira. Pokazat će im protivurječnost između njihovog traženja krštenja za svoje dijete i njihovog stanja koje je odbijanje da se živi bračna ljubav kako dolikuje krštenima, pa je ujedno odbijanje samog krsta koji utemeljuje bračnu ljubav i iziskuje sakramenat braka; svećenik će ih pozvati da, koliko je moguće, urede svoj položaj prije nego što se pristupi krštenju njihovog djeteta, garantirajući kršćanski odgoj.

54. Pri traženju potvrde ili euharistijske pričesti pastoralno prosudjivanje i odlučivanje morat će uzeti u obzir ne samo religioznu i vjersku situaciju i raspoloživost roditelja nego i rastuću osobnost djece, njihovo postupno sazrijevanje u spoznaji i prihvaćanju kršćanske vjere, a to osobito ako su djeca uključena u žive i nosive kršćanske zajednice.

55. I na koncu, ne možemo zaboraviti da i djeca mogu pridonijeti duhovnom dobru roditelja /usp. Gaudium et spes, br. 48/. U tom smislu i djeca mogu postati sredstva kojima se služi Božja Providnost da bi pomogla roditelje na njihovom putu obraćenja Kristu. Premda djeca trebaju uvijek biti obazriva prema životnoj situaciji svojih roditelja, ipak ponekad mogu, pa makar i tihim svjedočanstvom svog kršćanskog vladanja, njima biti od pomoći da se uredi njihova bračna situacija.

Z a k l j u č a k

OBNOVITI BRAČNI PASTORAL

56. Pastoral rastavljenih-ponovno oženjenih i onih koji žive u neregularnim ili teškim bračnim situacijama osobiti je dio šire skrbi na koju je pozvana Crkva gledom na one koji se spremaju za brak ili u njemu žive, a to s prvotnim ciljem da odlučnije zahvati e da bi, koliko je moguće, preduhitрила bračne lomove i ostale neregularne situacije i da bi potpomogla bračne drugove u kriznim časovima.

57. Kršćanska je zajednica pozvana da obnovi svijest o neophodnoj potrebi primjerenog predbračnog pastoralu osobito u sadašnjem društvenom i kulturalnom kontekstu.

Otuda, u poučljivosti Božjoj riječi i vjernosti najdubljim čovjekovim traženjima, odgovornost je Crkve, - a u njoj posebice kršćanskih bračnih drugova i obitelji - da se obraćaju mladima, pa da se ovi odgajaju u ljubavi po autentičnoj kršćanskoj viziji, da otkrivaju i žive radosno i odgovorno dragocjeno i često odlučno razdoblje zaruka, da izbjegavaju preuranjene brakove, da budu prosvijetljeni i zreli u odabiranju bračnog druga, da slave sakrament braka nakon pripreme koja će im omogućiti oživljavanje i razvoj vjere svjesne milosti i odgovornosti ženidbe " u Gospodinu" /usp. 1 Kor 7,39/.

58. U pripremanju i podržavanju braka kršćani su pozvani u zajedništvu s onima koji iskreno vjeruju u temeljne vrednote osobe i društva, na istinsku šolitičku zauzetost koja je usmjerena da potiče civilno odgovorne na svim razinama i da s njima suradjuje na širokom i produbljenom odgojnom, moralnom, društvenom i političkom djelu u korist obitelji, prije i poslije braka, te se na taj način smanje, koliko je moguće, mnogovrsni razlozi poteškoća, nelagodnosti i nesklada među supruzima.

59. Posebice je važno i dragocjeno biti bliz bračnim drugovima koji su u poteškoćama ili u krizi: razumijevanje puno čovječnosti i ljubavi, iako neodvojivo od ljubavi prema istini, kao i konkretna pomoć u obliku koji traži situacija, mogu mnogo koristiti nadvladavanju krize i ponovnom postizavanju zrelijeg zajedništva bračne ljubavi.

U tom smislu treba istaknuti djelovanje obiteljskih Savjetnika kršćanskog nadahnuća: zauzimanje za očuvanje i promicanje skladnijeg i cjelovitijeg bračnog života u sadašnjoj je situaciji jedan od povlaštenih stremljenja autentičnog Savjetovališta koji želi imati tipično psihološke i socijalne ciljeve.

60. Pred sve većim brojem poteškoća i kriza brakova i razjedinjenih obitelji, Crkva je pozvana da neumorno naviješta Evandjelje nerazrešive i vjerne bračne ljubavi i da nudi milost Duha koji obnavlja otvrdnula srca kao i da potiče svu svoju djecu na uvjerljivije i širokogrudnije svjedočanstvo za usređujuću vrednotu vjernosti koja je svojstvena autentičnoj ljubavi i to ljubavi supružnika kao i ljubavi onih koji su pozvani na djevičanstvo radi Kraljevstva /usp. Ivan Pavao II, Pismo svim svećenicima Crkve, 8. IV. 1979., br. 8-9/; jer i jedni i drugi, prema vlastitom daru, živi su svjedoci vjernosti Gospodina Isusa prema Crkvi i svijetu.

Originalni tekst objavljen je u "L'Osservatore Romano", 28. IV. 1979. str. 6-7, a hrvatski je prijevod pripremilo Tajništvo BKJ, Zagreb i preporučilo svim Ordinarijatima, da ga objave u svojim Sl. Vjesnicima kao poticaj na studij svećenika o problematici koja je unutra obrađena.

Objavljujući taj tekst i u našem Sl. Vjesniku ne možemo a da posebno ne preporučimo svim svećenicima, da marljivo prouče sve ono, što je u ovome izneseno, i što će se još u vezi s ovim Dokumentom napisati i u našem katoličkom crkvenom tisku!

X X X X X X X X X X X

Koristimo slobodan prostor i preporučujemo:

U izdanju "Jukić", u Sarajevo, N. Pozderca izlazi u toku prosinca knjiga pod naslovom:

IVANOVO EVANDJELJE

1/ Ivanovo Evandjelje, s grčkog izvornika preveo Tomislav Ladan, književnik iz Zagreba,

2/ Likovna interpretacija - šestnaest slika u boji - Zlatko Keser, akademski slikar iz Zagreba,

3/ Povijesno-teološki komentar - Vlč. Vjeko-Božo Jarak.

Knjiga se pojavljuje u reprezentativnom formatu 20,5 x 28 cm. Tvrdi uvez. Cijena će biti pojedinom primjerku 300,00 N.D.

Naručbe prima: Franjevački samostan Sv. Ante,

N. Pozderca 6, pp. 152.

71001 SARAJEVO.

Uz naručbu više od deset primjeraka, daje se rabat od 10%

IV.- OKRUŽNICE BISKUPSKOGA ORDINARIJATA MOSTAR:

Broj: 671/1979.

DAN ZA MIGRANTE - ISELJENIČKI DAN

Ove godine proslavit će se u nedjelju, dne 30. prosinca. Vijeće Biskupske Konferencije za hrvatsku migraciju i ove je godine dostavilo na vrijeme prigodni vrlo uspjeti plakat s fotografijom Sv. Oca Ivana-Pavla II; te poslanicu naših Biskupa za taj dan i upute samoga Ravnatelja preko kancelarije Ordinarijata. Uz ovaj broj Vjesnika Biskupije dostavljamo svakom župskom uredu taj materijal i pozivamo sve naše župnike da se dobro sprema na proslavu toga dana u svojim župama. Poslani materijali ne isključuju već potpomažu vlastitu inicijativu mjesnog župnika i drugih svećenika u proslavi toga dana.

Mostar, dne 7. prosinca 1979.

+ P e t a r, biskup

Broj: 672/1979.

S V J E T S K I D A N M I R A
/ 1. siječnja 1980. godine/

Generalno Tajništvo Biskupske Konferencije dne 28. rujna 1979. svojim raspisom br. 315/BK - 1979. dostavilo nam je najavu teme za slijedeći DAN MIRA - 1. siječnja 1980, što ovdje u cijelosti prenosimo. Ukoliko pak dobijemo i posebnu poruku Sv. Oca za taj dan prije otpreme župskim uredima ovoga broja Sl. Vj. Biskupije, dostavit ćemo svim župnicima. U protivnom slučaju, nadamo se da će je župnici moći pročitati ili barem čuti preko radio-valova ili na koji drugi način te moći iskoristiti za proslavu toga dana u svojim župama.

SAOPĆENJE ZA TISAK:

Njegova Svetost Ivan Pavao II. izabrao je za XIII. Svjetski dan mira / 1.I. 1980./ temu:

"I S T I N A - S N A G A M I R A"

Taj izbor polazi od konstatacije da je danas previše suvremenih stavova protivno miru upravo zato što su protivni istini.

Previše je često laž prisutna na mnogim područjima osobnog i kolektivnog života. Ona sa sobom ponosi nepovjerenje i sumnju među drugovima i sudionicima. Pred sumnjom uzmiče povjerenje čovjeka prema čovjeku i naroda prema narodu. Grupe, blokovi i nacije povlače se u sebe kao i tolika zatvorena društva. Sumnja, proizašla iz laži, stvara strah i odbojnost prema dijalogu i otežava svaku suradnju.

Potreba za istinitošću, što je osjećaju mnogi naši suvremenici, a naročito mladi, može se lako, zbog pomanjkanja pravih stavova i odnosa, pretvoriti u cinizam i nesnošljivo osporavanje.

Unositi istinu u međusobne odnose, radilo se tu o društvenim, međunarodnim, političkim ili ekonomskim odnosima, znači raditi za mir. Bez istine mir će uvijek biti krhak i ranjiv.

Kad govorimo o istini i istinitosti, ne mislimo samo na subjektivnu iskrenost ljudi dobre volje kao nosilaca mira, nego se to odnosi i na objektivnu strukturu stvari, dakle na samu prirodu mira. Istina razlikuje pravi mir od njegovih krivotvorina. "Mir na zemlji može se zasnivati i afirmirati samo na potpunom poštivanju reda što ga je Bog uspostavio" /Ivan XXIII, Pacem in terris, br. 1/. Trajan može biti samo onaj mir koji je u pravu, tj. koji je u skladu s naravi čovjeka i stvari i koji se ne protivi općem dobru.

Mir se konačno zasniva na istini o čovjeku. On će biti pravi i trajni mir samo ako je zaista ljudski. Zasnivati mir na toj istini znači pomoći čovjeku da se oslobodi svojih sadašnjih otudjenja pozivajući ga da ponovno bude subjekt a ne samo objekt svojih vlastitih ostvarenja, to znači pretpostaviti etiku tehnici, osobu stvarima i duh materiji /usp. Ivan Pavao II, Redemptor hominis, br. 15-16/.

Istina je snaga mira, jer se po njoj vraćamo objektivnim zahtjevima moralnog reda, društvene pravde i ljubavi, primatu kategorije "biti" nad kategorijom "imati" /usp. ibidem, br. 15-16/.

x x x

Mostar, dne 7. prosinca 1979.

+ P e t a r, biskup

Broj: 673/1979.

POST I NEMRSA U 1980. GODINI

Prema Apostolskoj Konstituciji "Poenitemini" od 17.II. 1966.

- a/ ZAKON POSTA /jedanput na dan do sita jesti/ i NEMRSA /uzdržavanje od mesa/ obavezuje samo na ČISTU SRIJEDU i SVETI/VELIKI/PETAK;
- b/ ZAKON SAMO NEMRSA obavezuje na sve ostale petke u godini, osim ako u petak padne zapovjedani blagdan.

Na temelju ovlasti koje su podijeljene Biskupskim Konferencijama spomenutom Ap. Konstitucijom, naši su Biskupi na saboru BKJ u studenom 1969. godine odredili, da pojedini vjernici mogu u PETKE IZVAN KORIZME mjesto NEMRSA /uzdržavanje od mesa/ odabrati koje drugo djelo pokore, kao što su uzdržavanje od alkoholnih pića ili pušenja, kakvo karitativno djelo, milostinja u korist crkve i siromaha.

Ovo ne vrijedi za petke u KORIZMI, kad ostaje obveza nemrsa, nego ta ovlast vrijedi samo za petke izvan korizme.

I ovi nekorizmeni petci - treba to vjernicima dobro i češće protumačiti - ostaju i nadalje dani pokore, samo pokora očitovana uzdržavanjem od mesa može se zamijeniti nekim drugim pokorničkim djelom.

Za svećenike ostaje i dalje dužnost, da obdržavaju nemrs i u petke izvan korizme, kad su kod kuće i nemaju gostiju.

Redovnici i redovnice neka se u tome pridržavaju odredaba svojih viših redovničkih poglavara.

Ostaje i nadalje na snazi dijecezanska dispensa, ako se i u korizmi negdje u petak slavi kakva, pa i samo lokalna svetkovina, cum concursu populi i sa pučkom Misom, zakon nemrsa prestaje.

Mostar, dne 7. prosinca 1979.

+ P e t a r, biskup

Broj: 674/1979.

VRIJEME KORIZMENE SV. ISPOVIJEDI I
USKRSNE SVETE PRIČESTI

Traje u našim biskupijama u Hercegovini kao i do sada, t.j. od prve nedjelje Korizme pa do blagdana Presv. Trojstva uključivo.

Po dopuštenju sv. Kongregacije za Evangelizaciju Naroda dosadašnja dozvola da radnici koji već prije Korizme odlaze na vanjske radove i vraćaju se kućama pred Božić, mogu udovoljiti dužnosti sv. ispovijedi i sv. pričesti počevši od prve nedjelje Adventa pa do svetkovine Spomena krštenja Isusova uključivo, protegnuta je dozvolom iste Kongregacije na sve vjernike u našim biskupijama bez razlike.

Mostar, dne 7. prosinca 1979.

+ P e t a r, biskup

Broj: 675/1979.

CALENDARIUM MISSARUM PRO IUVENTUTE
ET FAMILIA CHRISTIANA

Raspored subotnjih sv. Misa za našu mladež i kršćanske obitelji u našim biskupijama u 1980. godini.:

SIJEČANJ: 5. Biskupija, 12. Ravno i Trebinje, 19. Trebimlja i Neum, 26. Donji Gradac i Hutovo;

VELJAČA: 2. Donje Hrasno i Stolac, 9. Rotimlja i Stjepan Krst, 16. Aladinići-Dubrave, Prenj i Domanovići, 23. Dračevo i Celjevo.

OŽUJAK: 1. Mostar i Čapljina / u Mostar uključena je i župa Nevesinje, koja se poslužuje iz Mostara/, 8. Potoci i Blagaj, 15. Gabela i Gabela-Polje, 22. Drežnica i Jablanica, 29. Konjic /uključena je i župa Glavatičevo!//;

TRAVANJ: 12. Kruševo, 19. Čitluk, 26. Medjugorje;

SVIBANJ: 3. Gradina, 10. Ploče, 17. Čerin, 24. Gradnići, 31. Veljaci;

LIPANJ: 7. Humac, 14. Vitina, 21. Šipovača-Vojnići i Klobuk, 28. Studenci;

SRPANJ: 5. Drinovci, 12. Grljevići, 19. Ružići, 26. Tihaljina;

KOLOVOZ: 2. Široki Brijeg, 9. Ledinac i Raskrižje, 16. Rasno, 23. Buhovo;

RUJAN: 6. Polog k/Mostara, 13. Jare k/Mostara, 20. Ljuti Dolac, 27. Kočerin i Izbično;

LISTOPAD: 4. Posuški Gradac i Rakitno, 11. Posušje, 18. Vir i Hercegovački Vinjani, 25. Vir i Sutina;

STUDENI: 1. Duvno, 8. Roško Polje, 15. Šujica, 22. Bukovica, 29. Seonica;

PROSINAC: 6. Prisoje, 13. Grabovica, 20. Rašeljke, 27. Vinica.

Pozivamo župnike, da odmah po primitku svoga Direktorija za 1980. godinu zabilježe svoj dan u Direktorij, kako na to ne bi zaboravili. Također ih pozivamo, da u nedjelju prije svojeg dana obavijeste s oltara svoje vjernike, da će se u nerednu subotu služiti sv. Misa za mladež i kršćanske obitelji, i neka ih pozovu da u toj Misi sudjeluju u što većem broju, te neka se na te nakane mole i u svojim zajedničkim obiteljskim molitvama.

Mostar, dne 7. prosinca 1979.

+ P e t a r, biskup

POVIŠENJE MISNIH STIPENDIJA I NEKIH DRUGIH PRISTOJBI.

BISKUPSKI ORDINARIJAT MOSTAR
Broj: 620/1979.

P.N.

SVIM ŽUPSKIM UREDIMA U BISKUPIJI

Biskupi vrhbosanske crkvene pokrajine na svom sastanku u Sarajevu dne 31. listopada t.g. zaključili su, da se i u našim biskupijama usklade misne stipendije i neke druge takse prema stanju u drugim biskupijama, pa su odlučili slijedeće:

- 1/ Stipendij za tihi, nevezanu Misu..... 100,00 ND
- 2/ Za vezanu Misu na dan i sat /fiksnu/..... 120,00 ND
- 3/ Za pjevanu Misu..... 200,00 ND

Od toga: celebrantu 150,00ND, a 50,00 crkvi i orguljašu /sviraču/ i pjevačima prema Napomeni br. 4/.

4/ Sprovod s jednim svećenikom..... 300,00 ND
/Ako sprovod mjesto župnika vodi drugi svećenik,
onda župniku 100,00, a voditelju 200,00 ND/.

5/ Ostale takse /za vjenčanje, župske i biskupijske kancelarije, ženidb. suda.../ ostaju za sada kao i ranije, usp. dijecezanski taksovník br. 955/74, 19.X. 1974.

6/ Ovo povišenje stupa na snagu u našim biskupijama Hercegovine dne 1. prosinca 1979. godine.

N a p o m e n e:

- 1.- Po kan. 831. CIC svaki je svećenik dužan ex iustitia držati se označenih iznosa u dijecezanskom taksovníku.
- 2.- Fiksirana Misa uzima se u smislu tumačenja, koje je izloženo u dijecezanskom taksovníku, 23.VI. 1967.
- 3.- Ne smatra se pjevanom Misom, ako svećenik-celebrant ne pjeva predslavlje, a pjevač/i/: Gospodine, smiluj se, Svet,... Jaganjče Božji...
- 4.- Kod pjevanje Mise glavnom celebrantu pripada 150,00ND, a ako cijela crkva sudjeluje u pjevanju ili koncelebranti pjevaju bez sviranja, onda pripada crkvi 50,00 ND, a ako pak sudjeluje orguljaš /svirač/ i pjevač /i/, onda crkvi 25,00 ND, orguljašu /pjevačima/ 25,00 ND.
- 5.- Kod pjevanje koncelebrirane Mise samo glavni celebrant uzima stipendij pjevanje Mise, a koncelebranti stipendij tihe Mise.
- 6.- Nitko ne smije siliti ili bilo na koji način nagovarati vjernike, kad traže zađušnice ili godišnjice za mrtve, da naruče pjevanu Misu, ako oni žele tihu sv. Misu.
- 7.- Siromasima je sprovod besplatan. Nikome se ne smije uskratiti sprovod radi toga jer ne može platiti.
- 8.- Župnici su dužni do 31.XII. 1979. predati višak manualnih intencija sa dosadašnjim stipendijem.

Mostar, dne 15. studenoga 1979.

+ P e t a r, biskup

Broj: 676/1979.

KOLEKTA 6. SIJEČNJA - ZA MISIJE

U našim biskupijama Hercegovine odavno se skuplja dva puta za misije: na Svjetski dan za Misije i na blagdan Bogojavljenja. Zadnjih godina župnici u većini naših župa revnije skupljaju za misije na Svjetski dan Misija u listopadu, ali nekako zaostaje za tim ono skupljanje na blagdan Bogojavljenja. Na to nas opetovano upozorili na sjednicama Misijskog Vijeća, pa ovim i mi želimo

potsjetiti naše župnike da i ona kolekta od 6. siječnja ide za Misijske, i neka župnici to protumače vjernicima, pa će i oni radije davati, kad znadu točno nakanu na koju daju.

Ovom zgodom želimo preporučiti svim našim župnicima, posebno onima na području mrkanjsko-trebinjske biskupije i duvanjskog dekanata, da bi početkom godine nastojali skupiti neku posebnu sumu za naše misionare u Africi, pa to predati ili vlč. Don Andriji Iličiću ili Tajniku Biskupije, koji će to onda predati nacionalnom Direktoru PMD u našoj domovini, da on to otpremi našim misionarima. Dakako, ova kolekta za naše misionare neovisno se kupi bilo od blagdana Bogojavljenja ili Misijskog dana.

Naša kolekta i doprinos našim misionarima bit će znak naše pažnje i ljubavi prema njima u tudjem svijetu, da bi mogli ustrajati u svojim plemenitim nastojanjima. Toplo tu akciju preporučujemo!

Mostar, dne 7. prosinca 1979.

+ P e t a r, biskup

Broj: 677/1979.

PROMIJENJENI DATUM NEKIH KOLEKTA

Prema zaključku sabora Biskupske Konferencije odsada će se svake druge nedjelje u mjesecu rujnu skupljati i po našim župama jedna kolekta za uzdržavanje rkt. bogoslovskog fakulteta u Zagrebu. U tim novim okolnostima mijenjaju se dosadašnje kolekte od 15.VIII. /Velika Gospa/ i 8. prosinca /Bezgrešno Začće/, te se neće više skupljati u našim župama, a mjesto njih dolazi kolekta II. nedjelje mjeseca rujna za hrv. bogoslovski fakultet u Zagrebu, a za onu svrhu, na koju se kupila kolekta na 15.VIII. prenosi se na blagdan Bogojavljenja. Ova odredba stupa na snagu u našim biskupijama istom 1. siječnja 1980., prema tome za 1979. godinu župnici su dužni predati skupljenu kolektu u kancelariji Ordinarijata i 15.VIII. i 8.XII. 1979.

Mostar, dne 7. prosinca 1979.

+ P e t a r, biskup

V.- UZ PRVU GODIŠNJICU PONTIFIKATA PAPE IVANA PAVLA II.

Dne 14. listopada 1979. proslavili smo u Crkvi prvu obljetnicu pontifikata Pape Ivana-Pavla II. Tom prigodom u mostarskoj crkvi sv. Petra i Pavla služio je u 8 sati izjutra sv. Misu pomoćni Biskup-Koadjutor Mons. Pavao Žanić, i održao prigodnu propovijed o Papi i našem odnosu poštivanja i poslušnosti Sv. Ocu, kao Kristovom Namjesniku na zemlji. Budući da smo kasno saznali za taj PAPIN DAN, nije bilo moguće, da javimo svim župskim uredima. Stoga u ovom broju našeg Sl. Vj. kratko komemoriramo tu obljetnicu donoseći u glavnim izvatcima iz referata što ga je podnio prof. Dr. A. Kusić, prof. i rektor na bogosloviji u Splitu pod naslovom:

"LIČNOST IVANA PAVLA II - KAO INSPIRACIJA"

Ivan Pavao II. - čovjekoljubivi kršćanin

Njega je odgojila zemlja, u kojoj ima više od 14 tisuća crkava, u kojoj ima 76 biskupija, 35 biskupijskih komisija, 20 tisuća svećenika, 2 katolička sveučilišta, 500 samostana. U toj zemlji, Poljskoj, katoličkom otoku u vodama protestantskim i pravoslavnim, ateističkim i teističkim, socijalističkim i nesocijalističkim, razvijala se njegova katolička kritičnost, skupa s kršćanskom čovjekoljubivošću, u smjeru traženja i priznavanja istine - s koje god strane ona dolazila, od sumišljenika ili od idejnih protivnika. U toj zemlji, čije pučanstvo obilježava neumorna marljivost i duga kulturna tradicija, dobio je i Karol Wojtyła kondiciju za neumornost u radu, skupa s neustrašivošću glada za znanjem. Rezultati toga rada i toga glada predstavljeni su u pet knjiga i u više od 500 eseja i članaka, što ih je napisao prije nego je postao papa. Ivan Pavao II. nije pušač, povremeno popije malo vina, ne vodi mnogo računa o odijelu, rangi i položaju. Bio je odličan skijaš. Svake godine skijao je u visokim Tatrama, po najvišim vrhuncima Karpata. "O, kad bih mogao sada biti u planinama te poput vjetera prohujati prema dolini! To je nezaboravan osjećaj!" - rekao je, gledajući kroz prozor svoje kardinalske rezidencije, sugovorniku, koji ga je intervjuirao. Bio je pasionirani veslač na kajacima, po brzim plavinskim rijekama. Kad je god. 1958. bio imenovan za biskupa, nalazio se na kajak. natjecanju. Kad su ga pomoćnici primasa Wyszyńskog, poslije nekoliko sati traženja, doveli u Warszawu, Wyszyński mu je rekao: "Papa Vas je imenovao biskupom. Hoćete li prihvatiti imenovanje?" I Karol Wojtyła dodao je u njemu svojstvenoj vedrini: "Ali to valjda ne znači, da se moram odreći kajaka?" Kad je šatorovao, nosio je za služenje Mise mali putni oltar, a križ bi dao provizorno napraviti od dva, unakrsno povezana, kajakaška vesla. Ivan Pavao II voli glazbu. Posebno su mu drage skladbe Bacha i poljskog kompozitora Wieniawskoga, i pučke pjesme. Jedna gospodja iz New Hampshire danas se sjeća, kako je za vrijeme skijanja u Poljskoj, bila slomila nogu. Grupa skijaša, da bi napravila radost ozlijeđenoj gospodji, došla je zapjevati podoknicu. Gospodja je tek poslije saznala, da je gitarist bio biskup Wojtyła.

a/ Jednostavan čovjek

Čim je, poslije izbora za Papu, napravio prvi korak i raširio ruke, iz njegova impozantnog lika, iz koštunjavih, slavenskih crta lica zračila je jednostavnost oca, koji spontano, od srca k srcu, želi razgovarati sa svojom djecom. "Hvaljen Isus" - pozdravio je svojim gromkim baritonom mnoštvo na Trgu sv. Petra. "Vazda buđi!" - odgovorili su prisutni. "Ako se ne izrazim dobro na Vašem, našem talijanskom jeziku, morate me ispraviti!" - nastavio je. Pijesak se prolomio iz mase, koja je bila razdragana očinskom identifikacijom, koja je došla do izražaja kroz korekturu riječi "Vašem" riječju "našem". "On je dođuše stranac, ali on govori našim jezikom" - prokomentirala je njegov izbor za Papu jedna gospodja među mnoštvom na trgu sv. Petra. "Zašto stranac ne bi mogao biti papa?... Pa, konačno, i sv. Petar bio je stranac!" - prokomentirao je događaj jedan rimski taksist. Ivan Pavao II., snažan i hrabar, "čovjek s konstitucijom ragbijaša" - kako ga označuje jedan australski novinar, upravo zbog karakterološke jednostavnosti, nema kompleks stida zbog zaplakanosti. Svaki je pravi otac katkad mekan - do suza. "U Vaših sunarodnjaka vlada danas veliko veselje!" - rekao je jedan kardinal Wyszynskome. "Da!" - odgovorio je melankolično Wyszynski, "ali ono ne vlada u Wojtyły!" Novi Papa tri puta je zaplakao na dan izbora: u konklavu poslije izbora, na balkonu papinske rezidencije kod prvog nastupa i u otvorenoj limuzini, kad se navečer vozio u rimsku bolnicu Gemelli, da posjeti prijatelja, koji se tu liječio od srčanog infarkta. Papine suze međjutim nisu bile suze malodušna slabića, nego suze plemenita suosjećanja, koje je sposobno dignuti dušu, koja pati. Pred bolnicom Papa je rekao par riječi skupljenom mnoštvu, ali - zaboravio je podijeliti Apostolski blagoslov. Na to ga je onda podsjetio jedan prelat iz prigodne pratnje. Na licu Ivana Pavla II. pojavio se smiješak. U svojoj jednostavnosti, ljudski simpatično, dao je komentar: "Eto, i Papa najprije mora naučiti svoj zanat!" Samo plemeniti ljudi, bez sklonosti samoobožavanja, sposobni su našaliti se i na svoj račun. Jednostavnost čini ih sposobnima shvatiti načelo socijalne psihologije, po kojem "teško istini, koju izgovaraju usta, koja su nesposobna našaliti se s njom". U kontekstima socijalne psihologije: teško djeci, kojih se otac ne zna našaliti na svoj račun, teško društvenim grupacijama, čiji upravljači sebe shvaćaju odveć božanski! Tada se naime događaju društvene situacije, izražene u paradoksnim poklicima: "O, pravdo, koliko je nepravda napravljeno u tvoje ime!", "O, istino, koliko je laži napravljeno u tvoje ime!", "O, kršćanstvo, koliko je nekršćanskoga napravljeno u tvoje ime!", i t.d. Ivan Pavao II. to dobro zna, pa je sposoban našaliti se i na svoj račun, usporedivši eto vršenje svoje službe sa "zanatom".

Naše vrijeme nagrizaju sumnja i nesigurnost. Ljudi su postali sumnjičavi, nesigurni u životni smisao. Dugotrajna sumnja i nesigurnost vode u očaj. Otac se mora boriti protiv očaja svoje djece, mora ohrabriti svoju djecu, ulijevati u dušu svoje djece uvjerenje, da se zajedničkim snagama ipak može nešto učiniti. "Ja vas molim i zaklinjem u poniznosti i povjerenju: dopustite Kristu da progovori ljudima... Pomozite Papi, pomozite svima onima, koji hoće da služe Kristu, te s Kristovom snagom - čovjeku i čovječanstvu!" 7. - tim riječima obraća se Ivan Pavao II. čovječanstvu, da pomogne njemu i da pomogne samome sebi. Papina je želja da služi ljudima, a ne da njima gospodari. "Obraćam se na sve ljude: molite za mene! Pomozite mi da vam mogu služiti!" - rekao je na dan svog izbora za Papu na francuskom, engleskom, njemačkom, španjolskom, portugalskom, češkom, slovačkom i litvanskom jeziku.

Nitko to nije doživio kao govorničku sračunatu floskulu, nego kao posve nepatvoreni odraz nutrine jednoga čestitog i jednostavnog čovjeka. Slijedeći primjer svoga prethodnika Ivana Pavla I., kako bi potaknuo ljude da u međusobnom "služenju" potraže izlaz iz današnje sumnje i očaja, odrekao se i krunjenja tijarom. Tu je odluku popratio riječima: "Nije u skladu s našim vremenom ponovno uvoditi obred, koji je pa bilo i krivo - bio gledan kao simbol papinske svjetovne vlasti". Papa ne želi omalovažiti povijesna razdoblja, u kojima je Papa kao predstavnik "svete sile" Crkve moderirao - barem načelno - nasilničku silu raznih svjetovnih vladara.

Naše vrijeme jest vrijeme raznih oblika opasnog nadmetanja, konkurencije, borbe za položaj, lešinarskog karijerizma, velikodostojanstveničke težnje za gospodarenjem nad drugim ljudima. Ivan Pavao II., znajući za stravične posljedice takvih životnih usmjerenja, želi poput Krista prednjačiti jednostavnošću, biti kao i drugi ljudi. Ovo je bilo nedavno: u centrali jedne ciriške bolnice zazvonio je telefon. Činovnica je podigla slušalicu i čula je riječi: "Gdje, Papa!". Naviknuta na kojekakve telefonske upadice, odgovorila je: "Ako ste Vi Papa, ja sam kineska carica". Iskusna je činovnica znala, da velika gospoda ne upućuju telefonske pozive lično, nego da to čine njihovi namještenici. To je, naravno, znao i Ivan Pavao II., kad se te večeri htio preko telefona osobno uvjeriti o zdravstvenom stanju svog prijatelja, biskupa André-Marie Descura, vatikanskog šefa za tisak, koji je bio na liječenju u jednoj ciriškoj bolnici. Papa je osobno uzeo slušalicu i telefonirao, vjerojatno s nakanom, da učini prekid s diskriminacijskom usmjerenošću velikodostojanstveničkog protokola. Novinari su to nazvali... "Papinsko samoposluživanje". Prokomentirali su taj Papin gest riječima: "Značajan mlaz svjetla na ličnost Karola Wojtyła! I prigodna lekcija za sve 'pretpostavljene', da bi se mogli prigodice i odreći toga da budu 'posluživani'..."⁹

b/ Srdačan čovjek

Ivan Pavao II. jest čovjek srca. On voli ljude, on zna razgovarati kao otac s djecom - dajući ljudima ohrabrenje za konstruktivnu spontanost. Poput Krista on želi živjeti na radost drugima, svojim bližnjima. Kad se radi o ljubavi za bližnjega, on se ne boji izložiti opasnosti za svoj život. Student filologije na jagelonskom sveučilištu u Krakovu, odlučio se, za vrijeme nacističke okupacije, god. 1942. za studij teologije, i to u jednoj bogosloviji, koja je radila u ilegalnosti, - samo zato, da može u potpunosti raditi za svoje bližnje. Bio je aktivan glumac u Rapsodijskom kazalištu, u kojem su se prikazivale patriotske i antinacističke drame, u cilju razbudjivanja duha otpora u poljskom narodu. Iz ljubavi prema čovjeku, bližnjemu, bez obzira na nacionalnost i vjeru, aktivno je suradjivao u borbi protiv nacističkog nasilja. Jedan njegov školski kolega o tome izvještuje: "Karol je često stavljao svoj život na kocku. Izvlačio je iz geta židovske obitelji, brinuo se, da dobiju nove isprave i skrovišta. On je spasio mnoge, kojima je prijetilo istrebljenje"¹¹. I sada, kao Papa, on je ostao srdačan, očinski bliz, ne stvarajući između sebe i sugovornika unutarnju barijeru. "Zar ne ćete ići kući? Počet će padati kiša. Reći ću Primasu, kako ne ćete da idete kući!" - tako je on, s balkona nadbiskupske palače u Gnieznu, razgovarao s desecima tisuća mladih, od kojih se više nije mogao braniti. Poljski primas Wyszyński doista je tada stupio naprijed, na balkon, te je na burne aklamacije njemu i Papi dobrodušno, šaleći se rekao: "Ako je Papa u svojoj domovini nešto postigao, to je onda, da me poljska mladež više ne sluša"¹².

Ivan Pavao II., srdačan čovjek, ljubitelj ljudi, želi, kolikogod je moguće, unijeti među ljude vedrinu i mir. On je propovjednik mira! Posebno unutarnjeg mira, jer je gubitak unutarnjeg mira razlog svih oblika izvanjskog nemira pojedinca i čovječanstva! Uostalom, i Kristovo je prvo načelo: "Mir ovoj kući" - a ne filozofska polemika ni političko razračunavanje. U takvom stavu nadahnjuje se Ivan Pavao II. na primjeru prethodnika, čije ime nosi, Ivana XXIII. - Dobroga Pape, i na njegovim riječima: "U obrazlaganju i sudjenju o stvarima i ljudima naštojao sam oko sebe sačuvati mir i vedrinu, te upravljati svoj pogled radije na ono, što sjedinjuje, nego li na ono, što rastavlja ljude"¹³. Papa je propovjednik solidarnosti među ljudima. Ali, solidarnost zahtijeva samoodricanje, kome ljudi nisu baš mnogo skloni. Zbog toga će i Ivan Pavao II od strane samoživaca, sebičnjaka i ego-centrika u nekršćanskim i kršćanskim, čak možda i svećeničkim sredinama doživjeti mnogo jada.

Australski pisac Morris West, auctor romana "U Ribarevim papučama" - gdje se govori o Papi, koji je prije toga živio iza gvozdene zavjese, upućuje Ivanu Pavlu II. riječi: "Htjeli Vi ili ne, od dana Vašega izbora do dana Vaše smrti osudjeni ste na osamljeničko hodočašće. Vaša Svetosti, to je Golgota, i Vi ste tek započeli uspon. Samo Bog može ići s Vama na čitavom putu!"¹⁴. Vjerujemo, da to ipak neće moći ni prekinuti kontinuitet stvaranja mira i solidarnosti, što zrače iz njegove ljudskom srdačnošću prožetečnosti. Ta srdačnost, ta ljubav za ljude jest takva, da bi se Ivan Pavao II neugodno osjećao u papinskoj nosiljci. Zbog toga je i sišao s te nosiljke, - niže, među ljude. I ljudi se tiskaju, da bi poljubili njegove ruke i dotaknuli njegovu odjeću. Njemački novinar Jobst Knigge nazvao ga je "Ein Papst zum Anfassen" - "Papa za dohvatanje"¹⁵. Mnogi to baš doslovno shvate, i uhvate se za Papu. Dok on prolazi kroz špalir mase posjetilaca, u Rimu, bez ikakve tjeskobe pita ga desetgodišnja djevojčica: "Smijem li ti dati poljubac?" Prije bilo kakva odgovora, snažne nečije ruke podigle su djevojčicu, i ona je svoj razdragani poljubac utisnula u Papino lice¹⁶. Kad Ivan Pavao II u Oaxaki uzima u ruke indijansku djevojčicu, ona zrači od sreće: osjeća u Papi zaštitnika, oca, koji je srdačno voli. Ptokolarna iznenađenja događaju se i u drugim prigodama.

Prigodom pastoralnog posjeta u župi San Giuseppe Al Forte Boccea u Rimu, jedna mlada majka, držeći dijete u naručju, posve spontano, dok je Papa pružao ruku ljudima iz skupljenog mnoštva, razdragano je uštipnula Ivana Pavla II. u obraz¹⁷. Ljudi, koji u svemu gledaju libidinozno izživljavanje, to bi tumačili na sebi svojstven način. Ljudi, koji prihvataju Kristovo načelo "čistima je sve čisto", tumačit će takvu spontanu reakciju jedne osobe afinitetnom identifikacijom djeteta s dragim ocem. Papa ljubi ljude, i to ljudi osjećaju. Papa ljude ne zastrašuje visinom svoga položaja, i ljudi se od dragosti i spontano poistovjećuju s njime. Papa zna i ponaša se tako, kako se i Krist ponašao: nije oko sebe dopustio graditi nepreskočivi zid sile. Papa želi poštovanje, a ne strah, spontanu i kršćanski oplemenjenu ljubav, a ne silu - jer ta za sobom, prije ili poslije, povlači u većoj ili manjoj mjeri, logoraško ozračje, koje je uvijek - kao depersonalizacija, alijenacija, frustracija, koje vode u razne oblike ludila - djavolskog podrijetla, po uzoru na "zmijin" savjet prvim ljudima "bit ćete kao bogovi". Papin zemljak, Pawl Wlodkowic, poznati jurista, izrazio je to nekada riječima: Gdje sila djeluje jače nego ljubav, tu se traži vlastiti interes, a ne Isusa Krista"¹⁸. - Eto, takav je naš Papa!

c/ Čovjek poistovjećivanja

Similis simili gaudet! - sličan se sličnome raduje, kaže stara poslovice. Mi bismo danas to isto označili psihologijskim izrazom "poistovjećenje" ili "identifikacija" - "transfer". Poistovjećujemo se s onim, tko nam je dubini duše srodan, te na njega prenosimo svoju nutrinu i on u naš zrači svoju nutrinu. Kroz identifikaciju i transfer čovjek pokazuje, što mu zapravo nedostaje. Ako se on identifikira s današnjim Papom, znači, da mu nedostaje baš ono, što taj Papa iz sebe zrači: nedostaje mu spontane jednostavnosti, zbog čega mora živjeti pod toliko maski, da zapravo više i ne zna, kakvo je pravo njegovo lice; nedostaje mu srdačnosti i ljudske topline, zbog čega se osjeća otupljenim i gluhim u hladnom, ledenom pojasu, koji ga u raznim društvenim, pa i crkvenim, formacijama sa svih strana okružuje. Današnji čovjek je lišen jednostavnosti, spontanosti i srdačnosti. Stoga se poistovjećuje s ličnostima na velikim položajima, koje iz sebe upravo to zrače. Takva je ličnost Papa Ivan Pavao II. Kako izvješćuje korespondent njemačke televizije iz Warszawe, Peter Gatter, pozdravilo je Papu, za boravka u Poljskoj, oko 15 milijuna ljudi, očitujući time smjer vlastite identifikacije i psihološkog transfera.

Prije nekoliko mjeseci, prigodom generalne audijencije, moglo se čitati na jednom transparentu: "Papa Wojtyła, ti si remek-djelo Crkve, ti si Božji viking, ti si poklon s neba!". Talijanska revija "Fanorama" ocjenjuje trend rasta njegove popularnosti kao "renesansu vjere". Njemački pisac Ernst Trost sve to komentira riječima: "Čini se da kao da su ljudi već odavno čekali na njega. Taj čovjek stoji na čvrstome tlu, u vremenu, koje je ostalo bez čvrstih temelja pod nogama". U vremenima krize vrednota, političkog intriganstva, ekonomske nesigurnosti, ljudi doživljuju u njemu, uz jednostavnost i ljudsku toplinu, koje im nedostaju, unutarnju snagu zaštitnički sigurna oca, koji - usprkos svim teškoćama - slijedeći Krista vedro gleda u budućnost rasta Mističnog Tijela Kristova.

Kad ne bi bilo tako, ne bi Rim bio preplavljen turistima kao nikada prije. "Magnet za tu masovnu bujicu zove se Ivan Pavao II", - govore novinari. Već u prvih nekoliko mjeseci poslije njegova izbora za Papu došlo je u Rim više hodočasnika nego u 12 mjeseci Svete Godine 1975/, a tada je posjetilo Rim i Vatikan oko pet milijuna ljudi. Audijencijama prisustvuju ljudi iz svih krajeva svijeta, posebno Nijemci. Talijani ne doživljuju Ivana Pavla II. kao nekoga, tko im je "otao" nešto, što je njima pripadalo. Ove godine, na 28. ožujka, pozdravile su tisuće talijanske školske djece i omladinaca Ivana Pavla II., i to s najvećim oduševljenjem, u crkvi sv. Petra. Petrov trg ispunjavaju i Rimljani. Posebno, kad Papa nedjeljom predmoli "Andjeo Gospodnji", s prozora svoje radne sobe u Vatikanu. I tu Papa nastupa spontano, kao dobroćudan otac, koji dva, tri puta - blago zaustavljajući brzopletost svoje djece - opominje mnoštvo riječima: "Pričekajte, ja još nisam svršio!". Molitva se tada pretvara u aplauz, i nastavlja se; ljudi se nasmiješe i rastaju se vedri sa svojim ocem. "Ovoga Papu mi razumijemo i tada kad govori poljski, jer - on je jedan od nas!" - razgovaraju ljudi između sebe. Na uskršnoj Misi Ivana Pavla II. bilo je ove godine prisutno oko 300 tisuća ljudi. Talijanske novine tada su pisale: "... non basta più", misleći na trg sv. Petra, koji je prvi put u povijesti postao premalen za Papinu uskršnu Misu. Nekoliko tisuća ljudi, pred večer toga dana, klicalo je Papi. Preko mikrofona, postavljenog na brzinu, Papa je još jedanput zaželio "Sretan Uskrs", i oprostio se s mnoštvom uz veselu primjedbku "noć je za spavanje". U takvom stilu ponašanja neki kritičari vide opasnost, i proriču, da će se "profanirati osoba našega Svetog Oca"²¹.

Ivan Pavao II. ne misli tako, kao što ni Krist nije mislio tako - kad je postavio načelo "služenja" ljudima, kao nešto mjerodavno i smjerodavno za svoje učenike. Ivan Pavao II. želi biti "Papa s ljudskim licem" / to je naslov knjige o njemu, na talijanskom jeziku!/. On želi biti čovjek, u pravima i dužnostima čovjeka jednak s drugim ljudima. On želi biti otac, jednako ugrožen i jednako zaštićen kao i njegova djeca. Obilježavaju ga riječi, u vezi sa suvremenim terorističkim akcijama. Ivan Pavao II. govori: "mene, Papu, prate mnogi čuvari, dok se vozim u posjet župama, po rimskim ulicama... Bože moj, to ipak tako ne ide. Moraju se pronaći nove metode i novi načini odnošenja među ljudima, kako bi se omogućila sigurnost svakog pojedinca, a ne samo Pape..."²² Nove metode, nove načine odnošenja među ljudima, smatra Papa, treba sagrađiti u prvom redu na preodgajanju ljudi, društva, posebno mladih, - preodgajanju za odgovornost, namjesto za užitak u prvom redu. Papina premisa za takav zaključak; po njegovim vlastitim riječima, jest ova: "Upravo bezbrojna djeca blagostanja jesu nesretna, frustrirana, potrebna pomoći i ovisna o drogama".²³ Odgojiti ljude za "odgovornost" prema bližnjemu, a ne za "užitak" i bilo kakvo izživljavanje na račun svoga bližnjega! - to je temeljna pedagoška linija oca, Ivana Pavla II. Tu liniju on želi sugerirati "djeci" svoje velike katoličke obitelji, kao i svoj "rodbini" iz još veće kršćanske obitelji, skupa sa svim "prijateljima" i "znancima" iz još veće obitelji čovječanstva. Po svoj prilici, prije ili poslije, čovječanstvo će mu priznati, da je imao pravo. Priznajmo mu to i mi, koji smo ovdje sada prisutni.

Ivan Pavao II. - Kristov zastupnik

Neposredno prije posljednjeg konklava sjedio je jedan afrički kardinal, dosta potišten, u gostinjskoj sobi u Vatikanu. U jednom momentu razgovora mahnuo je rukom, sa stanovitom indignacijom, u smjeru raskošne panorame pred prozorom, te je rekao: "Sve te ludorije kneževskih dvorova, ta izdvojenost Pape, ta srednjovjekovna distancija, taj tradicionalizam, ta tjeskogrudnost, koja čini, da Evropljani ne mogu shvatiti, da mlađe zemlje, poput moje, vole jednostavnost. Sve se to mora promijeniti".²⁴ Dva dana poslije toga navukao je Karol Wojtyła Ribareve papuče na svoje noge. Komentatori zaključuju: možda je promjena već započela! Stvara se polako jedan čovjekoljubiviji i spontaniiji mentalitet u Crkvi. Taj mentalitet kao da se stvara zračenjem Ivana Pavla II. kao Kristova zastupnika na zemlji.

a/ Stajalište o čovjeku

Stil i sadržaj Papinih enciklika, govora, nastupa odredjen je njegovom, već osvijetljenom čovjekoljubivošću. "Le style c'est l'homme!" kažu Francuzi. "Čovjekoljubivost u ime Krista i na način Krista!" - moglo bi stajati kao podnaslov prve poslanice Ivana Pavla II., a pravi je njezin naslov "Redemptor hominis - Otkupitelj čovjeka". Ta je poslanica objavljena 15. ožujka ove godine. Ljudsko dostojanstvo, pravo na slobodu vjere i savjesti, pravo na život dostojan čovjeka! - to je sadržaj ove poslanice. Snagom čovječjeg "otkupljenja" po Kristu Bogu, koji je postao čovjekom, da pokaže, kakvi bi ljudi zapravo trebali biti, čovjek mora ostati središnjom točkom nastojanja danas Crkve. Dužnost je Crkve podizati stupanj čovječnosti. Čovječnost je danas ugrožena nasiljima i mučenjima, koncentracionim logorima, terorizmom i raznovrsnim oblicima diskriminacije među ljudima. Čovjek je ugrožen tehnikom, koju je sam stvorio, - "rezultatoma rada svojih ruku". Ugrožen je još više iznutra - "rezultatima rada svog razuma i svog voljnog odlučivanja".

Tehnički razvoj čovječanstva zahtijeva proporcionalan čudoredni razvoj u čovječanstvu, posebno u kontekstu "zahtjeva pravde i - još više - socijalne ljubavi", naglašava Papa. Svaka civilizacija "čisto materijalnog karaktera" osudjuje ljude na razne oblike ropstva, te ljudi u masama "svakodnevno umiru od glada i neishranjenosti", ili su udarani "mukama nezaposlenosti", i "tjeskobama inflacije". Biblijska prispođba o siromašnom Lazaru i bogatašu danas se proteže i na činjenicu, da "mladim državama i nacijama... na mjesto kruha i kulturne pomoći nudimo velike količine modernog oružja i drugih sredstava razaranja", a pri tome - nikako se ne brane prava čovjeka, nego se pothranjuju i brane ubilački oblici "šovinizma, imperijalizma i neokolonijalizma", piše Papa. On je ujedno svjestan, da bi njegova razmišljanja mogla izazvati nove optužbe protiv Crkve, ali kaže On: Crkva nema drugih sredstava za obranu čovjekoljubivosti osim "oružja duha, oružja riječi i ljubavi". Stoga je dužnost Crkve da na sve strane viče: "Ne ubijajte! Ne donosite ljudima razaranja i uništenje! Mislite na svoju braću, koja podnose glad i jad! Poštujte dostojanstvo i slobodu svakoga pojedinoga čovjeka!".

Enciklika "Otkupitelj čovjeka", u kontekstu tako zacrtane ideje čovjekoljubivosti, ostaje na liniji ekumenizma i dijaloga. Ekumenizam ovdje znači "otvorenost, približavanje, spremnost za dijalog, zajedničko traženje istine", i on ne znači gubitak sigurnosti u vlastitu katoličku vjeru, niti on znači žrtvovanje vlastitih katoličkih, moralnih načela. Dijalog ovdje znači: plemenito nastojanje razumjeti svakog čovjeka, pošteno analizirati svaki sustav te prihvatiti ono, što je u njemu ispravno.

U Enciklici "Otkupitelj čovjeka" naglašuje Papa, da je potrebno sačuvati suradnju teologa i učiteljstva, te da nitko ne smije od teologije "učiniti nešto poput... sume svojih vlastitih shvaćanja".

Enciklika "Otkupitelj čovjeka" nadahnuta je spoznajama, koje je Papa stekao iz dokumenata Treće generalne skupštine Biskupa Južne Amerike, u Puebli. A na toj skupštini bilo je prisutno: 21 kardinal, 197. nadbiskupa i biskupa, 45 svjetovnih svećenika i 51 redovnik. Završeni dokument skupštine tipkan je na 224 stranice. To je "dokument namijenjen za Latinsku Ameriku", to je "novi impuls za naviještanje Kristove poruke", komentiraju novinari. Glavna misao samog dokumenta kao i za vrijeme skupštine, bila je ovo: pomoću "aktivnog nenasilja", u duhu Evanđelja, boriti se za bratstvo među ljudima i za oslobođenje čovjeka".

Obaveza humaniziranja svijeta, tako naglašena u enciklici "Otkupitelj čovjeka", potaknula je brazilskog nadbiskupa Heldera Camaru da u Parizu reče: "Papina enciklika i - posebno - to, što on govori o ljudskom dostojanstvu, potvrđuje sve ono što mi radimo"

Već prije ove skupštine u Puebli apelirao je Papa na južnoameričke biskupe, da budu doista "učitelji istine", koja "dolazi od Boga", i kaže on, - samo ta istina pruža "solidan temelj za ispravnu praksu".

Učitelj istine mora u se uvijek orijentirati na cjelovitost istine, na cjelovitost "istine o Bogu, istine o čovjeku i njegovu tajanstvenom odredjenju, i na istine o svijetu". Zbog toga ne smijemo Krista shvatiti tek kao političara, revolucionarca i prevratnika iz Nazareta. "Perspektiva Kristova poslanja mnogo je dublja. Ono se sastoji u cjelovitom otkupljenju, i to - preko ljubavi, koja mijenja čovjeka, koja donosi mir, koja oprašta i pomiruje", tako piše Papa biskupima Južne Amerike. Današnjem čovjeku "amputirana je jedna bitna dimenzija... dimenzija Apsolutnoga", te čovjek nije više tretiran kao "slika Božja", nego sveden na "djelić prirode", i na "anonimnu brojku ljudskog društva". Na to Papa upozorava biskupe Južne Amerike, te im

doziva u svijest dužnost, da budu "znak i graditelj jedinstva" između sebe, sa svećenicima, redovnicima i s vjernicima.³⁰

Za današnjeg Papu Crkva je "ekspert za pitanja humanosti", pa stoga Ona mora aktivno sprečavati beskrupuloznost moćnika, i prema potrebi riskirati bez obzira na to, što će je desničari možda napadati kao ljevičarsku, a ljevičari kao desničarsku.³¹ /Čini mi se uputnim ovdje spomenuti, da ne smatra samo Papa, po dužnosti, Crkvom "ekspertom za pitanja humanosti", nego to isto govori danas Egon Bahr, jedan od vodja Njemačke socijalističke partije. Egon Bahr govori: "U stvarima solidarnosti došle su Crkve dalje nego državne ustanove. Od Crkava može se učiti... Crkve nude izvana pomoć za samopomoć. Prema unutra..., u partijama, parlamentima i vladama, one stvaraju savjest, potiču, dijalogiziraju i svjedoče praktičnim djelovanjem..."³²/.

U pitanjima unapredjivanja humanosti daje Ivan Pavao II. posebnu važnost obitelji kao "temeljnoj ljudskoj zajednici". U "zajednici" obitelji uči se ljubav prema ljudima. Za vrijeme posjeta Poljskoj Papa govori svojim sunarodnjacima: "Ja želim, da vi, koji ste duboko u snazi Božjoj ukorijenili svoje obitelji, budete jačiji... Ja uvijek molim za to, da poljska obitelj stvara život, i da ostane vjerna svetom pravu na život!"³³ Papa kritizira talijanski zakon, koji dozvoljava vršenje pobačaja, pa makar mu prigovaraju, da se kao "strani suveren" miješa u "unutarne poslove" Italije, i da "vrijedja" talijanski parlament.³⁴ Nazivaju ga neki, ironično, ogorčeni zbog njegove popularnosti - "simultanim prevodiocem Svevišnjega" /list "Espresso"/. Ivan Pavao II. za sve to ne mari. On vrši svoju dužnost: brine se za unapredjivanje humanosti pomoću svestranog njegovanja obiteljskog "zajedništva", pa i prema još nerodjenim članovima obiteljske zajednice. Papa dobro zna: ako obiteljski odgoj popusti, odgajaju se ljudi za sebično izživljavanje; ako obiteljski odgoj za "zajednicu" napreduje, odgajaju se ljudi za altruističnu požrtvovnost i za ljubav. Da je to istina, pokazuje - prema novinskim izvještajima - i tekuće "Godina djeteta 1979". Opazilo se, naime, da se u sve većem broju obitelji, kao na pr. u Americi - u 10% obitelji, stvara jedan novi oblik nasilja: djeca tuku roditelje. Suvremena civilizacija umrtvila je, u mnogim oblicima, duh "zajedništva" u obitelji: "Obitelj" je postala neobiteljska, zbog čega je nestala i identifikacija djece s roditeljima. Sloboda je shvaćena previše egoistički, i dolazi do nesporazuma između djece i roditelja. Na pitanje, "zašto ste tukli svoje roditelje"? daju mladi odgovor: to je jedini način, da bi "se ispravila njihova nespособnost!"³⁵ Roditelji o tome, naravno, šute. To su, eto, rezultati istraživanja "Godine djeteta 1979". Papa povlači konzekvencije želeći spasavati svijet od novih oblika dehumanizacije. I bez toga ima ih previše!

b/ Stajalište o radu

Za stvaranje mentaliteta suvremene borbenosti za - barem načelno postavljenu - istinu i pravdu, jednakost i poštovanje osobita zasluga pripada radničkom svijetu. Bez njegove aktivne pobune teško bi se privilegirani slojevi društva odrekli svojih gospodarskih privilegija. Bez aktivne pobune radnika teško bi fizički rad dobio cijenu, koju u današnjem mentalitetu ima. Ivan Pavao II. sve to dobro zna, pa stoga radu i radničkom svijetu očituje svoju osobitu privrženost. "Vama radnicima stoji Papa posebno blizu... U iskrenoj naklonosti, Papa vas ljubi, i on podupire svaku inicijativu, koja je korisna za vaše legitimne zahtjeve,"³⁶ tako je govorio Ivan Pavao II. na 24. ožujka ove godine u Petrovoj bazilici, pred 30.000 hodočasnika iz Napulja.

Tada je održao i katehezu na indikativnu temu "Nazočnost Otkupitelja u našem svakodnevnom životu". U toj katehezi naglasio je, kako se suvremeni kršćanin mora posvetiti poboljšanju "kraljevstva zemaljskog", te poput Isusa Krista - samoga sebe "žrtvovati u konkretnom ostvarivanju općeg blagostanja", zalažući se - u solidarnosti s drugima - za sve, što "služi dostojanstvu i integritetu ljudske osobe".³⁷ Papa želi biti na strani svih onih, koji se istinski bore protiv izrabljivanja radničkih i uopće ljudskih masa. Stoga je i potvrdio zaključni dokumenat već spomenute skupštine latinsko-američkih biskupa, od 27. I. do 13. II. o. g. u Puebli. U tom dokumentu angažirane kršćanske ortopraksije i Papa vidi "nove poticaje za sadašnju i buduću evangelizaciju Latinske Amerike", te priznaje, da takav dokumenat "daje odgovor na potrebe i zahtjeve našeg vremena".³⁸ Papa se rukovodi načelima kršćanske antropologije: nužno je spriječiti samovolju egoista i moćnika, nikome na svijetu nije sve dopušteno. Tu vrijedi lozinka: Tko ljudima želi pripremiti pakao na zemlji, neka im sve dopusti /Graham Greene/.

U uvjerenju Ivana Pavla II. cjelokupna problematika ljudskog rada ne može se svesti ni na seriju tehnika, ni na samu ekonomiju. Problematika ljudskog rada da se cinietski svesti samo na "kategoriju dostojanstva rada, t. j. dostojanstva čovjeka." Ako tehnika i ekonomija prestanu izvlačiti svoja načela iz te kategorije "dostojanstva čovjeka i rada", tada se one razvijaju "neovisno o dostojanstvu ljudskoga rada, tada one... bivaju štetne, upravljene protiv čovjeka" /39/. Kad Papa govori o radu, o problematici ljudskog rada, on misli sasvim konkretno: na malo cijenjene i teže oblike rada, na nezaposlenost, na nevolje milijuna ljudi, koji moraju napuštati svoje obitelji i zavičaj, te u tuđini zaradljivati kruh i stvarati budućnost svojoj djeci. Papa voli radnike, jer je i sam iskusio njihove muke. On radnicima govori: "Ja sam bio radnik. Iskusio sam znoj i muke onih, koji su posvuda u svijetu u teškim uvjetima morali stvarati, a malo su bili cijenjeni. U Poljskoj bili su radnici moji drugovi i moji prijatelji. Oni su to ostali i kad sam postao kardinal. Ja sam s njima proveo svoju mladost. One duge godineniskog i tvrdog, ali u zajednici provedenog fizičkog rada - meni su značile mnogo višenego akademski stupanj 'doktorata'".⁴⁰

Papa je odrastao u redovima radnih ljudi, nikao iz kotlovnica kemijske industrije i iz kamenoloma. U tim sredinama on je, kako sam reče, "iznova naučio Evandjelje", shvativši, da "nema nikakva imperijalizma Crkve, nego da postoji samo služenje Crkve". "Služenje!" - u smjeru izmirenja među ljudima i narodima, u smjeru otvaranja granica jednih ljudi prema drugim ljudima. Ivan Pavao II. kao vrhovni poglavar Katoličke Crkve smatra potrebnim naglasiti i to, da Crkva, što se tiče položaja radničkog svijeta, nije vezana ni uz koje društveno uređenje. Ona je izvanideologijska i izvansistemska. U cistercitskom samostanu u Mogili, kod industrijskog centra Nova Huta u blizini Krakowa, Papa je naglasio, kako Katolička Crkva želi samo to, da joj bude dopušteno obavljati njezine osnovne zadatke, te da je ona spremna "razumjeti svaki sistem". "Kršćanstvo i Crkva ne straše se svijeta rada i sistema zasnovanog na radu" - isticao je Papa za vrijeme boravka u svojoj, socijalistički upravljanoj domovini.⁴¹

c/ Stajalište o vjerskim dogmama

U dogmatskim kontekstima naglasio je Ivan Pavao II., do sada, na poseban način neke trinitarne, neke kristološke i neke mariološke aspekte katoličke dogmatike.

Dogma Svetog Trojstva njemu je poziv na zajedništvo ljubavi među ljudima. Dogma bogočovještva Kristova njemu je poziv na izgradnju civilizacije ljubavi, i dogma o majčinstvu Djevice Marije njemu je put za stvaranje boljeg čovjeka i boljeg čovječanstva.

1.- "Slavu Božju" gleda Ivan Pavao II. u konkretnoj brizi za "živog čovjeka". Tu je misao obradio u duhovnim vježbama, što ih je kao krakowski nadbiskup, na poziv Pavla VI., održao god. 1976. za najviše predstavnike Rimske kurije. U tim duhovnim vježbama obradio je "zajedništvo osoba" svetoga Trojstva. Istaknuo je, da to trinitarno zajedništvo, snagom istine, da u Bogu "živimo, mičemo se i jesmo", obuhvaća također "čovječanstvo i čitav svijet". Vjersku dogmu o posljednjim stvarima čovjeka, t.j. o "sudu, raju, paklu, istini", trebalo bi reinterpretirati u svjetlu vjerske istine jedinstva Božjeg u trojstvu božanskih Osoba, i to na razini "dovršenja svega" u Kristu, a ne tek na razini uobičajene slikovitosti i neopozornosti simbola. U kontekstu vjerskog "dovršenja svega u Kristu" i samo zlo biva u konačnici nekim dobrom. Nekako u duhu Goethea, kad u Faustu pripisuje Sotoni silu, "koja uvijek hoće zlo, a ipak stvara dobro!" "Dobra čovječjeg dostojanstva, bratske zajednice i slobode treba da budu - u duhu Gospodina i dosljedno njegovim zapovijedima - umnažana". /42/.

Jedinstvo Boga u zajedništvu Osoba jest "zadnja dimenzija čovječje sudbine i sudbine svijeta; ta dimenzija - zbog podređenosti svemira Bogu Ocu, kroz Sina u Duhu Svetom - u misteriju Boga pronalazi svoj potpuni udio, u onome, 'da Bog bude sve u svemu'..."

Dogme o raju i paklu treba predefinirati u smjeru "konačnog dovršenja čovjeka i svijeta u Kristu". Predokus pakla imamo već u grižnji savjesti: ta spaljuje kao vatra. Dogma jedinstva i trojstva Božjeg jest poziv na "jedinstvo djece Božje u istini i ljubavi".

Na sudu poslije smrti svakom čovjeku "suditi će se prema mjeri ljubavi". Ta ljubav karakterizira osobna praksa zajedništva. To je zajedništvo poklanjanje samog sebe drugima, ono je "darivanje samoga sebe u istini i u ljubavi". Božansko Trojstvo ono je "najveća Tajna Istine u Ljubavi i Ljubavi u Istini". U ozračju te Tajne - ljudi moraju živjeti tako, da "ljube Boga do te mjere, da se odriču samih sebe", a ne tako, da "ljube sami sebe do te mjere, da preziru Boga" - kako bi rekao sv. Augustin.

2.- Ostvarenje "civilizacije ljubavi" biva mogućim samo slijedeći Krista, smatra Ivan Pavao II. U toj civilizaciji tek - iščeznut će svako fizičko i psihičko nasilje, prestat će zloupotreba sile jačega, prestat će podvrgnutost spolova, kao i svako narušavanje Božjih zapovijedi. "Civilizacija ljubavi", u kojoj će čovjek tek biti "slobodan - u istinskom smislu te riječi", ostvarit će se, kad današnji čovjek "u Kristu - pronadje samoga sebe". Tako je Papa govorio na generalnoj audijenciji u Rimu, na 14. veljače ove godine, i aludirao je na održavanje spomenutog sastanka južnoameričkih biskupa u Puebli. Indikativno, Ivan Pavao II. uputio je tom zgodom poseban pozdrav četrdesetorici biskupa iz raznih zemalja, koji su u Mariapolisu, središtu pokreta fokolarina, u mjestancu Rocca di Pappa, imali tjedan duhovne obnove. Zna se, da fokolarini, prema pravilima svoje kongregacije, treba da preko osobnog siromaštva, darežljivosti i nenametljivog kršćanskog

življenja slijede Marijino djevičansko majčinstvo i Kristovo bogočov-
ječno služenje ljudima. Nevinost duha i tijela, bratska ljubav prema
svim ljudima kao djeci Marije Majke, služenje ljudima u konkretnim
prilikama i neprilikama njihova života, ljubav prema Bogu kroz djelo-
vanje za ljude i ljubav prema ljudima kroz predanost prema Bogu - poput
Isusa Krista, - to su, dakle, prema shvaćanju Ivana Pavla II., putovi za
ostvarenje one, Kristom nadahnute, civilizacije ljubavi u svijetu.

3.- Za stvaranje boljeg čovjeka i boljeg društva potrebno je
unositi u dušu današnjih ljudi poštovanje Majke Božje, doživljujući
nju kao Majku našu. Tada ona biva kopčica zajedništva među ljudima, ta,
koja međusobno sjedinjuje ljude u ljubavi i bratstvu. Papina pobožnost
prema Mariji sva je u znaku konkretne prakse, tj. u znaku nadahnjiva-
teljske aktivnosti povezivanja među ljudima. To je Papa učio već od
djetinjstva, tamo na mjestu, gdje se na neki način nalazi "srce svih
Poljaka", u Jasnoj Gori, pred starom slikom Majke Božje Čenstohovske.
To je svetište svih Poljaka. To je žarište njihova kršćanskog osjećanja,
u krepovima i manama. Ivan Pavao II. posvetio je tamo Poljsku i čitav
svijet prečistom Srcu Marijinu, smatrajući, da je unutarnja čistoća
srca čovjekova, poistovjećenog s čistoćom Srca Marijina, uvjet za stva-
ranje boljeg čovjeka i ljudskijeg društva. Tu je Papa Ivan Pavao II.
zajedno s kardinalom Wyszyńskim priznao, javno, da je "rob majčine lju-
bavi Marijine".⁴⁷ Tu su rudari u rudarskim uniformama prisustvovali s
glazbom na Papinim misama. Tu su vojnici, poljski bogoslovi, u vojnič-
kim odijelima, s transparentima i s dopuštanjem svojih vojnih starje-
šina, došli pozdraviti Papu. Majka iz Čenstohove okuplja oko sebe
svu svoju djecu. Majka Marija treba da okupi oko sebe čitav svijet! -
to je želja današnjeg Pape. Samo ta Majka može odgajati ljude poput
Maksimilijana Kolbea, a takvi ljudi - meteori i zvijezde ljubavi - po-
trebni su današnjem svijetu. Papin posjet Kolbeovoj ćeliji smrti i molit-
va tome svecu ljubavi, koju je nadahnjivala Marija, bio je svojevrsni
susret dvaju velikih Marijinih štovatelja. Maksimilijan Kolbe je, kao
dobrovoljac smrti za svoga zemljaka i oca obitelji Franu Gajowniczega,
gotovo dva mjeseca umirao u bunkeru gladi i naposljetku ubili su ga,
u noći Velike Gospe god. 1941., ubrizgavajući mu svojevrsnu injekciju.
Maksimilijan Kolbe, utemeljitelj je marijanskog društva "Militia Imma-
culatae" - "Vojska Bezgrešne". Cilj toga društva bio je: njegovati
kontemplaciju kroz molitvu, svjedočiti vjeru kroz požrtvornost, širiti
ljubav prema Mariji. "Vojska Bezgrešne" imala je i svoj časopis "Vitez
Bezgrešne". "Vojska Bezgrešne", pod vodstvom Kolbeovim, izgradila je u
blizini Warszawe gradić Niepokalanow, - "grad Bezgrešne". Iz tog gra-
dića preko časopisa "Marijin vitez" širi se ideja o životvorenog pošto-
vanja Marije do Japana i drugih azijskih zemalja.⁴⁸ Šrtvovanje svoga
života za svoga bližnjega uči se u Marijinoj školi! Ljubav prema ljudi-
ma i pomirenje među ljudima odgaja se u Marijinoj blizini! To je znao
Maksimilijan Kolbe, kao i njegov poštovatelj i zemljak Ivan Pavao II.
Tom spoznajom označena je i njihova praksa vjere.

d/ Stajalište o moralu i crkvenoj disciplini.

Papa je čovjek, koji gleda stvarnosti u oči, i zna, da društvo ne
može živjeti bez nekih etičkih ograničenja čovječje samovolje, i bez
nekih disciplinskih mjera za zaštitu - bilo širih bilo užih - društve-
nih zajednica. Tim su spoznajama uvjetovana neka do sada proklamirana
stanovišta ovoga Pape u pitanjima morala i crkvene discipline.

Krist kao Otkupitelj izbavlja čovjeka iz njegova grijeha i sklo-
nosti na grijeh, koju baštinimo kao posljedicu istočnog grijeha.
"Istočni grijeh" sastoji se u zloupotrebi slobodne volje i razuma, gdje

čovjek hoće biti velik kao Bog, pa onda, različite svoje uvijek samo "relativne vrednote" postavlja kao opću i mjerodavnu "Apsolutnu Vrednotu". Ivan Pavao II. svjestan je opasnosti uključenih u raspoloženju "bit ćete kao bogovi" iz doba prvog ljudskog para. Zato on i skreće pozornost svijeta na činjenicu ugroženosti čovjeka od rezultata rada čovječjeg "razuma" i čovječjeg voljnog "odlučivanja", i to u Enciklici "Otkupitelj čovjeka!". "Bit ćete kao bogovi" - upropastilo je Adama i Evu, i upropaštava njihove potomke do današnjeg dana. Stoga Papa na razne načine upozorava ljude, kako ne smiju od sebe praviti bogove, niti se na bilo koji način ponašati kao da su gospodari smrti i života drugih ljudi, gospodari istine i laži, ili gospodari ispravnosti ili neispravnosti. Tako na pr. u pitanjima kontrole rođanja, u knjizi "Ljubav i odgovornost" /1962/, nastupio je kard. Wojtyła protiv svih umjetnih antikoncepcionalnih metoda. Samo Bog je, naime, gospodar života i smrti, od zametka embrija pa do staračke smrti. U toj knjizi naglasio je važnost normalnih seksualnih odnosa za uspješan život u braku. Komentatori pišu, da je to "za jednoga nadbiskupa, prije II. Vat. Sabora bilo napredno gledanje".⁴⁹ U toj istoj knjizi nastupio je kard. Wojtyła protiv liberalizacije pobačaja, i to beskompromisno - usprkos tendencijama svjetovnog zakonodavstva. U pitanjima rastave bračnih drugova, celibata katoličkih svećenika, i u sličnim pitanjima, on je protiv uplitanja svjetovnih vlasti. Pitanja savjesti ne rješavaju se propisima organa vlasti, jer ti propisi često mogu biti protivni od glasa savjesti. Pitanja savjesti rješavaju se odgovarajućim aktiviranjem onih, kojih se stvar tiče. Po sugestiji Evandjelja: "duh je taj koji oživljuje, a "slovo" ubija! Zbog čovjekove istočnim grijehom izopačene volje mnoge moralne navike potrebno je - jednostavno - steći. Da bi se one stekle, potrebna je disciplina, koja odgovara zadacima staleža. Tko tu disciplinu ne može izdržati, treba da mijenja stalež. Nije sve za svakoga! - i to je jedno od moralnih načela. U tom kontekstu zalaže se današnji Papa za povratak "velike" i "male discipline" u Katoličkoj Crkvi. Do sada je u toj stvari izravno zauzeo stajalište o svećeničkom celibatu. Na to ga je potakao razvoj događaja u Crkvi u ovih posljednjih petnaestak godina. Uzmimo na primjer Nizozemsku. Poslije god. 1965. došlo je u toj zemlji do masovnog napuštanja svećeničkog staleža. Između 1965. i 1975. godine istupilo je iz svećeničkog staleža više od 1700 svećenika, i to 549 svjetovnih i 1183 redovničkih svećenika. Između 1961. i 1970. godine napustilo je u Nizozemskoj redovničke zajednice 4300 pripadnika tih zajednica, i od toga 1600 braće lajika i 2700 redovnica s vječnim zavjetima. Paralelno s time došlo je opadanje prisustvovanja nedjeljnoj misi: god. 1961. slušalo je redovito nedjeljnu Misu 70-75% katolika, a god. 1977. taj je broj pao na samih 30%. Sklapanje mješovitih brakova podiglo se na 50%, s posljedicom - otudjivanja od svoje vjere. God. 1972. 57,5% zaručnika nisu smatrali vrijednim zatražiti dispensu, te su sklopili samo civilni brak. U nekoliko godina nestalo je malih sjemeništa, broj studenata na visokim teološkim školama pao je na polovicu: god. 1963. bilo je na visokim crkvenim školama 2000 studenata, god. 1970. bilo ih je oko 1300, od čega 40% bile su studentice. Sasvim neznatan broj studenata teologije spreman je primiti svećeničko redjenje. Ustanovivši toliki gubitak svećeničkih zvanja, jedan docent teološkog fakulteta izjavio je: "Namjesto sjemeništa mi smo, čini se, postali klinika za pobačaje svećeničkih zvanja".⁵⁰

Kongregacija za nauk vjere i Kongregacija za katolički odgoj /13.I. 1971., 25.VI. 1972., 23.X. 1976./ izdale su naredbu, da se oženjeni profesori otpuste iz službe zbog nepovoljnog utjecaja na odgoj svećenika-celibatera. Naime, na teološkim fakultetima i visokim školama u Nizozemskoj 25 oženjenih svećenika rade kao profesori.

Jan Bots piše, da u tim školama nema gotovo nijednog kandidata za primanje svećeničkog reda. Stajalište Ivana Pavla II. u tom pitanju, čini se da je ovo: pripadnici svećeničkog staleža u celibatu mogu efikasnije nastaviti rad onoga, koji je -žrtvom samoga sebe- oslobodio čovjeka od egoizma prema Bogu i od egoizma prema ljudima, t.j. nastaviti rad Krista kao "čovječjeg otkupitenja" od istočnog grijeha i njegovih posljedica u obliku moralnih zastranjivanja čovjeka i čovječanstva. - Cholest, kao uzrok i kao posljedica istočnog grijeha, razjedinila je i samo kršćanstvo. Protivno tome, Papa želi sve kršćanske Crkve privesti najvećem stupnju zajedništva. U svome nastupnom papinskom govoru rekao je: "Na temelju zajedničkih nastojanja konačno bismo mogli doći do zajednice u potpunom smislu riječi!"² To nije tek usmeno obećanje! Uz izričito dopuštenje kardinala Wojtyła, četiri dana prije njegova izbora za Papu, u crkvi sv. Ane u Krakovu, i to prepunoj, imao je propovijed poznati protestantski govornik Billy Graham.

Bit istočnog grijeha jest u tome, da čovjek nezakonito prisvaja sebi pravo "biti kao Bog". Takvo nešto dogodilo se prošle godine u Indiji, gdje je na parlament bio upućen prijedlog zakonskog nacrt, kojim se zabranjuje prelaženje iz jedne vjere u drugu. To je bilo 22.XII. 1978. Tada je Majka Terezija iz Kalkute uputila indijskom državnom predsjedniku Morarjiu Desaiu otvoreno pismo, u kojem stoje riječi: "Vjera se sada upotrebljava kao smrtonosno oružje za uništavanje međusobne ljubavi, samo zato, što su neki kršćani, a - drugi hindusi ili pripadnici neke plemenske religije. Zar se ne bojite Boga?... Gospodine Desai, Vi ćete brzo doći pred lice Božje. Pitam se: kako ćete dati račun za dozvolu ubijanja djece u majčinoj utrobi i za oduzimanje slobode služiti Bogu prema vlastitom izboru i vlastitoj vjeri? ...!"³ Majka Terezija ovdje se bori za jedno od temeljnih moralnih prava čovjeka, za slobodu ispovijedanja vjere.

Svladavanje te napasti "bit ćete kao bogovi", iz događaja istočnog grijeha, kojoj moćnici svijeta podliježu, kad zakonima progone vjeru, jest tema mnogih Papinih nastupa.

Bit istočnog grijeha jest i u tome, da čovjek, donekle, žrtvuje veličinu Božju za neki sitni idol, za "jabuku", "Zlatno tele" postaje bogom! Posljedice ne izostaju. Dotakao ih je, i bez vjerske formulacije, predsjednik Njemačke - Scheel, prigodom međunarodnog kongresa za filozofiju, koji je održan u kolovozu ove godine u Düsseldorfu. Scheel je opomenuo svijet pred opasnostima od obrata u načinu mišljenja: živi se i radi tako kao da za razumijevanje svijeta nije potrebno i njegovo filozofsko tumačenje. Medjutim, svijet se ne može promijeniti, ako ujedno nije i filozofski dovoljno protumačen. Budući da se o tome nije dovoljno vodilo računa, dogodilo se, da je svijet ostao "bez mudrosti, ali zato opsjednut tehničkim pojedinostima".⁴ Filozofski subjektivizam jedanput je bio važan, jer je on "pojedince učinio svijesnim samoga sebe". Taj subjektivizam, medjutim, "danas je prešao u egoizam, čiji je antropološki pseudoideal - samoostvarivanje".⁵ Došlo je do opasnog "deficita mišljenja": čovječanstvo bi to moglo platiti mitskim mentalitetom, koji bi bio "moćan, ali ne i čovječan". Zbog toga, nama je danas potrebna "filozofija, koja je oslonjena na Istinu, a ne na zadnju i posve nesumnjivu iskustvenu dokazivost", naglasio je Scheel. - Kad se otjera Bog, opasnost je, da u ljudskom srcu zavladaju idoli - novca, užitka, standarda, karijere, prvenstva, sa svim popratnim opasnostima! - tako bismo mogli dodati mi. Ivan Pavao II. o tome se izražava, kad u Enciklici "Otkupitelj čovjeka" govori, da čovjek ne smije postati zarobljenik neke stvari, zarobljenik privrednih sistema, proizvodnje, zarobljenik vlastitih proizvoda". Ivan Pavao II. misli, da nikakva "jabuka" ne može ni Evi, ni Adamu, ni njihovoj djeci nadoknaditi ono, što se izgubi, kad izgube Boga.

Iz onoga, što smo rekli, da se naslutiti Papino stajalište o izvoru morala u istočnom grijehu i o završetku morala u čovjekovu otkupljenju. Zbog sličnosti stajališta čini se zanimljivim spomenuti, što o tome danas misli jedan marksistički mislilac. To je poljski filozof, Kolakowsky, koji je sada profesor u Oxfordu, u Engleskoj. U raspravi "Mit, kršćanstvo i postojanje zla" Kolakowsky smatra, da je "apsolutni humanizam", tj. vjerovanje u samodostatnost čovjeka, nešto veoma opasno. "Apsolutni humanizam", naime, u sebi nosi "odbacivanje svih granica... za čovječje usavršavanje". Takvo odbacivanje ograničenja jest "nepriznavanje istočnog grijeha".⁵⁶ Ono je vrlo opasno, jer u konačnici: teror proizvodi teror - ne slobodu, uništavanje kulture vodi uništenju kulture - ne njezinu procvatu, podjarmljivanje radja podjarmljivanje - ne opće bogatstvo. Kolakowsky ovako nastavlja: "Između humanizma i vjere u istočni grijeh postoji napetost, koja se nikada ne može otkloniti. Danas ja vidim mnogo jasnije opasnosti od antropocentričke, autonomističke slike o svijetu. Ja ne vjerujem u to, da će čovječanstvo biti ikada sposobno... osloboditi se religije kao izvora smisla, kao stanovite ustanove, koja daje smisao življenju". /57/. Mi nosimo u sebi stanovitu "volju za zlom", i u našem svijetu nemamo sredstava, da bismo tu "djavolsku volju potisnuli ili uništili". /58/. Stoga je za mene, nastavlja Kolakowsky, ono "specifično kršćansko - sama ideja otkupljenja... t.j. vjera, da je u jednom trenutku Bog morao postati komponentom ljudske povijesti, kako bi vlastitom patnjom oslobodio ljude od grijeha. Meni se čini, da je to ono specifično u kršćanstvu. To je priznanje ljudske slabosti, nemogućnosti samootkupljenja, i takodjer vjera, da povijest spasenja i ljudska povijest na određenoj točki dolaze u direktni odnos. Patnja Boga postaje dijelom ljudske povijesti...". Ovdje je "istočni grijeh", i za jednog izvorno marksističkog mislioca, kao i za Ivana Pavla II., izvor moralnih ograničenja, kao što je i "otkupljenje" po Kristu završna točka moralnih čovjekovih nastojanja!

Na završetku svog predavanja prof. Dr. A. Kusić iznosi nekoliko misli kardinala Wyszyńskog o "uspješnosti djelovanja Crkve" i zaključuje ovako:

Kad je Isus Krist govorio o nekim dogmama naše vjere, o Tajni Euharistije, o svome silasku s nebe i o svome uzlaženju na nebo - ostali su ga mnogi njegovi učenici. Ne povukavši svoje riječi, Isus je onda upitao apostole: "Hoćete li i vi otići?" Petar je odgovorio: "Gospodine, komu ćemo ići? Ti imaš riječi vječnoga života. Mi vjerujemo i znamo, da si ti svetac Božji" /Iv 6,41-70/. Kao katolički svećenici, sadašnji i buduć, gledamo u Papi Kristova zastupnika na zemlji. U sklopu mnogih previranja u svijetu i u Crkvi, i danas je aktualno Kristovo pitanje: "Hoćete li i vi otići?"... Mi svi želimo, da vaš odgovor bude u duhu apostola Petra: "Gospodine, komu ćemo ići? Ti imaš riječi vječnoga života. Mi vjerujemo i znamo, da si ti svetac Božji... Mi prihvaćamo vjeru kakvu nas tvoj zastupnik na zemlji Ivan Pavao II., snagom tvog ovlaštenja 'pasi ovce moje i pasi janjce moje' u ovo naše vrijeme uči.".-

/ Navedene izvore pojedinih citata, koji se navode u tekstu, mi ovdje ispuštamo, a tko želi, moći će to naći u "Vjesniku splitsko-makarske nadbiskupije, br. 5, 1979. str. 33-34, a čitav tekst predavanja nalazi se na str. 19-33 istoga broja Vjesnika!/.

VI.- OBAVIJESTI - DIJECEZANSKA KRONIKA

1.- TEOLOŠKO-PASTORALNI TJEDAN ZA SVEĆENIKE.

Kao i prošlih godina, i buduće, 1980. godine Katolički bogoslovski fakultet u Zagrebu priređuje - dvadeseti puta - teološko-pastoralni tjedan za svećenike od 22.- 25. siječnja 1980. godine u prostorijama Nadb. Dječačkog sjemeništa u Zagrebu, Voćarska cesta br. 106.

Tema slijedećeg Tjedna glasi: MOŽE LI CRKVA DANAS SLUŽITI ČOVJEKU?

Predavanja na tu temu predviđena su slijedeća:

1. Briga za čovjeka u dokumentima Crkve - Dr. Tomislav Šagi-Bunić,
2. Čovjek u Bibliji Staroga zavjeta - Dr. Adalbert Rebić,
3. Čovjek u Bibliji Novoga zavjeta - Dr. Jerko Fućak,
4. Briga za čovjeka u Crkvi kroz povijest i danas - Dr. Ivan Fućek,
5. Crkva susreta ili Crkva sukoba? - Dr. Marijan Valković,
6. Crkva i grupni čovjek, - Dr. Vjekoslav Bajsić,
7. Osamljenost današnjeg čovjeka - Dr. Rudolf Josipović, psiholog,
8. Potreba transcencije suvremena čovjeka - Dr. Tomislav Ivančić,
9. Glad za etičkim vrednotama suvremena čovjeka
10. Čovjekova potreba za ljepotom - Msgr. Dr. Djuro Kokša, biskup,
11. Crkva kao zaštitnica transcencije ljudske osobe - Dr. Šp. Marasović,
12. Crkva suvremene tehničke civilizacije i rad - Dr. Marijan Jurčević,
13. Slobodno vrijeme čovjekovo i Crkva

Osim ovih predavanja bit će održana još i neka priopćenja. Sudionici će raditi poslije predavanja u radnim grupama. Na Tjednu će se i ovog puta prirediti demonstracija najsuvremenijih katehetskih i pastoralnih pomagala i izložiti sva naša tiskarska djelatnost.

U Dječačkom sjemeništu moći će svatko dobiti potpuni smještaj za 700,00 ND. U tu je cijenu uključena i cijena iskaznice, koja odijeljeno stoji 150 ND.

Molimo sve svećenike, koji namjeravaju sudjelovati i doći na tjedan da svoj boravak u Dječačkom sjemeništu na vrijeme najave /najkasnije do 20. siječnja 1980/, i to s točnom naznakom, KOLIKO DANA o taju i KOJE OBROKE žele uzimati.

Za vrijeme Tjedna bit će svaki dan koncelebrirana Euharistija. Svećenici trebaju ponijeti sa sobom Humeralo, Albu, Cingulum, i Štolu.

Budući da smo ove godine na vrijeme primili program Tjedna, prenosimo ga uglavnom u ovom broju Sl. Vjesnika i preporučujemo našim svećenicima obojega klera, da prisustvom u tom Tjednu obnove i prošire i prodube svoje znanje i poznavanje suvremene problematike.

2.- OGLASI NEKIH NOVIH KNJIGA:

Rkt. župski ured DONJE HRASNO, zp. 79413 BRUTANICA izdalo je zbirku članaka kanonika Dr. Čedomila Čekade pod naslovom:

"PŠENICA I KUKOLJ NA BOŽJIM NJIVAMA"/(Osvrti i replike/

Samo neki naslovi članaka: Gorski svećenici - Je li Krist revolucionar, - Seljačko kršćanstvo, - Nad grobom Kraljice Jelene, - S Crkvom i Papom, - Oko ispovjedne reforme, - Pred novim oblikom terora, - "Na koga ćemo vikati, - Psiholozi u sjemeništu, - Kriza auctoriteta u Crkvi, - Katoličke feministkinje, i.t.d. i t.d....

Knjiga obuhvaća oko 200 stranica, cijena je vrlo povoljna s poštarinom i opr. mom 90,00 ND.

Toplo preporučujemo!

3.- BLAGOSLOV NOVE ŽUPSKE CRKVE U ČELJEVU - STOLAČKI DEKANAT

U prošlom broju Sl. Vjesnika najavili smo /str. 108/, da ćemo u ovom broju donijeti nešto više o blagoslovu nove župske crkve Presv. Srca Isusova u Čeljevu, stolačkog Dekanata, mrkanjsko-trebinjske biskupije, što ovim rado činimo i upotpunjujemo onaj kraći izvještaj G.K. Br. 21/416/ od 21.X. 1979. str. 15.

Župa Čeljevo osnovana je 16.X. 1974. Nastala je diobom župe Dračevo, bivše župe Klepci. Budući da kroz taj kraj prolazi cesta prema moru i Splitu, bilo je vrlo poželjno da se što prije otvori ta nova župa, koju sačinjavaju tri sela: Čeljevo, Gnjlišta i Tasovčići. Župa broji oko 295 domaćinstava s oko 1250 vjernika. Vjernici su s velikom radošću prihvatili novoimenovanog župnika vlč. Don Josipa Ančića, dotadašnjeg kapelana u župi Dračevo. Pronašli su mu kuću u Dračevu, i on se među njima nastanio u kući Luke Salmanića. Naše su se i velikodušne osobe: Stojka Zovko r. Jovanović i Anica Curić, koje su poklonile zemljište za lociranje budućih župskih objekata. Župnik je našao prikladan plan i općinske vlasti u Čapljini vrlo su brzo izdale potrebne građevinske dozvole. Već u listopadu 1975. župnik se je uselio u novopodignuti župski stan, a u prizemlju je otvorio privremenu kapelicu za katehizaciju djece i nedjeljne službe Božje. U veljači 1976. počinju radovi na gradnji nove župske crkve i 31.VII. 1977. mjesni je Ordinarij blagoslovio temeljni kamen nove župske crkve. U srpnju 1978. crkva je bila pod krovom, a u toku 1979. uređjeno je pročelje crkve, nabavljeno novo crkveno zvono, uređjena prikladna sakristija, crkva toliko središnja, to je u nedjelju, dne 26. kolovoza 1979. ponovno došao Biskup Čule u župu, da svečano blagoslovi crkvu i otvori je za redovitu službu Božju.

Vjernici nove župe odlično su se pripremili za dan svečanog blagoslova. Radili su danima, i nije im bilo teško učiniti sve, što se od njih tražilo. Vrijeme i dobro raspoloženje, odlična organizacija doprinijeli su da proslava blagoslova u župi bude zaista na velikoj i zavidnoj razini.

Prigodom zvaničnog objeda prisustvovalo je više od 1.400 gostiju, među njima mnogo domaćih pripadnika islamske vjerske zajednice iz sela Čeljevo i Višići, na čelu s njihovim vjerskim predstavnikom, koji je prigodom objeda održao zapaženu zdravicu.

Vjernici nove župe pokazali su se zaista pravi domaćini i odlični organizatori, koji su znali na vrijeme i vrlo brzo poslužiti mnogobrojne goste, na čemu im čestitamo, a u prvom redu njihovom zauzetom i vjernom župniku Don Josipu Ančiću.

Preostaje još mnogo učiniti, a osobito posao duhovne izgradnje župe, koju zapljuskuje val moderne civilizacije sa svih strana, i nadamo da vjernici župe sudjeluju i u tom poslu vjerno, kao što su sudjelovali kod izgradnje i pripreme za svečani blagoslov njihove nove župske crkve.

Čestitamo župljanima, župniku i zahvaljujemo Biskupu-Koadjutoru, koji je duhovno sprem o župu na blagoslov i organizacijski uvelike pomagao župniku u mnogim stvarima!

x x x x x x x x x x x x x x x

x x x x x x x x x x x x

x x x x x x x

x x x

x

4.- PASTORALNI I DRUGI POSJETI NAŠIH BISKUPA:

- Na proslavama Branimirove godine u NINU sudjelovao je pomoćni Biskup-Koadjutor dne 1. i 2. rujna t. g.

- Dne 9. rujna Biskup je Koadjutor posjetio župu Stjepan Krst, i održao propovijed pod pučkom sv. Misom, a dne 23.IX. u župi Dračevo.

- Dne 16. rujna Biskup je Ordinarij posjetio župu i župnika Domanovići, pregledao radove na dovršavanju župske crkve, te zatim posjetio župnika i Dekana u Stocu, a popodne župnika u Trebinju i Sestre u tamošnjoj bolnici.

- Na jesenskom saboru BKJ sudjelovao je u ime Ordinarija njegov pomoćni Biskup-Koadjutor od 25. do 27. rujna t.g.

- Biskup je Koadjutor održao duhovnu pripravu vjernika uoči svečanog blagoslova nove župske crkve u Čeljevu - tri dana uvečer - sv. Misa, propovijed i odgovarajući film.

- U istoj župi Čeljevu održao je Biskup-Koadjutor trodnevnu duhovnu pripravu uoči blagdana Gospe Ružarice. Svaku je večer održao prigodnu propovijed i prikazao odgovarajući film.

- Od 23. listopada do 27.X. 1979. Biskup je Ordinarij sudjelovao s trojicom drugih dijecezanskih svećenika iz Hercegovine u duhovnim vježbama kod oc. Isusovaca, u Opatiji, koje je vodio o. Ivan Kozelj, D.I. prof. Tom je zgodom na veliku radost i obostrano zadovoljstvo posjetio nekdašnjeg Isusovačkog Provincijala, našeg Konjičanina O. Andjelka Jurića u 88 godini života. Na povratku posjetio je u Rijeci umirovljenog i onemogućenog nadbiskupa dr. J. Burića/ a nadb. J. Pavlišić nalazio se tih dana u Rimu/, te nadbiskupa Mons. Marijana Oblaka u Zadru.

- Tog istog tjedna, u vremenu od 21. do 28. rujna t. g. održali su oci Isusovci - Majić i Ipša - pučke misije u župi Grljevići i u selu Lipnu, župe Grljevići. U pučkim misijama sudjelovao je i Biskup-Koadjutor, prikazujući odgovarajuće filmove, a 26.X. imao je sv. Misu u Grljevačkoj Borajni sa misijskom propovijedi.

- Biskup je Koadjutor održao svetu Krizmu u župi NEUM, dne 28.X.1979., te poslije podne sudjelovao je u duhovnoj obnovi s "vikendašima" u Čapljini. Isto je činio dne 23.IX. i 10.X. t.g.

- U srijedu, dne 31.X. 1979. na sjednici Biskupa vrhbosanske metropolije u Sarajevu sudjelovao je Biskup-Ordinarij, tu su povišene takse misnih intencija i sprovedne takse, te je razgovarano o bogoslovskom sjemeništu u Sarajevu o izradi statuta za sjemenište. Ujedno je ustanovljen odbor za proslavu prve 100-obljetnice otkako je ustanovljena nova crkvena pokrajina u Bosni i Hercegovini - 1881.-

- Biskup je Koadjutor 8. studenoga t.g. posjetio biskupijsko sjemenište u Dubrovniku, održao djacima prigodni nagovor uz služenje sv. Mise, a 9.XI. imao je svečanu službu Božju u Mulu, uz blagdan bl. Gracija.

- Djelomični ispit za jurisdikciju i trienale održani su u zgradi Biskupije 7. i 14. studenoga, ali se pokazalo, da te ispite treba organizirati na drugi način, o čemu će biti oni. kojih se to tiče na vrijeme obaviješteni.

- Biskup je Koadjutor dne 11. Studenoga t.g. služio pučku sv. Misu i održao prigodnu propovijed i prikazao odgovarajući film u župi Stjepan Krst, a dne 25.XI. u župi Studenci održao je sv. Misu za mladež uz odgovarajuću katehezu.

- Biskup je Koadjutor dne 2.XII. 1979. pohodio župu Šipovača-Vojnići, održao prigodni nagovor mladeži i prikazao im film, a isto je to učinio 8.XII. u Svitavi, filijali župe Donje Hrasno, a 9.XII. služio je pučku sv. Misu u Donjem Hrasnu i prikazao odgovarajući film.

- Dne 13.XI. 1979. posjetio je naše Biskupe mnogopošt. o. Fra NIKOLA RADIĆ, generalni definitor i vizitator franjevac u Hercegovini, nakon što je obavio pojedinačnu vizitaciju svih franjevac u Hercegovini, s Biskupima se zadržao preko 3 sata u razgovoru o crkvenim problemima u Hercegovini i o provođenju Dekreta "Romanis Pontificibus".

5.- 10.-OBLJETNICA PONOVOG RADA BOGOSLOVIJE U SARAJEVU

U Sarajevu je dne 24. i 25. studenoga komemorirana 10-obljetnica obnovljenog rada interdijecezanske bogoslovije. Prvi je dan sudjelovao u koncelebriranoj sv. Misi i Mons. Zanać, biskup-Koadjutor, a u nedjelju, dne 25. studenoga u ime Biskupa-Ordinarija Tajnik Biskupije.

6.- Dne 2. prosinca 1979. u Sarajevu primio je sveti red DJAKONATA g. TOMO VUKŠIĆ, iz župe Studenci. Redjenju je prisustvovao i njegov župnik, sada već pokojni Don Zvonimir Vuletić, što je preč. gosp. Zovkić spomenuo u svojem oproštajnom slovu.

7.- DR. RATKO PERIĆ - REKTOR ZAVODA SV. JERONIMA U RIMU.

Pri koncu rada na ovom broju Sl. Vjesnika, saznali smo preko hrvatskog programa Radio-Vatikana, da je dijecezanski svećenik mrkanjsko-trebinjske biskupije, sada na dužnosti profesora na Visokoj Interdijecezanskoj Školi u Sarajevu Dr. RATKO PERIĆ imenovan Rektorom hrvatskog Zavoda sv. Jeronima u Rimu. Druge pojedinosti za sada, nisu nam poznate, t.j. vrijeme odlaska iz Sarajeva na novu dužnost.

Dr RATKU čestitamo na ukazanom povjerenju i želimo obilan Božji blagoslov kao zalag uspjeha njegova rada u novoj sredini!

8.-Dne 12. prosinca kroz Mostar proputovali su: riječko-senjski Nadbiskup Mons. Josip Pavlišić, i vrhbosanski nadbiskup i naš Metropolit Dr Marko Jozinović, posjetili naše Biskupe i zadržali se u kraćem razgovoru. Riječko-senjski je Nadbiskup posjetio gradilište nove katedralne crkve, pregledao objekat i s najvećim oduševljenjem je odao priznanje projektantima, izvodjačima i zamisli, funkcionalnosti objekta. Zaželio je, da se što prije objekat otvori za upotrebu, posebno je se BiH nalazi uoči prve 100-obljetnice obnove redovite hijerarhije i uspostave novih biskupija u Bosni Hercegovini.

9.- Ako primimo na vrijeme, dijecezanskim ćemo svećenicima dostaviti liturgijski kalendar uz ovaj broj Sl. Vjesnika. Cijena pojedinačnom komadu 90,00 N.D.

10.- OBVEZE ŽUPSKIH KANCELARIJA PREMA ORDINARIJATU:

a/ Do konca siječnja 1980. dostaviti pastoralni izvještaj za 1979. godinu. Formulare dostavljamo uz ovaj broj Sl. Vj.

b/ Za umnožanje vjesnika za proteklu godinu 60,00 N.D.

c/ Do konca veljače 1980. dostaviti kancelariji Ordinarijata prepise matica /i krizmanih, koje su župe imale krizmu 1979/, uz druge obveze župe prema Ordinarijatu. Jednoobrazne formulare za prepise možete dobiti u kancelariji Ordinarijata.

N A Š I P O K O J N I C I

DON ZVONKO VULETIĆ, AKTUALNI ŽUPNIK STUDENACA

Upravo na blagdan Bezgrešnog Začeca BDM, 8. prosinca o.g. župnik župe STUDENCI k/Ljubuškog vratio se iz filijale župe - sela Stubica, gdje je služio sv. Misu. Kasno navečer pozlilo mu je i za koji trenutak on se srušio mrtav u svojoj sobi. U župskom stanu bio je prisutan i domaći kapelan vlč. Don Mato Šarić, koji mu je dao odrješene i sveto ulje.

Saznavši za smrt župnika Don Zvonke Vuletića dijecezanski je Ordinarij u nedjelju, dne 9. prosinca pošao u župu, pomolio se nad odrom Pokojnika i služio za njega pučku sv. Misu sa ožalošćenim vjernicima župe.

Pokojni Don Zvonko Vuletić rodio se 2.XII. 1932. u župi Donji Gradac od oca Josipa i Cvijete r. Sentić, koji su oboje vrlo rano umrli. Krstio ga je 6. prosinca 1932. tadašnji župnik Don Mitar Papac u župi Donji Gradac. Završivši osmogodišnju školu, pošao je u dubrovačko sjemenište, a poslije mature na bogoslovski fakultet u Zagreb. Svećeničko je redjanje primio po rukama Biskupa-Ordinarija 2.VII. 1961. godine u župi Stolac. Bio je to prvi kandidat dijecezanskog klera, kojemu je Biskup Čule nakon preuzimanja uprave Biskupije iza povratka iz zatvora i konfinacije podijelio svećenički red.

Nakon završenih bogoslovskih nauka bio je imenovan duhovnim pomoćnikom bolesnog župnika i dekanu Don Djuri Maslaću u Ravnome. Za njegovu doba i uz njegovu brigu župnik je Maslać proveo posljednje časove života i preminuo 13. svibnja 1963. Iza smrti Don Djure Maslaća vlč. Don Zvonko Vuletić vodi župu Ravno kao župnik i za vrijeme svojeg kraćeg boravka u župi pored redovitih pastoralnih dužnosti on je temeljito renovirao župsku crkvu u Ravnome, nadogradio sakristiju, nabavio novi kameni oltar versus populum, koji je dijecezanski Ordinarij 18.VIII. 1967. prigodom kan. vizitacije župe i dijeljenja sv. krizme posvetio, i to prvi u našim biskupijama iza II Vat. Sabora.

Kad je pak ostarjeli župnik Studenaca Mons. Don Andrija Majić u kolovozu 1970. zamolio dijecezanskog Ordinarija, da ga riješi župničke službe i imenuje novoga župnika, to je mjesni Ordinarij Dekretom Bisk. Ordinarijata br. 1051/70. od 26.VIII. 1970. imenovao vlč. Don Zvonku Vuletića župnikom u Studencima, a riješio ga službe župnika u Ravnome. Župnik Don Zvonko Vuletić prihvatio je župu Studenci i brigu za isluženog župnika Mons. Don Andriju Majiću, koji će ostati kao komenzal u župi po mogućnosti pomagati Don Zvonki Vuletiću, župniku.

U lipnju 1975. godine Mons. Majić je na veoma skroman način proslavio svoj 60-godišnji svećenički jubilej u krugu subraće svećenika i mjesnog Ordinarija. Nakon toga on je, mons. Majić počeo poboljšavati. Brigu za bolesnog mons. Don Andriju Majiću uglavnom je snosio župnik Don Zvonko Vuletić uz pomoć kapelana, koji su se nalazili radi duhovne pastve u župi. Za vrijeme težih momenata bolesnoga Mons. Majića i odlaska časnih Sestara iz župe pomagala su povremeno vlč. Don Zvonki neka svećenička subraća u brizi za iznemoglog Don Andriju Majića.

Za svojeg plodnog djelovanja u župi Studenci pored redovite duhovne pastve vjernika on se posvetio temeljitoj restauraciji župske kuće u Studencima, dovršenju župske crkve i uređenju župskog beneficija. Tek je glavno poslove oko obnove župske kuće bio završio, nadošla je teška kušnja - smrtna bolest Mons. Don Andrije Majića, koji je 31. prosinca 1978. godine blago u Gospodinu preminuo na rukama župnika Don Zvonke Vuletića i onih osoba, koje su mu pomagale u toj neumornoj brizi za bolesnog Mons. Don Andriju Majića.

Nitko nije očekivao, da će i on, Don Zvonko, tako brzo iza Mons. Majića napustiti ovu zemlju i župu Studenci. Ne navrši se, naime, ni godina dana, u župi Studenci umriješe dvojica svećenika, kako su istakli govornici u svojim posmrtnim govorima.

Budući da u župi Studencima nema još svećeničke grobnice, a Don Zvonko nije bio testamentarno ostavio, gdje da bude pokopan, to se je odlučilo u dogovoru s njegovom najbližom rodbinom, da bude pokopan u rodnoj župi Donji Gradac, uz svoje roditelje.

Najprije u Studencima, dne 10. prosinca 1979. u 12 sati služena je sv. Misa za pokojnika koju je predvodio pomoćni Biskup-Koadjutor, u kojoj su sudjelovali pored njegova sestrice Don Djure Bendera, naši profesori-Hercegovci iz Sarajeva pod vodstvom rektora Zavoda Dr. Zovkića i drugi neki svećenici iz dijeceze i izvan naše dijeceze. Pod Misom su pjevali dijecezanski bogoslovi iz Sarajeva u znak zahvalnosti župniku Vuletiću, koji je uvijek pokazivao veliku i nesebičnu ljubav prema bogoslovima. Sv. Misi zadušnici prisustvovalo je veoma mnogo svećenika iz Hercegovine oba pastoralna klera, te mnogi sa strane, te brojne časne Sestre i veoma mnogo vjernika iz Studenaca i okolnih župa, koje su poznavale i cijenile pok. župnika Vuletića.

Pod Sv. Misom održao je oproštajno slovo i homiliju Biskup-Koadjutor, a prije odriješnja govorio je Rektor bogoslovije iz Sarajeva preč. gosp. Dr Mato Zovkić, koji je posebno naglasio nesebičnu ljubav i brigu pok. župnika za svećenički podmladak, te u ime dijecezanskih svećenika iz Hercegovine i Studenaca Don Mate Šimović, a u ime vjernika nekoliko toplih riječi progovorio je Miško Luburić.

Poslije određenja krenula je veoma velika kolona osobnih automobila i autobusa u njegov rodni Donji Gradac, gdje ga je dočekao s mjesnim župnikom Don Djutom Kulašom i Dekan Mons. Stjepan Batinović i drugi svećenici i mnoštvo vjernika župe Donji Gradac i Ravnog, gdje je pokojnik djelovao. Tu pred vratima crkve održane su ponovno molitve za Pokojnika, te u ime svećenika, rodom iz Donjeg Graca oprostio je od Pokojnika Mons. Don Andjelko Babić, župnik i Dekan u Stocu, a nad otvorenim grobom govorio je Mato Boroje iz župe Ravno u ime prisutnih vjernika župe Ravno pod vodstvom župnika Don Mate Puljića-Vidića. Sve je prisutne ugodno iznenadio ponovnim nastupom i toplim govorom Miško Luburić iz župe Studenci, koji je i ovog puta na lako shvatljiv način istaknuo odl. se svećeničkog rada i nastupa vlč. Don Zvonke Vuletića.

Neka počiva u miru Božjem njegovo tijelo u grobu njegovih roditelja, a duša mu se naužila rajske slave kao plaću za njegov 47-godišnji život i 18-godišnje vjerno svećeničko služenje Bogu u Crkvi narodu Božjem u svojoj Hercegovini!

P o č i v a o u m i r u !

P.S. Svaki dijecezanski svećenik naših Biskupija u Hercegovini dužan je služiti jednu sv. Misu za pokojnog svećenika Vuletića!

x x x x x x x x x x x x x

x x x x x x x x x x

x x x x x x

x x x x

x x x

x

x x x x x x x x x x x x x x x x x
x BOŽIČNA PORUKA NAŠIH BISKUPA x
x x x x x x x x x x x x x x x x x

DRAGI VJERNICI, BRAĆO SVEĆENICI, REDOVNICI I REDOVNICE!

Još jedna godina ide svom kraju, ide u nepovrat. Završit ćemo je kao i uvijek slaveći radosne božićne blagdane.

No, ova godina nije nama kao i svaka druga godina. Ove smo, na ime, godine slavili 1100-obljetnicu konačnog i trajnog opredjeljenja Hrvatskog naroda Svetoj Katoličkoj Crkvi i Petrovoj Stolici. To je bio veliki i presudni događaj u našoj povijesti, kada je naš slavni knez Branimir u ime svoga naroda izjavio vjernost Petrovu nasljedniku. Zato nam je ova, Branimirova godina, veliki jubilej i velika radost vjernosti koja više nikada nije došla u pitanje.

Proslavu ovog jubileja u Rimu na posebni način nam je uveličao Sveti Otac Papa Ivan Pavao II., kada nam je posvetio jedan posebni dan i s našim Biskupima slavio svetu Misu pred hrvatskim hodočasnicima na hrvatskom jeziku. Još do nedavna nismo mogli ni sanjati ni poželjeti da crkva Sv. Petra u Rimu odzvanja hrvatskom misom, pjevanjem i Papinom propovijedi na hrvatskom jeziku. Još nam u ušima odzvanjaju riječi na koncu povijesnog Papičina govora: "Dragi moji Hrvati, hvala vam na ovom susretu, na ovom iskazu obnovljene vjernosti. Kao nekoć Papa Ivan VIII. teko se i ja danas radujem vašoj vjeri, vašoj ljubavi, vašoj vjernosti Isusu Kristu i Njegovoj Crkvi. Papa vas voli, Papa vas grli i prima, Papa vas blagoslivljuje Amen" Papine riječi bile su prekidane dugotrajni aplauzom i odobravanjem.

Proslava u Ninu bila je kruna Branimirove godine. Nadvisila je sve očekivanja. Nepregledne mase vjernih Hrvata pohrlile su da na onom povijesnom mjestu u ime svih pokoljenja naših predjedova, u ime svih onih, koji nisu mogli doći, u ime svih po svijetu raspršenih, obnove svoju vjernost svetoj Crkvi za sadašnjost i budućnost pred posebnim Papinim legatom, našim Uzoritim Kardinalom Franjom Šeperom.

U Ninu je stvorena posebna odluka kao zavjet ispisan na zavjetnom križu koji treba da dodje u svaku hrvatsku kuću: "HRVATSKA KATOLIČKA OBITELJ DNEVNO MOLI I NEDJELJOM MISU SLAVI" Iz toga se rodila i molitva, koju svake večeri u 9 sati naša obitelj moli: "Čvrsto vjerujem u Boga Oca i Sina i Duha Svetoga. Životom želim potvrditi svoj krsni savez s Bogom i tako obnoviti predjedovski zavjet vjere u Isusa Krista i vjernosti Katoličkoj Crkvi.

Svoju odluku polažem u Bezgrešno Srce Presvete Bogorodice Marije. Amen.

Ovo su velike odluke, koje ne smiju ostati samo na papiru, bez ostvarenja. Zato s ovim odlukama i svetim uspomename želimo slaviti ove godine Božić - Sveto Porodjenje Isusovo! Ako smo već do sada nešto zaboravili, neka nam sveti božićni blagdani sve opet dozovu u pamet i stave u srce. Mi moramo sačuvati vjeru u Isusa Krista i ostati vjerni Petrovoj Stolici, na kojoj sada sjedi naš dični Sveti Otac Ivan Pavao. I Bez sumnje, to je čovjek kojega poštuje cijeli svijet. Znamo kako je dočekivan i aklamiran u Poljskoj, Irskoj, Americi... Skupa s cijelim svijetom i mi mu se divimo i zahvaljujemo na hrabrom i neumornom radu za čovjeka, za čovječanstvo, za istinu, pravdu, za Boga i vjeru, te želimo mu sretan i veselo Božić! Čestitamo i dragoj Majci Tereziji, koja je postala nobelovka i prodičila svetu Katoličku Crkvu po cijelom svijetu.

Mi smo, braćo i sestre, sinovi te iste Crkve i iste vjere u Onoga čije slavno i sveto Rodjenje slavimo, pa stoga želimo u duhu velikog jubileja svima: SRETAN BOŽIĆ I SVETO PORODJENJE ISUSOVO!

To Vam žele i pozdravljaju Vaši Biskupi:
PETAR I PAVAO!

Uputa župnicima:

Poruku naših Biskupâ saopćiti vjernicima s oltara u crkvi.
Misi prvoga dana Božića!

Mostar, dne 15. prosinca 1979.

BISKUPSKI ORDINARIJAT MOSTAR

KORISTIMO SLOBODNI PROSTOR:

Naš misionar u Tanzaniji Don Drago Bevanda u pismu Biskupu-Ordinariju 30. studenoga 1979. među ostalim piše:
"... Pozdrav i čestitke za Božić i Novu 1980 Godinu Biskupu-Koadjutoru, Don Marku, braći svećenicima: SRETAN I VESELO BOŽIĆ, a u Novoj - 1980. - mnogo sjetve i žetve na njivi Gospodinovoj želi i svima se preporučuje u molitve vaš Don Drago Bevanda".

Svima onima koji žele započeti ili nastaviti započetu korespondenciju, evo adrese: DRAGO BEVANDA, kath. Parish Mdabulo,
P.O. Box 142 MAFINGA, Tanzania - Afrika

Svećenici, pišite i njemu i drugoj dvojici, na istu adresu!

VIJEĆE BISKUPSKJE KONFERENCIJE ZA HRVATSKU MIGRACIJU

Zagreb, 21.11.1979.

POZIV NA PROSLAVU "ISELJENIČKOG DANA"

Draga braćo svećenici!

Ovogodišnja proslava Iseljeničkog dana sva je u znaku "Branimirove godine" i značajnih riječi Svetog Oca što ih je 30. travnja na proslavi u Rimu uputio Hrvatima izvan domovine. One su otisnute na prigodnom plakatu, biskupska poslanica nije drugo do tumačenje riječi pape Ivana Pavla II. a i Molitva vjernika ima isti sadržaj. Htjeli smo da ta kratka papina poruka iseljenoj Hrvatskoj dođe u svaku našu misiju u svijetu i župu u domovini, jedno što takve riječi nije Hrvatima izvan domovine do sada izrekao još nijedan papa, drugo što ona sadrži misli koje jednako vrijede, iako u drugim okolnostima, i za naše vjernike u domovini, posebno one koji sa sela odlaze u grad. Zato se nadam da ćete plakat izvjesiti na vidnom mjestu, a poslanicu nadbiskupa Kuharića da ćete u nedjelju 30. prosinca pročitati svojim vjernicima zajedno s njima moleći da se želje Svetog Oca ispune.

No, mi u ovoj godini slavimo i jedan dvostruki jubilej: desetgodišnjicu papinskog dokumenta "Uputa o pastoralnoj brizi za migrante", na kojoj se temelji sav dušobrižnički rad među privremenim i trajnim iseljenicima, te desetgodišnjicu osnivanja Vijeća Biskupske konferencije za hrvatsku migraciju.

U tom razdoblju je Gospodin bio veoma milostiv prema Hrvatima u inozemstvu. Naše Vijeće je uspjelo u tih deset godina - zahvaljujući razumijevanju hrvatskih biskupa i redovničkih poglavara, mjesne Crkve u pojedinim zemljama, a na poseban način spremnosti hrvatskih svećenika - osnovati na svim kontinentima skoro 90 novih misija (župa) i u njih poslati 140 svećenika. Hrvati u svijetu imaju danas ukupno 181 misiju (župu) u kojima pastoralno radi 250 svećenika. Samo u zemljama Zapadne Evrope imamo 110 misija sa 138 svećenika, 100 pastoralnih suradnika (57 laika i 43 redovnice) i 91 socijalnog radnika, što znači da je Katolička Crkva za pastoralno i socijalno zbrinjavanje naših ljudi u tim zemljama namjestila 329 osoba. Koliki je tu napredak učinjen vidi se iz podatka da smo 1969. godine u zapadnoevropskim zemljama imali samo 26 misija i 38 svećenika.

Naše Vijeće je na prošlogodišnjem zasjedanju odlučilo da se te značajne obljetnice obilježe izdavanjem jedne knjige - zbornika pod naslovom "Katolička Crkva i Hrvati izvan domovine", koji će prikazati povijest hrvatskog iseljeničtva te mjesto i ulogu koju u njemu ima opća Crkva, a posebice naša hrvatska. Knjiga je zamišljena kao fotomonografija: ukupno ima 1000 tipkanih stranica rukopisa i oko 200 slika u boji te oko 150 crno-bijelih. Ona je već najavljena u Glasu Koncila (br. 23. od 18.XI. o.g.) i u Kani za mjesec studeni ove godine gdje su objavljeni članci "Naš fra Lujo blagoslovi otvorenje Sueskog kanala" i "Među Hrvatima u Rumunjskoj", a to je uzeto iz opsežne građe koja će se pojaviti u toj knjizi. Nadamo se da će knjiga izaći iz tiska koncem veljače 1980. godine. Naši biskupi su na svom plenarnom zasjedanju zaključili da bi tu knjigu trebao nabaviti svaki naš župni ured u domovini. Istina, knjiga će biti skupa, ali smo uvjereni da vam neće biti žao ako je nabavite. Obavijest o pretplatama i vremenu izlaska bit će objavljena u katoličkom tisku.

Zahvaljujem vam, braćo svećenici, na desetgodišnjoj suradnji, posebno što ste se trudili da svake godine što bolje organizirate proslavu Iseljeničkog dana. Rado pozdravljam one među vama koji su neko vrijeme bili misionari u inozemstvu, a sada su opet u domovini u raznim crkvenim službama. Pozdravljam i brojne redovnice, čije susestre žive i rade u inozemstvu.

Svima želim sretan Božić i blagoslovljenu 1980. godinu.

Uz srdačan pozdrav odani u Kristu

Vladimir Stanovčić

ravnatelj dušobrižništva
za Hrvate u inozemstvu

BISKUPSKA PORUKA ZA ISELJENIČKI DAN

Draga braćo i sestre!

Ovaj Iseljenički dan slavimo pri kraju godine koju sva Crkva u Hrvata slavi kao "Branimirovu godinu" kao ju bilej svoje duge i nepokolebive vjernosti. U toj je godini, upravo 30. travnja, papa Ivan Pavao II. u Rimu nad grobom Petra Apóstola slavio misu i održao propovijed na hrvatskom jeziku. Tada se posebno obratio Hrvatima izvan domovine ovim riječima:

"Znamo da velik broj Hrvata živi i radi izvan domovine, po cijelom svijetu. Poznate su nam radničke brige i teškoće, pa vas stoga molimo da nikada ne zaboravite svoje vjere, da ljubite svoje obiteljsko ognjište, svoju Crkvu i svoju domovinu!" Te papine riječi vrijedne su da o njima posebno razmislimo upravo u povodu Iseljeničkog dana.

Dok Papa govori o velikom broju Hrvata izvan domovine - naša misao i ljubav prati naše iseljenike i radnike na privremenom radu u inozemstvu. U susjednim zemljama od davnine postoje hrvatske naseobine: u Austriji žive Gradišćanski Hrvati; u Mađarskoj Šokci, Bunjevci, Bošnjaci i Gradišćanci; ima Hrvata i u Slovačkoj i Moravskoj, a u Rumunjskoj su poznati Karaševski Hrvati i oni u Rekašu i Keči; u južnoj Italiji žive Molisanski Hrvati.

U prekomorskim zemljama Hrvati žive po mnogim državama Južne Amerike, u Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadi, u Australiji i Novom Zelandu, pa čak i u Južnoj Africi. A ima ih na privremenom radu i po drugim afričkim zemljama te na Bliskom Istoku.

Veoma brojne skupine Hrvata izvan domovine žive po zemljama Zapadne Evrope, osobito u Saveznoj Republici Njemačkoj. Već između dva rata bilo ih je na radu u Francuskoj, Belgiji i Njemačkoj, a neposredno poslije rata došao je novi iseljenički val, a zatim stotine tisuća radnika na privremenom radu u posljednjih dvadesetak godina. U Sjevernoj Italiji žive brojni Hrvati iz Istre, a naših radnika ima i u zemljama Istočne Evrope.

Različite povijesne okolnosti i nevolje, različite težnje i potrebe rasuše nas po cijelom svijetu. "Poznatē su nam radničke brige i teškoće", kaže Papa. To govori čovjek koji je i sâm u mladosti bio radnik u tvornici. Zatim je kao mladi svećenik djelovao među svojim sunarodnjacima u Belgiji i Francuskoj. Kao biskup obilazio je poljske iseljenike po Americi i Australiji te je osobno upoznao život iseljenika. Zna da je taj život tegoban. Tu je odijeljenost od domovine, nesnalaženje u početku, naporan rad, štednja i odricanje. Tu se u čovjeku sukobljavaju različite kulturne sredine. Ne poznaje jezik nove sredine, a ni posao mu nije siguran. Zatvara se među svoje sunarodnjake, donaćima stalno ostaje stranac.

Teško postiže da mu drugi priznaju ono što mu je sveto, nje - govu domovinsku baštinu, jezik i običaje. Podnosi raznovrsne diskriminacije, etiketiranja i ozloglašavanje. Teško mu je školovati djecu izvan domovine: ta djeca lako zaboravljaju \$ kulturnu baštinu roditelja. Za domovinom čezne a ne može se lako u nju povratiti. Uspije li u radu, naglo bogaćenje često uzrokuje gubljenje životnog ravnovjesja. Ušteđevinu nije lako razumno uložiti, a povratak u domovinu uvjetovan je rješenjem stambenog pitanja i osiguranjem radnog mjesta. Sve što hrvatski iseljenici i radnici na privremenom radu steknu i postignu plaća se velikim žrtvama.

Tim iseljenicima, čije muke i probleme dobro poznaje, Papa upućuje četiri molbe:

1 - "Da nikada ne zaboravite svoje vjere!"

Doista postoji opasnost da se vjera zaboravi, kad se izađe iz rodne sredine, iz svoga sela i svoje župe; da se prestane ići u crkvu kad se dođe među ljude koji nisu vjernici ili su im vjerski običaji drugačiji. Ne zaboraviti vjeru znači i daleko od kuće dnevno moliti, ići na misu, primati svete sakramente, čitati vjerske knjige i časopise. To osobito znači čuvati se grijeha, čuvati bračnu vjernost, ne podavati se pijanstvu, nemoralu, rasipnosti i ne uzoholiti se ako se bolje zarađuje.

2 - "Da ljubite svoje obiteljsko ognjište!"

Veza s obitelji jedna je od najčvršćih veza koja čovjeka drži da bude čovjek, da se ne slomi sâm u sebi. Brak je nerazrešiv: treba ga čuvati i kad je teško. Kad su oba bračna druga zajedno na radu u inozemstvu, važno je da se slažu, da među njima vlada pomaganje, vjernost i strpljivost, posebice u bolesti. Osobit je znak ljubavi prema obitelji kad se voli život, kad se djeca rađaju, odgajaju u vjeri i dobru ponašanju, kad se nastoje školovati i izvesti na pravi put. Obiteljsko se ognjište osobito gasi ubijanjem djece prije rođenja, pobačajem.

3 - "Da ljubite svoju Crkvu!"

Zajedno s Papom i mi tu riječ upućujemo hrvatskim katolicima, vjernicima Crkve koja se ponosi u jedinstvu s Prvosvećenikom rimskim, s papom. Ta je Crkva utkana u svu povijest hrvatskoga naroda. Tu svoju Crkvu, koja u nas našim jezikom govori i našom dušom diše, nalazimo istu po svim zemljama. Ondje ona govori drugim jezicima i izražava se drugim kulturnim izričajima, ali je ipak naša, jer je Isusova, posvuda je otvorena i nama kao i svim drugim strancima.

U tom divnom sveopćem jedinstvu Katoličke Crkve bilo je moguće da se i Crkva u Hrvata raširi daleko preko granica domovine, da posvuda ustanovi hrvatske župe i misije (kojih u cijelom svijetu ima 181 i u njima radi 250 hrvatskih svećenika), socijalne urede i druge ustanove koje našim radnicima stoje na usluzi.

Zahvaljujući toj Crkvi u mnogim gradovima i mjestima diljem svijeta služi se misa hrvatskim jezikom (samo u Zapadnoj Evropi na više od 500 mjesta), okupljaju se mladi, dijele se sakramenti, organiziraju se hodočašća i priredbe na našem jeziku. Vjerna svojoj tradiciji i osobito potaknuta naukom Svetoga Oca Ivana Pavla II. Crkva sve određenije štiti i gaji nacionalni osjećaj, vlastite kulturne baštine svakoga naroda, zalaže se za očuvanje hrvatskog jezika među svim našim ljudima izvan domovine i među njihovim potomstvom. Hrvati koji već stoljećima žive izvan hrvatske domovine, a sačuvali su svoju svijest i jezik, mogu to najviše zahvaliti Crkvi. Uporabom svojega jezika u crkvi sačuvali su svoj jezik i u obitelji. Svaka crkvena ustanova u okviru inozemnog dušobrižništva je kulata domovine. Dapače, moglo bi se reći da je ta mreža hrvatskih katoličkih ustanova širom svijeta najprepoznatljiviji i najstvarniji okvir u kojem izvan domovine živi i raste istinska hrvatska svijest sa svime što je hrvatskim vjernicima i drugim Hrvatima drago i milo.

4 - "Da ljubite svoju domovinu!"

Rekao je, napokon, Sveti Otac. To i jest poticaj na kršćansku krepost rodoljublja, na vjerničko vrednovanje domovinske baštine - za što se Crkva zalaže po svemu svijetu među svim narodima. Sam Papa Wojtyła daje nam primjer kako treba ljubiti svoju domovinu. On nije mogao izdržati a da ubrzo pošto je postao papa ne pođe u svoju domovinu i u velikoj turneji ne obiđe njezine najdraže svetinje. On tako često govori o svojoj Poljskoj. Ali zna Papa da se njegov krakovski kraj u davnoj davнини zvao "Bijela Hrvatska", da su naši stari Hrvati doselili u današnju Hrvatsku iz te "Bijele Hrvatske". I drago mu je spomenuti to staro zajedništvo našega podrijetla. Treba svoju rodnu grudu voljeti i dok smo na njoj i kad smo daleko od nje. Nigdje se i nikada ne stidjeti ili odricati svoga hrvatskog imena. Učiti djecu govoriti i osjećati hrvatski. Dolaziti na hrvatske mise, pa i onda kad se već dobro znađe jezik nove sredine. Čestitim životom i marljivim radom dostojno predstavljati domovinu. Pravo rodoljublje isključuje mržnju bilo prema komu. Tko god može treba misliti na povrat, radovati se ponovnom životu na tlu domovine. "Hrvatska živi samo u Hrvatskoj i nigdje je drugdje nema; za svakoga Hrvata koji iz nje ode ona je manja" (usp. govor našim vjernicima u Vancouveru, "Glas Koncila", br. 23, 1970).

Sve te misli koje nam je nadahnuo "Papa iz Bijele Hrvatske", veliki prijatelj našeg naroda, štovatelj naše povijesti sa svim njezinim žrtvama, dobro nam dolaze osobito u ove dane kad se također sjećamo da je prije deset godina veliki papa Pavao VI. izdao važan dokument "Uputa o pastoralnoj brizi za iseljenike". Na tom dokumentu temelji se sav rad naših svećenika i njihovih suradnika, redovnica i laika, u stranom svijetu. Sve što smo u posljednjim godinama hrvatskog i katoličkog u inozemstvu postigli, organizirali i učvrstili - sve nam je to zajamčio i jamči taj crkveni zakon.

Također je prije deset godina u Zagrebu osnovano Vijeće Biskupске konferencije za hrvatsku migraciju, koje zajedno s Ravnateljstvom dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu u Rimu, zajedno s pastoralnim i socijalnim djelatnicima na terenu pokreće sve inicijative za duhovno, društveno i nacionalno dobro hrvatske braće i sestara izvan domovine. Tim zalaganjem otvoreno je tijekom tih deset godina do devedeset novih hrvatskih misija i župa, a iz domovine je poslano 140 svećenika. U ovom trenutku imamo samo u zemljama Zapadne Evrope 110 misija, 138 svećenika, 100 pastoralnih suradnika i 91 socijalnog radnika. Sve to postoji i djeluje da hrvatski katolici u svijetu ne za borave sebe, Crkvu i domovinu, da se ispunjava ono što nam je zaželio Sveti Otac.

Na završetku jedne i na početku druge godine, o svetim božićnim blagdanima, dok se mnogi naši radnici iz inozemstva okupljaju na starim ognjištima, a oni u iseljeništvu posebice u ove dane duhom su u domovini - svima njima i svemu vjernom puku u domovini božićni mir i Božji blagoslov u ime hrvatskih biskupa želi

+ Franjo Kuharić, v.r.

nadbiskup zagrebački

U Zagrebu,

predsjednik Biskupske konferencije

za Božić 1979.

MOLITVA VJERNIH NA DAN MIRA - 1.I. 1980.-

Draga braćo i sestre!

Često se čuje stara poslovice: "Ako želiš mir, pripremaj rat!". No mi kršćani, pokorni Evandjelju Krista, Kralja mirotvorca, želimo mir i pripremamo ga samim oružjem mira. A njegovo je glavno oružje istina. Kako bi se, dakle, stvorio istinski i postojan mir, molimo Gospodina da nas učini ljudima istine.

S/većenik/: Molimo, svi zajedno, riječima:

S/vi/: Daj nam, Gospodine, svoj mir u istini!

1/ Za Crkvu i njezine pastire da se vjerno navješćujući mir na zemlji i braneći ga prema Evandjelju, potruže da se učvrsti vjerno obdržavanje poretka što ga je Bog uspostavio, te da tako pomognu svakom čovjeku kako bi posvema postao novi čovjek u Kristu, molimo ...

2/ Za one koji upravljaju narodima da nadvladaju laž, nepovjerenje i strah u društvenim odnosima između ljudi i nacija snagom istine i pravde, poštivajući prava svakoga, molimo...

3/ Za mlade, koji su danas nada budućega svijeta, da se njihova velika žedj za poštenjem i istinom nikada ne izjalovi, nego da sve boljim i djelotvornijim odgojem postanu stvaraoci istinskoga mira, za kojim svi žude, molimo....

4/ Za one koji su prevareni, koji trpe nepravdu i rat, da bi istina u ustanovama koje služe čovjeku bila zaštita slabima u obrani njihovih prava protiv makinacija moćnih, molimo....

5/ Za nas koji smo ovdje okupljeni da bi naša zajednica svijetlila kao istinski znak jedinstva i bratstva dok posvuda tražimo istinu kao sredstvo mira u služenju našoj braći ljudima, molimo...

Svećenik - Molitva: Gospodine Isuse Kriste, Ti si nas sam poučio da istina oslobadja i da ćemo se kao mirotvorci nazivati "sinovima Božjim". Pomozi nam da uvijek vjerni tvojem Evandjelju nadvladamo sve što nas međusobno razdvaja, te postanemo ljudi poštenja, otvorene riječi i istine kako bi se svidjeli Bogu i Tebi, Kralju mira, koji kraljuješ sada i u sve vijeke. - Odgovor: Amen!

Molba iz kancelarije Ordinarijata:

Budući da smo prekasno primili prijevod poruke Sv. Oca za Svjetski molitveni Dan za mir - 1.I.1980., te nismo je mogli umnožiti, radi toga dostavljamo samo nekim župama u Biskupiji po više primjeraka ove "Molitve vjernih za Dan Mira 1.I. 1980." i molimo, koliko je moguće, neka se to pokuša dostaviti susjednim svećenicima i župama! Hvala!

Mostar, dne 27. prosinca 1979. Tajništvo Bisk. Ordinarijata.

M o l i t v a v j e r n i k a

Danas na blagdan Svete Obitelji, kad se sjećamo Isusa, Marije i Josipa, iznesimo pred Gospodina potrebe naših obitelji, naše Crkve i naše domovine, a posebice naše braće i sestara izvan domovine.

- Za naše očeve i majke: da iz Božje ruke primaju djecu kao dar i da ih odgajaju u strahu Božjem, da se međusobno slažu, potpomažu i poštuju svoje ostarjele roditelje, molimo Te.
- Za našu mladež: da sluša i spremno prihvati evandjeosku poruku Crkve, da se oduševljava za pradjedovsku baštinu i zalaže za izgradnju bolje budućnosti domovine, molimo Te.
- Za naše privremene i trajne iseljenike: da nikada ne zaborave svoju vjeru, da vole svoje obiteljsko ognjište, svoju Crkvu i svoju domovinu, molimo Te.
- Za Svetoga Oca i cijelu Crkvu: da u obitelji čovječanstva bude nadu i potiču državnike na izgradnju boljeg i pravednijeg svijeta, molimo Te.
- Za Crkvu u hrvatskom narodu: da bude kvascem koji proživljava i Evandjeljem koje prosvjetljuje sav privatni i javni život hrvatskih katolika, molimo Te.
- Za svećenike i redovnice: da vjernicima prednjače svojim svjedočkim životom, a kao misionari izvan domovine da im požrtvorno pomažu u svim njihovim potrebama, molimo Te.
- Za nas ovdje okupljene: za sve naše potrebe i nakane, a osobito da se svi osjećamo i vladamo kao jedna obitelj koju povezuje ista vjera, ista Crkva i ljubav prema i stolj domovini, molimo Te.

Gospodine, svoga si Sina poslao u svijet preko ljudske obitelji, zajednice vjernika i obećanog naroda, molimo Te, da i mi njegovom pomoću i po njegovu primjeru ljubimo i čuvamo svoje obiteljsko ognjište, svoju domovinu i Crkvu sa Svetim Ocem na čelu. To Te molimo po Tvome Sinu Isusu Kristu, našem bratu i Spasitelju. A m e n .

671-672/1979.
20/XII/1979.

4/9.

Ordinariat
Sl. Gj. IV/1979. 9.